Rocznik Akademii Umiejętn.

ROK 1895-96

# ROCZNIK



# AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI

## W KRAKOWIE.

**Rok 1895/6.**

W KRAKOWIE.
NAKŁADEM AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI.
SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNI SPÓŁKI WYDAWNICZEJ POLSKIEJ.
1896.

W Krakowie, 1896. – Drukarnia Uniw. Jagiell., pod zarz. A. M. Kosterkiewicza.

# TREŚĆ.



UWAGA: Odczyt Jego Exc. X. Biskupa Edwarda Likowskiego, miany na posiedzeniu publicznem dnia 13 maja 1896- p. t. „Stanowisko księcia Konstantego Ostrogskiego wobec Unii Brzeskiej,“ a drukowany za zezwoleniem autora w zeszycie czerwcowym Przeglądu Polskiego, wszedł w skład obszernego dzieła Dostojnego prelegenta p. t. „Unia Brzeska r. 1596 opowiedziana przez X. Biskupa Edwarda Likowskiego. Sufragana poznańskiego. Poznań 1896“, które wyszło niebawem po posiedzeniu publicznem Akademii. Nie przedrukowujemy go zatem w Roczniku. Nie podajemy również tutaj wykazu stosunków Akademii z innemi instytucyami naukowemi, ponieważ wykaz taki, świeżo zestawiony i wydrukowany, dołączono do miesięcznych „Sprawozdań z czynności i posiedzeń Akademii“.

# SKŁAD
# AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI
W KRAKOWIE.

# SKŁAD
# AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI
## W KRAKOWIE.

(W lipcu 1896 r.)

PROTEKTOR

JEGO CESARSKA I KRÓLEWSKA WYSOKOŚĆ

ARCYKSIĄŻĘ

**FRANCISZEK FERDYNAND d'ESTE.**

ZASTĘPCA PROTEKTORA

**Jego Exc. JULIAN Sas DUNAJEWSKI,**

Dr. praw, Rzeczywisty Tajny Radca Jego Ces. i Król. Ap. Mości, c. k. Minister, K. W. W. orderu ś-go Szczepana i Ces. Leopolda, Kaw. ord. Żelaznej Korony I klasy, Członek Izby panów, Poseł na Sejm krajowy, Obywatel honorowy miasta Krakowa, N. Sącza, Wieliczki i Brodów etc.

## ZARZĄD AKADEMII.

### Prezes:

**Stanisław hr. Tarnowski**, Dr. fil., Komandor orderu Franciszka Józefa z gwiazdą, wł. odznaki „Litteris et artibus“, b. Rektor magn., Prof. p. z. literatury polskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Dyrektor seminar. filol. słow. tamże, Członek dożywotni Izby Panów i Poseł na Sejm krajowy, Członek Rady miejskiej w Krakowie, Członek c. k. Rady Szkolnej Krajowej, Członek Komis. egzam. dla kand. na naucz. szkół gimn. i realn.
Kraków, ulica Warszawska 12.

### Zastępca Prezesa:

**Fryderyk Zoll**, Dr. praw. Kawaler ces. austr. orderu Żelaznej Korony III klasy, dożyw. Członek Izby Panów austr. Rady państwa, c. k. Radca rządowy, b. Rektor magn., Profesor p. z. prawa rzymskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prezes c. k. Komisyi rządowej egzaminacyjnej oddziału politycznego, Wiceprezes jej oddziału historyczno-prawniczego, a Członek jej oddziału sądowego, Delegat c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty przy Wydziale administracyjnym Szkoły handlowej w Krakowie, Radca miejski krak., Obywatel honorowy miast Podgórza, Myślenic i Zatora.
Kraków, ul. Kolejowa 7.

### Sekretarz generalny:

**Stanisław Smolka**, Dr. filoz. Kaw. ord. Żel Kor. III. kl., Rektor magn., Profesor p. z. historyi polskiej i Dyrektor Seminaryum historycznego Uniwersytetu Jagiell., Korespondent c. k. Rady archiwalnej w Wiedniu, Członek zagr. węgierskiej Akademii Umiejętności, Czł. honorowy Tow. Przyjaciół Nauk w Poznaniu, oraz Towarzystw historycznych w Petersburgu i w Rydze.
Kraków, ul. Krupnicza 9.

### Dyrektor Wydziału Filologicznego:

**Kazimierz Morawski**, Dr. fil. Profesor p. z. filologii klasycznej, Dyrektor Seminaryum i Proseminaryum filologicznego Uni-

wersytetu Jagiellońskiego, Członek c. k. Komisyi egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich.
Kraków, Rynek 19.

## Dyrektor Wydziału histor.-filozoficznego:

**Fryderyk Zoll**, (jak wyżej).

## Dyrektor Wydziału matematyczno-przyrod.:

**Szczęsny Kreutz**, Dr. fil., Profesor p. z. mineralogii i Dyrektor gabinetu mineralogicznego Uniwersytetu Jagiellońsk., Członek krajowej Rady górniczej, Członek c. k. geologicznego zakładu państwowego w Wiedniu, niemieckiego Towarz. geologicznego w Berlinie, Członek c. k. Komisyi egzamin. dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazyalnych i realnych, Człon. galic. Tow. rolniczego we Lwowie, b. zwycz. Prof. i b. Dziekan Wydziału filozof. Uniwersytetu lwowskiego.
Kraków, ul. Nowa Studencka 5a.

## Sekretarz Wydziału filologicznego:

**Lucyan Malinowski**, Dr. fil., Magister nauk filologiczno-historycznych, Kawaler orderu ś-go Stanisława, Przewodniczący Komisyi antropologicznej Akademii Umiejętności, Profesor p. z. filologii porównawczej słowiańskiej i Dyrektor Seminaryum filologicznego słowiańskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego, Członek c. k. Komisyi egzaminacyjnej kandydatów na naucz. szkół średnich, Senior Bursy akademickiej w Krakowie.
Kraków, Mały Rynek 8.

## Sekretarz Wydziału historyczno-filozof.:

**Stanisław Smolka**, (jak wyżej).

## Sekretarz Wydziału matem.-przyrod.:

**Józef Rostafiński**, Dr. fil., Profesor p. z. botaniki i Dyrektor Ogrodu botanicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego, Członek b. Tow. nauk ścisłych w Paryżu, Tow. Przyjaciół nauk w Poznaniu, Tow. nauk przyrodniczych w Cherbourgu, Wiedniu,

Berlinie i Medyolanie, Członek c. k. Komisyi egzaminacyjnej dla nauczycieli szkół średnich.

Kraków, ulica Garncarska 14.

---

## Poczet Członków zwyczajnych.

### *A.* Czynni.

### 1. Wydział filologiczny.

### a) *Krajowi.*

**Karol Estreicher Rozbierski**, Dr. fil., Kaw. orderu Żelaz. Kor. III. kl., Dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej. Wybrany Członkiem czynnym d. 11 maja 1872.

Kraków, gmach Biblioteki Jagiell.

**Julian Klaczko**, Dr. fil. honoris causa Uniwersytetu Jagiell., c. k. Radca dworu, Członek instytutu francuskiego (Académie des Sciences morales et politiques), Of. Legii honorowej. Wybrany Czł. czynnym d. 23 lipca 1872.

Kraków, Rynek główny 32.

**Antoni Małecki**, Dr. fil., właściciel odznaki „Literis et artibus", b. Prof. jęz. i liter. polskiej i Rektor magn. Uniwersytetu lwowskiego, Zastępca Kuratora Zakł. nar. im. Ossolińskich we Lwowie, dożywotni Członek Izby Panów, honorowy obywatel miasta Lwowa i Czł. Rady miejskiej lwowskiej, Prezes galicyjskiej kasy Oszczędności we Lwowie, Czł. wydziału gal. Tow. Muzycznego we Lwowie, Dr. obojga praw honoris causa Uniwersytetów Jagiellońskiego i lwowskiego, Czł. honorowy Tow. Przyjaciół nauk w Poznaniu, niemniej galic. Tow. pedagogicznego, Tow. historycznego we Lwowie, Tow. liter. im. Adama Mickiewicza i Koła literackiego we Lwowie, b. Prezes Rady wykonawczej Macierzy Polskiej we Lwowie, Członek-korespondent serbskiego Tow. naukowego w Belgradzie. Wybrany Członkiem czynnym d. 23 lipca 1872.

Lwów, Zakład Ossolińskich.

**Władysław Łuszczkiewicz,** em. Profesor c. k. Szkoły Sztuk Pięknych w Krakowie, Dyrektor Muzeum Narodowego w Krakowie, Korespondent c. k. Komisyi centralnej konserwatorskiej w Wiedniu. Wybrany Człon. czynnym dnia 7 lipca 1873.
Kraków, ulica Basztowa 18.

**Antoni Petruszewicz,** Kustosz lwowskiej kapituły metropolitalnej grecko-katol., Radca i Referent Konsystorza, Egzaminator prosynodalny, c. k. Konserwator ruskich zabytków, Członek czynny i honorowy cesarsko-rosyjskiego archeologicznego Towarzystwa w Moskwie, honorowy Doktor historyi cesarskiego Uniwersytetu św. Włodzimierza w Kijowie, Członek historycznego Towarzystwa Nestora w Kijowie, czynny Członek cesarskiego Towarzystwa historyi i storożytności w Odessie, honorowy Członek Akademii Nauk w Bukareszcie, Członek halicko-ruskiej Macierzy we Lwowie, Członek czeskiej Macierzy w Pradze, honorowy Członek Stauropigialnego Instytutu we Lwowie. etc. Wybrany Członkiem czynnym dnia 7 lipca 1873.
Lwów, Kapituła metrop. grecko-katol.

**Stanisław Tarnowski,** (j. w.). Wybrany Członkiem czynnym d. 7 lipca 1873.
Kraków, ulica Warszawska 12.

**Lucyan Malinowski,** (j. w.). Wybrany Członkiem czynnym dnia 30 października 1880.
Kraków, Mały Rynek 8.

**Władysław Wisłocki,** Dr. fil., Kustosz Biblioteki Jagiellońskiej, Czł.-kores. król. czes. Tow. nauk w Pradze, Czł. wiedeńskiego „Oesterreichischer Verein für Bibliothekswesen“ i Czł. Komisyi archiwalnej M. Krakowa. Wybrany Człon. czynnym dnia 30 października 1880. — (Korespondentem od r. 1878).
Kraków, ulica Podzamcze 12.

**Maryan Sokołowski,** Dr. fil., Profesor p. z. historyi sztuki i Dyrektor gabinetu historyi sztuki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Korespondent c. k. Komisyi centralnej do badania i utrzymywania pomników sztuki, Członek honorowy Towarzystwa historyków sztuki w Wrocławiu, Członek czynny cesarskiego Towarzystwa archeologicznego w Moskwie, Członek czynny

Towarzystwa starożytników w Królewcu, Dyrektor Muzeum XX. Czartoryskich w Krakowie. Wybrany Członkiem czynnym dnia 15 listopada 1884. — (Korespondentem od r. 1880).
Kraków, ulica Garncarska 3.

**Kazimierz Morawski,** (j. w.). Wybrany Członkiem czynnym d. 12 listopada 1887 — (Korespondentem od r. 1883).
Kraków, ulica Szpitalna 40.

**Władysław Łoziński,** Konserwator zabytków sztuki i pomników historycznych, Prezes Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych, Wice-prezes Towarzystwa historycznego, Prezes Rady Wykonawczej Macierzy Polskiej. Wybrany Członkiem czynnym dnia 6 grudnia 1890.
Lwów, ulica Kopernika 26.

**Antoni Kalina,** Dr. fil., Profesor p. z. filologii słowiańskiej porównawczej Uniwersytetu lwowskiego, odznaczony srebrnym medalem bułgarskim dla sztuk i umiejętności, Członek-korespondent Towarzystwa Przyjaciół nauk w Poznaniu. Wybrany Członkiem czynnym dnia 2 maja 1895. — (Korespondentem od 15 listopada 1884).
Lwów, ulica Garncarska 6.

## aa) *Członkowie przybrani nadliczbowi:*

w myśl § 16 al. 2. Statutu Akademii.

Z wydziału historyczno-filozoficznego. Wybrani d. 21 listopada 1893.

**Wojciech Kętrzyński**
**Stefan Pawlicki**
**Stanisław Smolka**
**Tadeusz Wojciechowski**
**Wincenty Zakrzewski.**
} obacz str. 12.

## b) *Zakrajowi:*

**Watrosław Jagić,** Dr. fil., także honoris causa, c. k. Radca Dworu, Profesor p. z. filologii słow. i Dyrektor Seminaryum filolog. słow. Uniwersytetu wiedeńskiego, Członek Izby Panów, Kawaler orderów pruskich pour le mérite i Korony, rosyjski rzecz. Radca stanu i Kawaler orderów Stanisława, Włodzi-

mierza i Anny, serbskiego wielkiego krzyża orderu Sawy, Czł. czynny Akademii Umiejętności w Wiedniu, Petersburgu, Zagrzebiu, Belgradzie, Monachium i Budapeszcie, Tow. naukowego czeskiego w Pradze, Członek-korespondent Akademii Umiejętności w Berlinie, honorowy Czł. Towarzystwa „Ljubiteli drewnoj pismennosti“ i „archeołogiczeskawo Obszczestwa“ w Petersburgu, Tow. historycznego im. Nestora w Kijowie Tow. archeologicznych w Zagrzebiu, Moskwie i Odesie, Tow. starożytniczego w Moskwie, Czł. honorowy Towarz. „Matica srpska“ w Nowym Sadzie i „Matica Slovenska“ w Lublanie, etc. Wybrany Czł. czynnym dnia 9 listopada 1878.

Döbling pod Wiedniem, Hauptstrasse 18.

**Józef Hampel**, Dr. fil., Prof. p. z. historyi starożytnej i archeologii Uniwersytetu w Budapeszcie, Kustosz Muzeum Narodowego tamże, Czł. czynny Akademii węgierskiej. Wybrany Czł. czynnym dnia 24 listopada 1888.

Budapeszt, Muzeum Narodowe.

**Jan Gebauer**, Dr. fil., Prof. p. z. filol. słow. i Dyrektor semin. słow. czeskiego Uniwersytetu w Pradze, Czł. czynny czeskiej Akademii Umiejętności i król. Tow. naukowego w Pradze, Czł. Kom. egzam. na naucz. szkół średnich w Pradze. Wybrany Czł. czynnym dnia 24 listopada 1888.

Praga, ulica Ječna 20 *a*.

## c) *Zagraniczni:*

**Władysław Nehring**, Dr. fil., Tajny Radca rządowy, Prof. p. z. filologii słowiańskiej i Dyrektor seminaryum filologicznego słowiańskiego Uniwersytetu wrocławskiego, b. Dziekan wydziału filozof. w r. 1876 i 1889, b. Rektor Uniwers. Wrocławskiego w r. 1894, Członek-korespondent Akademii Umiejętności w Petersburgu i Tow. Naukowego w Pradze, honorowy Czł. Tow. Przyj. Nauk w Poznaniu, Czł. Tow. histor. i starożytniczego śląskiego i Muzeum starożytności śląskich, Wiceprezes śląskiego Tow. ludoznawczego, Czł. Komisyi egzam. dla kandydatów wyższego zawodu nauczycielskiego, Czł. deputacyi szkolnej. Wybrany Czł. czynnym dnia 31 października 1885.

Wrocław, Sternstrasse 22.

**Jan Baudouin de Courtenay**, Dr. fil. i językoznawstwa porównawczego, Magister nauk filologiczno-historycznych, Profesor p. z. tytularny językoznawstwa porównawczego Uniwersytetu Jagiellońskiego, rosyjski rzecz. Radca Stanu, Kawaler orderów Stanisława i Anny 2-ej klasy, posiadacz złotego medalu od Akademii Umiejętności w Petersburgu i bronzowego od „Institution ethnographique“ w Paryżu, b. Docent gramatyki porównawczej Uniwersytetu petersbursk., b. Profesor zwycz. gramatyki porównawczej języków indoeuropejskich i sanskrytu Uniwersytetu kazańskiego, b. Profesor zwycz. gramatyki porównawczej języków słowiańskich Uniwersytetu dorpackiego, Czł. dożywotni „Société de linguistique“ w Paryżu, Czł.-korespondent „Litauische litterarische Gesellschaft“ w Tylży, Czł. honorowy b. estońskiego Tow. literackiego „Eesti Kirjameeste Selts“ w Dorpacie. Wybrany Członkiem czynnym dnia 12 listopada 1887.

Kraków, ulica Pędzichów 12.

**Kazimierz Stronczyński**, Magister filozofii, Senator Krol. Polsk., Czł. Heroldyi Król. Polsk., b. Dyrektor kancelaryi w Komisyi rządowej wyznań i oświaty w Warszawie. Wybrany Członkiem czynnym dnia 24 listopada 1888.

Piotrków.

**Włodzimierz Spasowicz**, Dr. praw, Adwokat. Wybrany Człon. czynnym d. 6 grudnia 1890. — (Korespondentem od r. 1873).

Petersburg, Kabinetskaja 7.

**Aleksander Brückner**, Dr. fil., Profesor filologii słowiańskiej Uniwersytetu berlińskiego. Wybrany Człon. czynnym dnia 31 października 1891. — (Korespondentem od r. 1888).

Berlin SW. Lankwitzstrasse 1.

**J. Exc. Stojan Novakowić**, Prezydent Rady Ministrów itd. Wybrany Czł. czynnym dnia 31 października 1891.

Belgrad.

**Henryk Sienkiewicz**. Wybrany Czł. czynnym d. 9 maja 1893 r.

Warszawa, Wspólna 24.

## 2. Wydział historyczno-filozoficzny.

### a) *Krajowi:*

**J. Exc. Julian Dunajewski**, (j. w.). Wybrany Człon. czynnym dnia 11 maja 1872.
Kraków, Podwale 11.

**Izydor Szaraniewicz**, Dr. fil, Prof. p. z. historyi austrackiej i Dyrektor Seminaryum historycznego oddz. historyi austryackiej Uniwersytetu lwowskiego, Człon. c. k. Komisyi egzam. dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich we Lwowie, Korespondent a od r. 1887 Konserwator c. k. Komisyi centralnej do utrzymania zabytków historycznych i artystycznych w Wiedniu, Członek Rady miejskiej król. stoł. m. Lwowa, honorowy Doktor ces.-ros. Uniwersytetu Św. Włodzimierza w Kijowie i Senior Instytutu Stauropigiańskiego we Lwowie. Wybrany Czł. czynnym dnia 23 lipca 1872.
Lwów, Blacharska 03.

**Fryderyk Zoll**, (j. w). Wybrany Czł. czynnym d. 7 lipca 1873.
Kraków, ulica Kolejowa 7.

**J. Exc. Leon Biliński**, Dr. praw, Rzeczywisty Tajny Radca, Komandor orderu Franciszka Józefa, c. k. Minister finansów, Wybrany Czł. czynnym d. 31 października 1876.
Wiedeń, I Lichtenfelsgasse.

**Franciszek Piekosiński**, Dr. praw, Prof. p. z. prawa polskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego, Dyrektor arch. akt grodzkich i ziemskich w Krakowie, Konserwator Komisyi centralnej dla zabytków archiwalnych na Galicyę zachodnią. Wybrany Czł. czynnym d. 9 listopada 1878.
Kraków, ulica Zwierzyniecka 22.

**Edward Rittner**, Dr. praw, Rzeczywisty Tajny Radca, Kawaler orderu Żelaznej Korony II kl. i ord. cesarza Leopolda; Komandor orderu ś-go Grzegorza z gwiazdą, c. k. Minister, Czł. czeskiej Akademii im. cesarza Franciszka Józefa w Pradze. Wybrany Czł. czynnym d. 14 listopada 1881.
Wiedeń, I. Regierungsstrasse.

**Michał Bobrzyński**, Dr. praw, Komandor ord. Franciszka Józefa, Członek czeskiej Akademii imienia ces. Franciszka Józefa,

Wiceprezydent Rady Szkolnej krajowej, Poseł na Sejm krajowy, b. Prof. prawa polskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wybrany Czł. czynnym d. 10 listopada 1883 — (Korespondentem od r. 1878).

Lwów, ulica Pańska 23.

**Stanisław Smolka,** (j. w.). Wybrany Czł. czynnym d. 15 listopada 1884 — (Korespondentem od r. 1881).

Kraków, ulica Krupnicza 9.

**Wincenty Zakrzewski,** Dr. fil., b. Rector magn., Prof. p. z. historyi powszechnej i Dyrektor Seminaryum histor. Uniwersytetu Jagiell., Czł. zagraniczny węgierskiej Akademii Umiejęt., Czł. c. k. Komisyi egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli w gimn. i szkołach realnych. Wybrany Człon. czynnym d. 15 listopada 1884. (Korespondentem od r. 1881).

Kraków, ulica Stachowskiego (obok Karmelickiej) 48.

**Wojciech Kętrzyński,** Dr. fil., Dyrektor Zakładu Nar. im. Ossolińskich we Lwowie, Konserwator c. k. centralnej Komisyi w Wiedniu. Człon. Tow. Przyjaciół nauk w Poznaniu, Tow. liter. w Paryżu, Tow. nauk w Toruniu, Tow. litewskiego w Tylży, Tow. numizm. w Krakowie i historycznego we Lwowie, Tow. histor. i archeol. śląskiego w Wrocławiu, Tow. histor. przy uniwersytecie w Petersburgu, ces. Tow. archeologicznego w Moskwie, Tow. mazurskiego w Lecu w Prusiech wschodnich. Wybrany Członkiem czynnym d. 12 listopada 1887. (Korespondentem od r. 1873).

Lwów, Zakład nar. im. Ossolińskich.

**Tadeusz Wojciechowski,** Dr. fil., Profesor p. z. historyi polskiej i Rektor Uniwersytetu lwowskiego, Prezes Tow. historycz. we Lwowie. Korespondent c. k. Komisyi centralnej konserwatorskiej w Wiedniu, Członek c. k. Komisyi egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazyalnych i realnych we Lwowie. Wybrany Członkiem czynnym d. 12 listopada 1887. (Korespondentem od r. 1881).

Lwów, ulica Długosza 25.

**Franciszek Kasparek,** Dr. praw, Kaw. orderu Żel. Kor. III kl., b. Rektor magn., Prof. p. z. filoz. prawa i prawa narodów

Uniwersytetu Jagiell., Czł. Instytutu prawa międzynarodowego w Bruksełli, Prezes c. k. Komisyi rządowej egzaminacyjnej oddziału historyczno-prawniczego i Członek c. k. Komisyi rządowej egzaminacyjnej oddziału sądowego i politycznego, Radca miejski krakowski, Protektor Tow. muzycznego, Wiceprezes Rady szkolnej okręgowej i Tow. Tatrzańskiego, Sekretarz Tow. prawniczego. Wybrany Członkiem czynnym dnia 31 października 1891. — (Korespondentem od r. 1883).
Kraków, Rynek główny 36.

**Stefan Pawlicki**, Doktor św. Teologii i filozofii, Kapłan Zgromadzenia OO. Zmartwychwstańców, Prof. p. z. filozofii Uniwersytetu Jagiell., Konsultor św. Kongregacyi Indeksu, b Docent b. Szkoły głównej warszawskiej, b. Prorektor papieskiego Kolegium polskiego w Rzymie, Człon. czynny rzymskiej Arkadyi i trzech rzymskich Akademij: di religione cattolica, Tiberina i dell'Immacolata Concezione, Czł. czynny rzymskiej Società dei cultori di cristiana archeologia, Czł. korospondent papieskiej Akademii archeologii, Wiceprezes sekcyi filozoficznej Tow. wiedeńskiego Leo-Gesellschaft. Wybrany Członkiem czynnym d. 31 października 1891. — (Korespondentem od r. 1884).
Kraków, ulica Łobzowska 8.

**Bolesław Ulanowski**, Dr. praw i filoz., Prof. p. z. prawa kanonicznego Uniwersytetu Jagiell., Członek c. k. Komisyi rządowej egzaminacyjnej oddziału historyczno prawniczego. Wybrany Czł. cz. d. 4 maja 1894. — (Korespondentem od r. 1888).
Kraków, ulica Garncarska 15.

### aa) *Członkowie przybrani nadliczbowi:*

w myśl § 16 al. 2. Statutu Akademii.

Z Wydziału filologicznego, wybrani d. 30 października 1892.

| | |
|---|---|
| **Antoni Małecki** | ob. wyżej str. 6, 7. |
| **Kazimierz Morawski** | |
| **Władysław Łuszczkiewicz** | |
| **Maryan Sokołowski** | |
| **Stanisław hr. Tarnowski** | |

b) *Zakrajowi*:

**Antoni Randa**, Dr. praw, Komandor orderu ś-go Szczepana, Kaw. orderu Żelaz. Korony II klasy, posiadacz medalu austr.-węg. Litteris et Artibus, c. k. Radca dworu, Profesor p. z. prawa austr. cywilnego Uniwersytetu czeskiego w Pradze, Prezes I. Wydziału czeskiej Akademii Umiejętności, dożywotni Członek Izby Panów, Członek Trybunału państwowego, Doctor honoris causa Uniwersytetu w Bononii. Wybrany Człon. czynnym dnia 9 listopada 1878.

Praga.

**Władywój Tomek**, Dr. fil., Komandor orderu Franciszka Józefa, posiadacz medalu aust.-węg. Litteris et Artibus, c. k. Radca rządowy, b. Prof. hist. Uniwers. czesk. w Pradze, Członek czynny czeskiej Akad. Umiejęt., dożywotni Czł. Izby Panów, Poseł na Sejm krajowy Korony czeskiej. Wybrany Człon. czynnym d. 14 listopada 1881.

Praga, ulica Czarna 6.

**J. Exc. Alfred Arneth**, Dr. fil., rzeczywisty Tajny Radca Jego Ces. i K. Apost. Mości, Kawaler orderu Leopolda i Żel. Kor. III kl., ozd. austr.-węg. med. Litteris et Artibus, Komandor i Kawal. orderów włoskich, hiszpańskich, belgijskich, heskich i meksykańskich, Dyrektor c. k. tajnego archiwum dworu i państwa w Wiedniu, Prezes ces. Akademii Umiejętn. w Wiedniu, Członek Akad. Umiejęt. w Monachium, w Getyndze, dei Lincei w Rzymie, w Madrycie, w Turynie i w Lucca, Człon. Instytutu francuskiego w Paryżu.

Wiedeń I, Parkring 16.

**Wilhelm Fràknoi**, tyt. Biskup Arbei, Kanonik waradyński, Opat szekszardzki etc., Wiceprezydent Akad. Umiej. w Budapeszcie, Członek Akademii w Belgradzie, Tow. historycznego w Ostrzyhomiu etc. Wybrany Człon. czynnym d. 24 listop. 1888.

Budapeszt.

**Henryk v. Zeissberg**, Dr. fil., Kaw. orderu Żelaz. Kor. III. kl., posiadacz ces. austr. medalu „Litteris et Artibus“, c. k. Radca dworu, Prof. Uniwersytetu i Człon. Akademii Umiejętności w Wiedniu, Kierownik austryackiego Instytutu historycznego,

Dyrektor Seminaryum historycznego, Redaktor dzieła „Die österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild“, honorowy Członek Towarzystwa „für Landeskunde von Niederösterreich“ etc. Wybrany d. 2 maja 1895. — (Korespondentem od 31 października 1874).

Wiedeń II, Czerningasse 22.

## c) *Zagraniczni:*

**Jakób Caro,** Dr. fil., Profesor p. z. historyi i Dyrektor Seminaryum historycznego Uniwersytetu wrocławskiego, członek korespondent Akademii Umiejętności w Petersburgu. Wybrany Człon. czynnym d. 14 listopada 1881.

Wrocław, Kaiser Wilhelm-Strasse 97.

**X. Edward Likowski,** Biskup sufragan poznański. Wybrany Czł. czynnym dnia 12 listopada 1887.

Poznań.

**Albert Sorel,** Profesor historyi dyplomatycznej w Ecole libre des sciences politiques w Paryżu, Sekretarz generalny Prezydyum Senatu francuskiego, Członek Akademii francuskiej i Akademii nauk moralnych i politycznych, Człon.-korespondent król. Towarz. histor. w Londynie i król. Akademii Umiejętności w Monachium. Wybrany Czł. czynnym dnia 30 listopada 1889.

Paryż, Présidence du Sénat.

**Adolf Pawiński,** Dr. fil., Profesor Uniwersytetu warszawskiego, Naczelnik Archiwum głównego Król. Polskiego, Czł.-korespondent Akad. Umiej. w Zagrzebiu, Członek Tow. historycznych w Petersburgu, Moskwie, Odesie i Lizbonie, Rzeczywisty Radca Stanu. Wybrany Czł. czynnym dnia 3 października 1891.

Warszawa, Al. Jerozolimska 74.

# 3. Wydział matematyczno-przyrodniczy.

## a) *Krajowi:*

**J. Exc. Józef Majer,** Dr. med. i chir., b. Prof. i Rektor magn. Uniw. Jagiell., b. Prezes Akademii Umiejętności, Rzeczywisty Tajny Radca Jego ces. i król. Apost. Mości, Komandor orderu

Franciszka Józefa, Kawaler ord. Żel. Kor. III kl., dożywotni Członek Izby Panów, b. poseł na Sejm krajowy i b. Członek Rady M. Krakowa, Dr. fil. honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego i lwowskiego, Członek honorowy Towarzystwa Przyjaciół nauk w Poznaniu, Tow. pedagogicznego we Lwowie, Tow. lek. w Krakowie i we Lwowie, Tow. lekarzy polskich w Paryżu i Rady administracyjnej Szkoły polskiej na Batignolles w Paryżu, Czł.-korespondent Akademii lekarsko-chirurgicznej w Madrycie, Tow. przyrodniczego we Lwowie, Tow. lekarsk. warszawskiego, wileńskiego, podolskiego, lubelskiego, bukowińskiego i kaliskiego, Tow. antropologicznego w Berlinie, ces. Tow. Przyjaciół nauk przyrodniczo-antropolog. i etnolog. w Moskwie, Instytutu antropolog. w Brytanii i Irlandyi w Londynie, Akademii Mickiewicza w Bolonii etc.

Kraków, ulica Krupnicza 7.

**Franciszek Michał Karliński**, Dr. fil., Kawaler ces. austr. orderu Franciszek Józefa, Profesor p. z. astronomii i matematyki wyższej i Dyrektor Obserwatoryum astronomicznego Uniwersytetu Jagiell., Człon. c. k. Komisyi do pomiaru ziemi, c. k. Komisyi do normalnych miar i wag, c. k. Tow. meteorologicznego w Wiedniu, królewsko-czeskiego Tow. Nauk w Pradze oraz Tow. astronomicznego niemieckiego, Czł.-korespondent b. Tow. nauk ścisłych w Paryżu, Czł. honorowy Tow. Kopernika w Toruniu, Czł. i zastępca Dyrektora c. k. Komisyi egzam. dla kandydatów na nauczycieli w gimnazyach i szkołach realnych, Dyrektor seminaryum matematycznego. Wybrany Czł. czynnym dnia 7 lipca 1873.

Kraków, ulica Kopernika, Obserwatoryum.

**Bronisław Radziszewski**, Dr. fil., Profesor p. z. chemii ogólnej i farmaceutycznej Uniwersytetu lwowskiego, Członek honorowy Towarzystwa chemików czeskich w Pradze, Tow. nauczycieli szkół wyższych i Tow. aptekarskiego we Lwowie, Czł c. k. Komisyi egzam. dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazyalnych i realnych we Lwowie, Docent chemii w Szkole gospodarstwa leśnego. Wybrany Czł. czynnym dnia 14 listopada 1881. (Korespondentem od r. 1874).

Lwów, ulica Długosza, gmach Uniwersytetu.

**Józef Rostafiński**, (jak wyżej). Wybrany Członkiem czynnym dnia 10 października 1883.
Kraków, ulica Garncarska 14.

**Jan Franke**, c. k. krajowy Inspektor szkół, b. Profesor mechaniki w Szkole Politechn. lwowskiej, Prezes c. k. Komisyi egzamin. dla II-go egzaminu rządowego na Wydziale budowy maszyn. Wybrany Członkiem czynnym dnia 31 października 1885.
Lwów, ulica Bielowskiego 5.

**Edward Janczewski**, Dr. fil., Profesor p. z. anatomii i fizyologii roślin i Dyrektor pracowni botanicznej Uniwersytetu Jagiell., Członek-korespondent Tow. botanicznego w Edymburgu i Tow. nauk przyrodniczych w Cherbourgu, Prezes Towarz. ogrodniczego w Krakowie. Wybrany Członkiem czynnym dnia 31 października 1885. — (Korespondentem od r. 1876).
Kraków, ulica Wolska 16.

**Szczęsny Kreutz**, (jak wyżej). Wybrany Członkiem czynnym dnia 24 listopada 1888.
Kraków, ulica Nowa Studencka 5 a.

**Władysław Zajączkowski**, Dr. fil., Profesor p. z. matematyki w Szkole Politechn. lwowskiej, Człon. c. k. Komisyi egzamin. dla kandydatów na nauczycieli w szkołach średnich, tudzież Komisyi egzamin. dla geometrów autoryzowanych. Wybrany Człon. czynnym dnia 6 grudnia 1890.
Lwów, ulica Sykstuska 50.

**Napoleon Cybulski**, Dr. med., Profesor p. z. fizyologii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wybrany Członkiem czynnym dnia 13 października 1891.
Kraków, ulica Szczepańska 11.

**Benedykt Dybowski**, Dr. med., Profesor zw. zoologii Uniwersyt. lwowskiego, Członek c. k. Komisyi egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazyalnych i realnych we Lwowie, Członek kilku Towarzystw naukowych. Wybrany Człon. czynnym dnia 31 października 1891.
Lwów, ulica Długosza 3.

**Emil Godlewski**, Dr. fil., Profesor p. z. chemii rolniczej i Dyrektor zakładu chemii rolniczej Uniwersytetu Jagiell., Człon.

polskiego Towarzystwa przyrodników imienia Kopernika we Lwowie, Człon. Towarz. nauk przyrodniczych w Cherbourgu, b. Profesor szkoły rolniczej w Dublanach. Wybrany Człon. czynnym dnia 31 października 1891.
Kraków, ulica Straszewskiego 22.

**Julian Niedźwiedzki**, Prof. p. z. mineralogii i geologii w Szkole Politechnicznej lwowskiej, Docent tychże przedmiotów na Uniwersytecie lwowskim, Człon. krajowej Rady górniczej, Człon. c. k. Komisyi egzam. na nauczycieli szkół średnich. Wybrany Czł. czynnym d. 9 maja 1893. — (Korespondentem od r. 1887).
Lwów, ulica Kleina 3.

**August Witkowski**, Prof. p. z. fizyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Człon. Komisyi egzam. na nauczycieli szkół średnich. Wybrany Czł. czynnym dnia 9 maja 1893. — (Korespondentem od r. 1888).
Kraków, ulica Bernardyńska 13.

**Karol Olszewski**, Dr. fil., Profesor p. z. chemii Uniwersytetu Jagiell., Członek czeskiej Akademii Nauk i Sztuk w Pradze, Człon. Komisyi egzam. na nauczycieli szkół średnich. Człon. honorowy Tow. lekarskiego w Wilnie. Wybrany Czł. czynnym dnia 12 maja 1896. — (Korespondentem od r. 1888).
Kraków, ulica Jagiellońska 22.

### b) *Zakrajowi:*

**Franciszek Mertens**, Dr. fil., Profesor p. z. matematyki Uniwersytetu wiedeńskiego, b. Prof. Uniwersytetu Jagiell., b. Prof. Politechniki w Gracu, c. k. Radca rządowy, Członek rzeczywisty Akademii Umiejętności w Wiedniu, Członek korespondent Tow. naukowego czeskiego w Pradze, Człon. kor. Tow. naukowego w Getyndze. Wybrany Członkiem czynnym dnia 31 października 1885.
Wiedeń, III. Stammgasse 9.

### c) *Zagraniczni:*

**Marceli Nencki**, Dr. fil., Profesor chemii w Zakładzie medycyny praktycznej w Petersburgu, b. Profesor chemii lekarskiej Uni-

wersytetu w Bernie Szwajc. Wybrany Człon. czynnym dnia 15 listopada 1884.
Petersburg.

**Edward Strasburger**, Dr. fil., Profesor Uniwersytetu w Bonn. Wybrany Członkiem czynnym dnia 24 listopada 1888.
Bonn.

**Jan Schiaparelli**, Dyrektor Obserwatoryum astronomicznego w Medyolanie i t. d. Wybrany Czł. czynnym dnia 6 grudnia 1890.
Medyolan.

**Lord William Kelvin**, Profesor Uniwersytetu w Glasgowie i t. d. Wybrany Członkiem czynnym dnia 6 grudnia 1890.
Glasgow.

**Rudolf Virchov**, Profesor Uniwersytetu w Berlinie i t. d. Wybrany Członkiem czynnym dnia 6 grudnia 1890.
Berlin.

**Dymitr Iwanowicz Mendelejew**, b. Profesor chemii Uniwersytetu petersburskiego i t. d. Wybrany Członkiem czynnym dnia 31 października 1891.
Petersburg, Kadetskaja 9.

**Henryk Hoyer**, Dr. med., Profesor Uniwersytetu warszawskiego. Wybrany Członkiem czynnym dnia 2 maja 1895.
Warszawa.

## *B.* Korespondenci.

### 1. Wydział filologiczny.

**Roman Pilat**, Dr. fil., Profesor p. z. języka polskiego i literatury polskiej, Dyrektor seminaryum filol. dla języka polskiego Uniwersytetu lwowskiego, Wiceprezes c. k. Komisyi egzam. dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazyalnych i realnych we Lwowie, Prezes Tow. Mickiewiczowskiego we Lwowie. Wybrany dnia 30 października 1880.
Lwów, Chorążczyzna 16.

**Zygmunt Samolewicz,** Dr. fil., Kawaler orderu Franciszka Józefa, c. k. Radca Dworu, emer. krajowy inspektor szkół średnich, Czł. Komisyi egzaminacyjnej lwowskiej dla kandydatów na nauczycieli gimnazyów i szkół realnych, Członek honorowy Towarz. pedagogicznego i Towarz. nauczycieli szkół wyższych. Wybrany dnia 15 listopada 1884.
Lwów, ulica Artura Grotgera 8

**Wojciech hr. Dzieduszycki,** Dr. fil., c. k. Konserwator zabytków sztuki, Poseł na Sejm krajowy, Prezes Tow. archeologicznego we Lwowie. Wybrany dnia 12 listopada 1887.
Jezupol, w Galicyi.

**Jan Karłowicz,** Dr. fil., Redaktor „Wisły". Wybrany dnia 12 listopada 1887.
Warszawa, Jasna 10.

**Józef Tretiak,** Dr. fil., Profesor języka i literatury ruskiej Uniw. Jagiell. Wybrany dnia 24 listopada 1888.
Kraków, ulica Batorego 25.

**Adam Kryński,** Magister nauk filol.-histor., Prof. gimn., Redaktor „Prac filologicznych". Wybrany dnia 30 listopada 1889.
Warszawa, Nowogrodzka 33.

**Maksymilian Kawczyński,** Dr. fil., Profesor p. n. języków i literatur romańskich Uniwersytetu Jagiellońskiego, Członek c. k. Komisyi egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli w gimnazyach i szkołach realnych. Wybrany dnia 6 grudnia 1890.
Kraków, Krowoderska 40.

**Karol hr. Lanckoroński,** c. k. Szambelan, dziedziczny Członek Izby Panów, Człon. kuratoryi austr. Muzeum artyst.-przemysłowego w Wiedniu, c. k. Konserwator zabytków sztuki w Galicyi, Doktor filozofii honoris causa Uniwersytetu berlińskiego. Wybrany dnia 31 października 1891.
Wiedeń, I Wassgasse 4.

**Piotr Chmielowski,** Dr. fil., Redaktor „Ateneum", wybrany dnia 9 maja 1893.
Warszawa, Nowogrodzka 39.

**Ludwik Ćwikliński**, Dr. fil., c. k. Radca Dworu, b. Rektor magn., Profesor p. z. filologii klasycznej i Dyrektor seminaryum i proseminaryum filologicznego Uniwersytetu lwowskiego, Dyrektor lwowskiej c. k. Komisyi egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazyalnych i realnych, Członek-korespondent Towarzystwa Przyjaciół nauk w Poznaniu, Konserwator c. k. Komisyi centralnej dla utrzymywania zabytków historycznych i artystycznych w Wiedniu, Prezes Towarzystwa filologicznego we Lwowie, Członek Rady miasta Lwowa. Wybrany dnia 9 maja 1893.
Lwów, ulica Mickiewicza 10.

**Józef Kallenbach**, Dr. fil., Profesor p. z. języka i literatury polskiej Uniwersytetu we Fryburgu Szwajcarskim. Wybrany dnia 9 maja 1893.
La Chassotte, Fryburg w Szwajcaryi.

**Adam Miodoński**, Dr. fil., Profesor p. z. filologii klasycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Członek c. k. Komisyi egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli w gimnazyach i szkołach realnych, b. Profesor Uniwersytetu we Fryburgu. Wybrany d. 9 maja 1893.
Kraków, ulica Długa 31.

**Leon Sternbach**, Dr. fil., Profesor p. n. filologii klasycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wybrany dnia 9 maja 1893.
Kraków, ulica św. Tomasza 6.

**Jan Bystroń**, Dr. fil., c. k. Profesor gimnazyalny, Członek Tow. Przyjaciół nauk w Poznaniu i litewskiego Towarzystwa literackiego w Tylży. Wybrany dnia 4 maja 1894.
Kraków, ulica Czysta 4.

**Stanisław Tomkowicz**, Dr. fil., Konserwator zabytków sztuki i przeszłości. Wybrany dnia 4 maja 1894.
Kraków, ulica Wolska 11.

**Alwin Schultz**, Dr. fil., p. z. Profesor historyi sztuki niemieckiego Uniwersytetu w Pradze, Czł. Komisyi rząd. egzaminacyjnej do rysunków, Korespondent c. k. centralnej Komisyi konserwatorskiej w Wiedniu, tudzież c. k. austryackiego Muzeum dla sztuki i przemysłu w Wiedniu, Członek cz. Towarzystwa do popie-

rania w Czechach niemieckiej umiejętności, sztuki i literatury, Członek Wydziału Muzeum germańskiego w Norymberdze, Członek honorowy Towarz. śląskiego Muzeum starożytności, Tow. historyi sztuki i Tow. przemysłowego w Wrocławiu, Korespondent śląskiego Towarz. „für vaterländische Cultur“ i Tow. śląskiego historycznego w Wrocławiu. Wybrany dnia 4 maja 1894.

Praga Czeska, Vladislavová ulice 16.

**Wilhelm Creizenach**, Dr. fil., Profesor p. z. języka i literatury niemieckiej Uniwers. Jagiell., Dyrektor seminaryum germanistycznego, Członek c. k. Komisyi egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich, b. Docent Uniwersytetu w Lipsku. Wybrany dnia 2 maja 1895.

Kraków, ulica Studencka 9.

**Ernest Muka**, Dr. fil., Profesor gimnazyum, redaktor „Łużicy“. Wybrany dnia 2 maja 1895.

Fryburg w Saksonii.

## 2. Wydział historyczno-filozoficzny.

**Emanuel Henryk de Noailles**, margr. Ambasador francuski w Berlinie. Wybrany dnia 7 lipca 1873.

Berlin.

**Leonard Piętak**, Dr. Praw, c. k. Radca Dworu, Profesor p. z. prawa rzymskiego, tudzież austryackiego prawa handlowego i wekslowego Uniwersytetu lwowskiego, Prezes c. k. rządowej Komisyi egzam. oddziału prawno-historycznego i Członek tejże w oddziale sądowym, Prezes Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych, Członek Rady miejsk. król. stoł. m. Lwowa, Poseł do Rady Państwa z miasta Lwowa. Wybrany dnia 10 listopada 1883.

Lwów, ulica Garncarska 19.

**Ludwik Kubala**, Dr. fil., Prof. c. k. wyższego gimnazyum im. Franciszka Józefa we Lwowie. Wybrany d. 15 listopada 1884.

Lwów, ulica Długosza 17.

**Oswald Balzer**, Dr. praw, Rektor magn., Profesor p. z. prawa polskiego Uniw. lwowskiego, Dyrektor archiwum akt grodzkich i ziemskich we Lwowie. Wybrany dnia 24 listopada 1888.

Lwów, ulica Sykstuska 56.

**Tadeusz Korzon**, b. starszy nauczyciel gimnazyum kowieńskiego, Urzędnik zarządu kolei żelaznej nadwiślańskiej w Warszawie. Wybrany dnia 24 listopada 1888.

Warszawa, ulica Widok 20.

**Władysław Ochenkowski**, Dr. praw, Profesor p. z. ekonomii politycznej Uniw. lwowskiego, b. Profesor Akademii w Monasterze, tudzież Uniwers w Jenie, Członek American Academy of political and social Science, oraz British Economic Association. Wybrany dnia 24 listopada 1888.

Lwów, ulica Słowackiego 18.

**Tadeusz Pilat**, Dr. praw, Profesor p. z. statystyki, nauki administracyi i austryackiego prawa administracyjnego Uniwersytetu lwowskiego, Człon. c. k. rządowej Komisyi egzaminacyjnej oddziału nauk politycznych, Naczelnik biura statystycznego w Wydziale krajowym, Członek-korespondent c. k. centralnej Komisyi statystycznej w Wiedniu, Członek międzynarodowego Instytutu statystycznego, Wiceprezes c. k. galicyjskiego Towarzystwa Gospodarskiego, Członek austr. Rady kolejowej, Członek krajowej Rady kolejowej, Członek krajowej Komisyi rolniczej, Członek rady wykonawczej „Macierzy polskiej“, Poseł na Sejm krajowy. Wybrany dnia 24 listopada 1888.

Lwów, ulica Garncarska 21.

**Anatol Lewicki**. Dr. fil., Profesor p. z. historyi austryackiej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Korespondent c. k. centralnej Komisyi konserwatorskiej w Wiedniu, Człon. c. k. Komisyi egzam. dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnaz. i real. Wybrany dnia 30 października 1889.

Kraków, Wielopole 4.

**Henryk Lisicki**, Członek Rady powiatowej samborskiej. Wybrany dnia 31 października 1891.

Kalinów, p. Sambor w Galicyi.

**Władysław Abraham**, Dr. praw, Profesor p. z. prawa kanonicznego Uniwersytetu lwowskiego, b. Docent Uniwersytetu Ja-

giellońskiego, Członek rząd. Komisyi egz. prawniczo-historycznej i sądowej. Wybrany dnia 9 maja 1893.
Lwów, ulica Małeckiego 5.

**Józef Kleczyński**, Dr. praw, Profesor p. z. statystyki i prawa publicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kierownik miejskiego biura statystycznego w Krakowie, Członek międzynarodowego Instytutu statystycznego i Korespondent c. k. wiedeńskiej centralnej Komisyi statystycznej. Wybrany dnia 9 maja 1893 roku.
Kraków, ulica Długa 7.

**Maksymilian Perlbach**, Dr. fil., Bibliotekarz Uniwers. w Halle. Wybrany dnia 9 maja 1893.
Halle.

**Paweł Pierling**, kapłan T. J. Wybrany dnia 9 maja 1893.
Paryż, Rue de Sèvres 35.

**Antoni Prochaska**, Dr. fil., Adjunkt archiwum krajowego we Lwowie. Wybrany dnia 9 maja 1893.
Lwów, ulica Kalecza 10.

**Aleksander Semkowicz**, Dr. fil., Dyrektor biblioteki Uniwersytetu lwowskiego. Wybrany dnia 9 maja 1893.
Lwów, ulica Zyblikiewicza 4.

**Aleksander Jabłonowski**, Członek rzeczywisty Towarz. histor. imienia Nestora w Kijowie. Wybrany dnia 4 maja 1894.
Warszawa, ulica Smolna 21.

**Aleksander Rembowski**, Dr. fil., Bibliotekarz Ord. Krasińskich.
Warszawa, Przedm. Krakowskie 5.

**Michał Hruszewski**, Dr. fil., Profesor p. z. historyi powszechnej z wykładem ruskim Uniwers. lwowskiego, Dyrektor sekcyi historycznej Towarz. Naukowego im. Szewczeńki we Lwowie, Członek różnych stowarzyszeń naukowych.
Lwów, ulica Długosza 5.

**Leon hr. Piniński**, Dr. praw, Profesor p. z. prawa rzymskiego Uniwersytetu lwowskiego, Członek Komisyi dla teoretycznych egzaminów prawniczych, oddziału prawno-historycznego i oddziału sądowego, Członek dożywotni Trybunału Państwa, Poseł do Rady Państwa.
Lwów, ulica Kościuszki 14.

**Józef Milewski** [1]), Dr. praw, Profesor p. z. ekonomii politycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Czł. korespondent Tow. Przyjaciół Nauk w Poznaniu. Wybrany dnia 12 maja 1896.
Kraków, ulica Krupnicza 13.

**Bronisław Łoziński** [2]), Dr. praw, c. k. em. Radca Namiestnictwa. Wybrany dnia 12 maja 1896.
Lwów, ulica Kopernika 26.

---

[1]) Józef Milewski, ur. 20 marca 1859 r. w Poznaniu, uczęszczał do szkół w Poznaniu, na Uniwersytet w Krakowie, w Lipsku i Berlinie. W r. 1886 habilitował się na docenta ekonomii politycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego; w r. 1888 mianowany profesorem nadzwyczajnym, w r. 1892 profesorem zwyczajnym. W r. 1892 brał czynny udział w ankiecie monetarnej wiedeńskiej, w r. 1894 w międzynarodowym kongresie monetarnym w Londynie. W r. 1894 wybrany posłem do Rady Państwa.

Ogłosił drukiem następujące ważniejsze prace:

W sprawie utrzymania ziemi w naszem ręku. Poznań, 1884.

Prawo spadkowe a własność ziemska. (Przegląd polski 1886).

Obecny stan kwestyi monetarnej. Kraków, 1886.

W sprawie waluty. Referat na I zjazd prawników i ekonomistów. Kraków, 1887.

Cła opiekuńcze. Kraków, 1888.

Bankructwo monometalizmu. Kraków, 1889.

Międzynarodowe Konferencye monetarne. (Biblioteka Warszawska 1889).

Reforma prawa spadkowego dla własności ziemskiej. Referat na II zjazd prawników i ekonomistów. Lwów, 1889.

O kwestyi socyalnej. Kraków, 1890.

Reforma prawa spadkowego w Niemczech. (Biblioteka Warszawa 1890).

Stosunek wartości między złotem a srebrem. Kraków, 1891.

Traktaty handlowe (Przegląd Polski 1892).

W sprawie reformy waluty w Austro-Węgrzech. (Przegląd Polski 1892).

Reforma socyalna w Anglii. (Przegląd Polski 1893).

Złota waluta i jej wpływ na gospodarstwo społeczne. Referat na III zjazd prawników i ekonomistów. Poznań, 1893.

Stosunki monetarne w drugiej połowie XIX w. Poznań 1894.

[2]) Bronisław Łoziński, ur. się w Smolnicy (w powiecie Staromiejskim) 1848 r., szkoły ukończył we Lwowie, stopień doktora praw uzyskał na Uniwersytecie Jagiellońskim. Wstąpiwszy do służby rządowej, przeniósł się wkrótce do administracyi autonomicz-

## 3. Wydział matematyczno-przyrodniczy.

**Edward Skiba**, Dr. fil., b. Profesor fizyki matematycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wybrany dnia 7 lipca 1873.

J. Eksc. **Włodzimierz hr. Dieduszycki**, Rzeczywisty Tajny Radca Jego Ces. i Król. Apost. Mości, Kawaler orderu Żel. Kor. I. klasy, dożywotni Członek Izby Panów, b. Marszałek krajowy. Wybrany dnia 14 listopada 1888.
Lwów, ulica Kurkowa 15.

**Henryk Kadyi**, Dr. wszech nauk lekar., Profesor p. z. anatomii Uniwers. lwow., Członek czynny c. k. krajowej Rady zdrowia we Lwowie, Prezes polsk. Towarzystwa przyrodn. im Kopernika. Członek Towarz. anatomicznego w Niemczech. Członek honorowy i b. Prezes galic. Tow. weterynarskiego, Czł. honorowy Tow. ratunkowego w Wiedniu, zastęp. Czł. Izby lekarskiej we Lwowie, Członek wydziału galic. Tow. muzycznego, b. Profesor anatomii zwierząt domowych w c. k. Szkole weterynaryi we Lwowie. Wybrany dnia 14 listopada 1888.
Lwów, ulica Zielona 15.

**Władysław Gosiewski**, Magister nauk matematyczno-fizycznych b. Szkoły Głównej warszawskiej, b. Członek b. Tow. Nauk ścisłych w Paryżu. Wybrany dnia 31 października 1891.
Warszawa, ulica Ordynacka 10.

---

nej; w r. zaś 1884 będąc sekretarzem Wydziału Krajowego powołany został do c. k. Namiestnictwa z rangą starosty. Mianowany Radcą opuścił czynną służbę i wszedł w stan spoczynku, aby tem swobodniej oddawać się pracom naukowym. Będąc jeszcze w czynnej służbie ogłosił kilka rozpraw treści społeczno-prawnej i administracyjnej jak „Wieczna Wojna“, rzecz o organizacyi dobroczynności publicznej, o ustroju gminnym itp. Następnie rozszerzając zakres badań prawno-społecznych wydał dzieło p. t. Juris Ignorantia. Po dziele tem nastąpił cały szereg prac z dziedziny społecznych i prawniczych tematów, rzecz o Prawie Zwierząt, o Zbytku i praca socyologiczna p. t. Tłum. Ostatnia praca p. t. Infamia uwieńczoną została na konkursie warszawskim Gazety Sądowej i drukuje się obecnie równocześnie w tejże Gazecie i w lwowskim Przewodniku Naukowym.

**Antoni Wierzejski**, Dr. fil., Profesor zoologii Uniwersytetu Jagiellońskiego, Członek Komisyi egzam. dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazyalnych i realnych. Wybrany dnia 31 października 1891.
Kraków, ulica Wielopole 6.

**Ludwik Birkenmajer**, Dr. fil., Prof. matematyki i fizyki w krajowej szkole rolniczej w Czernichowie, Docent fizyki matematycznej Uniwers. Jagiellońskiego. Wybrany dnia 9 maja 1893.
Czernichów pod Krakowem.

**Samuel Dickstein**, Redaktor Prac matematyczno fizycznych. Wybrany dnia 9 maja 1893.
Warszawa, ulica Marszałkowska 117.

**Władysław Natanson**, Dr. fil., Profesor nadzw. tytul. fizyki matematycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Członek Towarzystwa fizycznego w Londynie. Wybrany dnia 9 maja 1893.
Kraków, ulica Wolska 32

**Adam Prażmowski**, Dr. fil. Wybrany dnia 9 maja 1893.
Kraków, ulica Basztowa 18.

**Ernest Bandrowski**, Dr. fil., Prof. Szkoły przemysłowej w Krakowie. Wybrany dnia 4 maja 1894.
Kraków, ulica Bracka 6.

**Tadeusz Browicz**, Dr. med., Profesor i b. Rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wybrany dnia 4 maja 1894.
Kraków, ulica Krupnicza 5.

**Władysław Kulczyński**, Profesor gimn. św. Jacka w Krakowie, Członek Towarzystwa im. Kopernika we Lwowie, Tow. zoologiczno-botanicznego w Wiedniu, Towarz. entomologicznego w Washingtonie. Wybrany dnia 4 maja 1894.
Kraków, ulica Niecała 8.

**Hugo Zapałowicz**, Dr. praw, c. k. kapitan-audytor. Wybrany dnia 4 maja 1894.
Lwów, ulica Zielona 24.

**Jan Ptaszycki**, Dr. fil., Docent Uniwersytetu i Akademii Artylleryi w Petersburgu.
Petersburg.

**Julian Sochocki**, Dr. matematyki, Profesor zw. Uniwersytetu petersburskiego, Prezes Towarzystwa matematycznego w Petersburgu, Członek Towarzystwa matematycznego przy Uniwersytecie moskiewskim, Rzeczywisty Radca Stanu. Wybrany dnia 4 maja 1894.
Petersburg.

**Leopold Adametz**, Dr. fil., Profesor p. z. hodowli bydła i mleczarstwa Uniwers. Jagiellońskiego, Komandor orderu Daniła, Kawaler orderu mérite agricole, Właściciel złotego medalu państwowego za zasługi w dziedzinie rolnictwa, Czł. Komitetu Towarz. rolniczego krakowskiego.
Kraków, ulica Studencka 8.

**Władysław Szajnocha**, Dr. fil., Profesor p. z. geologii i paleontologii Uniwersytetu Jagiellońskiego i Dyrektor gabinetu geologicznego, Człon. Tow. przyrodników polskich im. Kopernika we Lwowie, Towarz. geologicznych w Berlinie i w Brukseli, Tow. badaczy przyrody w Petersburgu, Tow. geograficznego w Wiedniu, Członek Komisyi egzaminacyjnej dla kandydatów stanu nauczycielskiego.
Kraków, ulica Jabłonowskich 12.

**Kazimierz Kostanecki** [1], Dr. med., Profesor p. z. anatomii opisowej w Uniwersytecie Jagiell. Wybrany dnia 12 maja 1896.
Kraków, ulica Batorego 16.

---

[1]) Kazimierz Kostanecki, ur. dnia 25 grudnia 1863 r. w Myszakowie w Królestwie Polskiem. Od roku 1873—1883 uczęszczał do gimnazyum w Poznaniu. W r. 1884 wstąpił na wydział lekarski uniwersytetu berlińskiego, który ukończył w roku 1890. W roku 1886 otrzymał od berlińskiego wydziału lekarskiego złoty medal za pracę konkursową z dziedziny anatomii. Przez rok 1889/90 był asystentem zakładu anatomicznego uniwersytetu berlińskiego, przez rok 1890/91 asystentem katedry fizyologii uniwersytetu wrocławskiego, przez rok 1891/2 prosektorem zakładu anatomicznego uniwersytetu w Giessen. W roku 1892 powołany został na nadzwyczajnego profesora anatomii porównawczej Uniwersytetu Jagiellońskiego; w roku 1894 zamianowany został zwyczajnym profesorem anatomii opisowej tegoż Uniwersytetu.

†

## ZMARLI

**Ludwik Teichman**, Członek czynny krajowy Wydziału matematyczno-przyrodniczego od r. 1872; zmarł w Krakowie, dnia 24 listopada 1895.

---

Ogłosił drukiem:

Über die pharyngeale Tubenmündung und ihr Verhältniss zum Nasenrachenraum. Archiv für mikroskopische Anatomie Bd. 29. 1886.

Zur Kentniss der Tubenmusculatur und ihrer Fascien. Archiv für mikroskop. Anatomie Bd. 32. 1888.

Die Pharynxdivertikel des Menschen mit besonderer Berücksichtigung der Divertikelbildungen im Nasenrachenraum. Archiv für pathologische Anatomie und Physiologie (Virchov) Bd. 117. 1889.

Wspólnie z A. Mieleckim: Die angeborenen Kiemenfisteln des Menschen. Ihre anatomische Bedeutung und ihr Verhältniss zu verwandten branchiogenen Misbildungen. Archiv für patholog. Anatomie etc. Bd. 121. 1890.

Beiträge zur vergleichenden Anatomie der Tubengaummusculatur- Inaug. Diss. Berlin 1890.

Beiträge zur Kentniss der Misbildungen in der Kopf und Halsgegend. Archiv für pathologische Anatomie etc. Bd 123. 1891.

Zur Morphologie der Tubengaumenmusculatur. Archiv für Anatomie und Physiologie. 1891.

Wspólnie z A. Bistrzyckim: Über das Gewicht menschlicher Gehörknöchelchen. Monatschrift für Ohrenheilkunde. 1891.

Über Centralspindelkörperchen bei karyokinetischer Zellteilung. Anatomische Hefte. Bd. I. 1892.

Die embryonale Leber in ihrer Beziehung zur Blutbildung Anatomische Hefte. Bd. I. 1892.

Über Kernteilung bei Riesenzellen nach Beobachtungen an der embryonalen Säugetierleber. Anatomische Hefte. Bd. I. 1892.

Über die Schicksale der Centralspindel bei karyokinetischer Zellteilung. Anatomische Hefte Bd, I. 1892.

Wykład wstępny przy objęciu katedry anatomii opisowej na wydziale lekarskim Uniwersytetu Jagiellońskiego. Przegląd lekarski. 1894.

Badanie nad zapłodnionemi jajkami jeżowców. Rozprawy wydziału matematyczno-przyrodn. Akademii Umiejętności w Krakowie 1896.

Wspólnie z A. Wierzejskim: Über das Verhalten der s. g. achromatischen Substanzen im befruchteten Ei nach Beobachtungen an Physa fontinalis. Archiv für miskrockop. Anatomie. Bd. 47. 1896.

**Ludwik Pasteur**, Członek czynny zagraniczny Wydziału matematyczno-przyrodniczego od r. 1890; zmarł w Paryżu dnia 1 października 1895.

## Poczet Członków nadzwyczajnych.

**Leon Halban**, Dr. med., Magister położnictwa, Kawaler ces. austr. orderu Żel. Kor. III klasy, Profesor p. z. medycyny sądowej i rządowej Uniwersytetu Jagiell., Lekarz sądowy, Człon. honorowy Tow. lekarzy bukowińskich w Czerniowcach, Człon. honorowy i b. Prezes Tow. lekarsk. krak., Czł. Tow. Przyjaciół nauk w Poznaniu, Tow. oftalmologicznego w Heidelbergu i Tow. lekarzy polskich w Paryżu, b. Redaktor główny Przeglądu lekarskiego, b. Prof. nadz. medycyny sądowej i policyi lekarskiej na Wydziale prawa Uniw. Jagiell.
Kraków, Podwale 10.

**Leon Chrzanowski**, Dr. Praw, Poseł do Rady państwa i na Sejm krajowy, Członek delegacyj wspólnych austr.-węg.
Kraków.

**Edward Fierich**, Dr. Praw, b. Prof. procesu cywilnego austryackiego oraz prawa handlowego i wekslowego Uniwersytetu Jagiellońskiego.
Kraków, ulica Floryańska 38.

**Maciej Leon Jakubowski**, Dr. medycyny i chirurgii, Magister położnictwa, Kawaler ces. austr. orderu Żel. Korony III klasy, Prof. p. n. pedyatryi, Dyrektor kliniki chorób dziecięcych na Uniwersytecie Jagiell., Członek Tow. lekarskiego krak.
Kraków, Podwale 10.

**Mikołaj Kański**, b. Adwokat krajowy.
Kraków, Rynek główny 37.

**Juliusz Kossak**, Artysta-malarz.
Kraków, Plac Latarnia.

**Władysław Ściborowski**, Dr. medycyny, Prezes Tow. Dobroczynności w Krakowie.
Kraków, ulica Łazienna 3.

**Aleksander Stopczański**, Dr. med., Prof. p. z. chemii lekarskiej, zarządzający zakładem chemii lekarskiej na Uniwersytecie Jagiell., Członek Tow. lekarskiego w Krakowie, Człon. koresp. Tow. lekarskiego w Warszawie, przysięgły chemik sądowy.
Kraków, Piaski ad Grzegórzki 12.

†

## ZMARLI.

**Marceli Jawornicki**, Dyrektor Kasy Oszczędności; zmarł dnia 31 sierpnia 1895.

**Józef Oettinger**, em. Prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego; zmarł dnia 10 października 1895.

**Antoni Rosner**, Prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego: zmarł dnia 23 sierpnia 1896.

**Feliks Szlachtowski**, b. Prezydent m. Krakowa; zmarł dnia 11 marca 1896.

**Michał Zieleniewski**, Dr. med.; zmarł dnia 16 kwietnia 1896.

# WYKAZ

## STAŁYCH KOMISYJ AKADEMICKICH.

### A) Na Wydziale filologicznym.

### I. Komisya historyi sztuki.

**Przewodniczący:**
Maryan Sokołowski [1]).

**Sekretarz:**
Jerzy Mycielski.

**Członkowie:**

Jan Bołoz Antoniewicz (Lwów)
Oswald Balzer (Lwów)
Władysław Bartynowski
Maciej Bersohn (Warszawa)
Ks. Józef Bilczewski (Lwów)
Ferdynand Bostel (Lwów)
Ks. A. Brykczyński (Goworów, pow. Ostrołęcki)
Henryk Bukowski (Stockholm)
Adam Chmiel
Aleksander Czołowski (Lwów)
Ludwik Ćwikliński (Lwów)
Włodzimierz Demetrykiewicz
Edmund Diehl (Warszawa)
Wojciech hr. Dzieduszycki (Jezupol, Galicya)
Włodzimierz hr. Dzieduszycki (Lwów)
Józef Dziekoński (Warszawa)
Herman Ehrenberg (Królewiec)
Walery Eliasz
Ks. Jan Fijałek
Ludwik Finkel (Lwów)
Wojciech Gerson (Warszawa)
Konstanty Górski
Zygmunt Hendel
Aleksander Jelski (Zamość, gub. mińska)
Antoni Karbowiak

[1]) Niewymienienie miejsca pobytu oznacza Kraków.

Wojciech Kętrzyński (Lwów)
Tadeusz bar. Konopka
Juliusz Kossak
Michał Kowalczuk (Lwów)
Stanisław Krzyżanowski
Leonard Lepszy
Andrzej ks. Lubomirski (Lwów)
Władysław Łoziński (Lwów)
Władysław Łuszczkiewicz
Gustaw bar. Manteuffel (Ryga)
Jerzy hr. Mycielski
Sławomir Odrzywolski
Ferdynand Papée (Lwów)
Edward Pawłowicz (Lwów)
Ks. Antoni Petruszewicz (Lwów)
Franciszek Piekosiński
Antoni Prochaska (Lwów)
Konst. hr. Przeździecki (Warsz.)
Wład. Przybyłowski (Lwów)
Władysław Rebczyński (Lwów)
Witołd Rubczyński (Rawa Ruska)
Jan Nep. Sadowski
Stanisław Smolka
Maryan Sokołowski
Tadeusz Stryjeński
Izydor Szaraniewicz (Lwów)
Jan hr. Szeptycki (Przyłbice)
Stanisław Tomkowicz
Floryan Trawiński (Paryż)
Jan Wdowiszewski
Ludwik Wierzbicki (Stanisławów)
Władysław Wisłocki
Konst. Wojciechowski (Warsz.)
Tadeusz Wojciechowski (Lwów)
Julian Zacharjewicz (Lwów)
Teodor Ziemięcki.

Członkowie lwowscy Komisyi historyi sztuki stanowią osobne grono pod przewodnictwem czł. Władysława Łozińskiego.

## II. Komisya językowa.

Przewodniczący:
Józef Majer.

Sekretarz:
Lucyan Malinowski.

Członkowie:

Bolesław Baranowski (Lwów)
Wojciech Biesiadzki (Lwów)
Gerson Blatt (Brody)
Jan Bystroń
Aleksander Brückner (Berlin)
Ludwik Ćwikliński (Lwów)
Jan Czubek
Karol Estreicher
Edward Friedner (Lwów)
Antoni Kalina (Lwów)
Władysław Kosiński
Bronisław Kruczkiewicz (Lwów)
Adam Ant. Kryński (Warszawa)
Ks. Onufry Łepki (Lwów)

Józef Majer
Lucyan Malinowski
Antoni Małecki (Lwów)
Mieczysław Pawlikowski
Piotr Parylak (Cieszyn)
Aleksander Petrow (Krasnoufimsk)
Franciszek Piekosiński
Roman Pilat (Lwów)
Zygmunt Próchnicki (Lwów)
Zygmunt Samolewicz (Lwów)
Józef Tretiak
Jan Werchratski (Lwów)
Władysław Wisłocki
Roman Zawiliński.

## III. Komisya do badań w zakresie historyi literatury i oświaty w Polsce.

Przewodniczący:
Kazimierz Morawski.

Sekretarz:
Józef Tretiak.

Członkowie:

Michał Bobrzyński (Lwów)
Wilhelm Creizenach
Jan Czubek
Karol Estreicher
Ludwik German (Lwów)
Konstanty Górski
Korneli Heck (Lwów)
Józef Kallenbach (Fryburg w Szwajcaryi)
Franciszek Karliński
Maksymilian Kawczyński
Ks. Władysław Knapiński
Zbigniew Kniaziołucki
Józef Korzeniowski (Paryż)
Bronisław Kruczkiewicz (Lwów)
Leon Kulczyński
Anatol Lewicki
Lucyan Malinowski
Kazimierz Morawski
Ks. Stefan Pawlicki
Karol Petelenz (Stryj)
Józef Rostafiński
Stanisław Siedlecki
Stanisław Smolka
August Sokołowski
Maryan Sokołowski
Stanisław hr. Tarnowski
Stanisław Tomkowicz
Józef Tretiak
Bolesław Ulanowski
Stanisław Windakiewicz
Władysław Wisłocki
Wincenty Zakrzewski
Roman Zawiliński
Maryan Zdziechowski
Teofil Ziembicki.

*B)* Na Wydziale historyczno-filozoficznym.

## I. Komisya historyczna.

**Przewodniczący i Dyrektor zbiorów i wydawnictw:**
Wincenty Zakrzewski.

**Zastępca Przewodniczącego:**
Stanisław Smolka.

**Sekretarz:**
Anatol Lewicki.

**Członkowie:**

Władyslaw Abraham (Lwów)
Oswald Balzer (Lwów)
Michał Bobrzyński (Lwów)
Ferdynand Bostel (Lwów)
W. A. Bruchnalski (Lwów)
Ks. Julian Bukowski
Zygmunt Celichowski (Kórnik)
Ks. Władysław Chotkowski
Leon Chrzanowski
Michał Chyliński
Ludwik Ćwikliński (Lwów)
Bolesław Czarnik (Lwów)
Wiktor Czermak
Aleksander Czołowski (Lwów)
Bronisław Dembiński (Lwów)
Hubert Ermisch (Drezno)
Karol Estreicher
Ks. Jan Fijałek
Ludwik Finkel (Lwów)
Zygmunt Gloger (Jeżów)
Ks. Tadeusz Gromnicki
Ludwik Grossé (Wielkie, poczta Kurów, Król. Pol.)
Alfred Halban (Czerniowce)
Aleksander Hirschberg (Lwów)
Wojciech Kętrzyński (Lwów)
Franciszek Kluczycki
Ks. Władysław Knapiński
Zbigniew Kniaziołucki
Feliks Koneczny
Józef Korzeniowski (Paryż)
Aleksand. Kraushar (Warszawa)
Stanisław Krzyżanowski
Ludwik Kubala (Lwów)
Ks. Stanisław Kujot (Pelplin)
Saturnin Kwiatkowski (Wiedeń)
Jan Leniek (Tarnów)
Józef Lekszycki (Poznań)
Anatol Lewicki
Antoni Lorkiewicz (Stanisławów)
Ks. Jan Łukowski (Gniezno)
Maurycy Maciszewski (Tarnopol)
Antoni Małecki (Lwów)
Kazimierz Morawski
Jerzy hr. Mycielski
Fryderyk Papée (Lwów)
Alfred Parczewski (Kalisz)
Maksymilian Perlbach (Halle)
Ks. Ant. Petruszewicz (Lwów)
Rudolf Philippi (Berlin)

Franciszek Piekosiński
Roman Pilat (Lwów)
Karol Potkański
Antoni Prochaska (Lwów)
Konst. hr. Przezdziecki (Warsz.)
Stanisław Ptaszycki (Petersburg)
Kaz. Pułaski (Kamieniec Podol.)
Zygmunt Radzimiński
R. Reicke (Królewiec)
Karol Reifenkugel (Czerniowce)
Henryk Sawczyński (Lwów)
Aleksander Semkowicz (Lwów)
Stanisław Smolka
August Sokołowski
Maryan Sokołowski
Izydor Szaraniewicz (Lwów)
Alojzy Szarłowski
Stanisław hr. Tarnowski
Józef Tretiak
Bolesław Ulanowski
Kazimierz Waliszewski (Paryż)
Stanisław Windakiewicz
Władysław Wisłocki
Tadeusz Wojciechowski (Lwów)
Józef Wolff (Warszawa)
Wincenty Zakrzewski

## II. Komisya prawnicza.

Przewodniczący:
Fryderyk Zoll.

Sekretarz:
Bolesław Ulanowski.

Członkowie:

Władysław Abraham (Lwów)
Michał Bobrzyński (Lwów)
Józef Brzeziński
Leon Cyfrowicz
Włodzimierz Czerkawski
Maciej Czyszczan (Wiedeń)
Stanisław Estreicher
Edward Fierich
Ksawery Fierich
Piotr Górski
Faustyn Jakubowski
Józef Jasiński
Leopold Jaworski
Mikołaj Kański
Franciszek Kasparek
Józef Kleczyński
Edmund Krzymuski
Stanisław Krzyżanowski
Kazimierz Laskowski
Juliusz Leo
Józef Wawel-Louis
Józef Milewski
Franciszek Piekosiński
Józef Rosenblatt
Wincenty Tarłowski
Bolesław Ulanowski
Alojzy Winiarz (Lwów)
Stanisław Wróblewski
Ignacy Zborowski
Fryderyk Zoll

*C*) Na Wydziale matematyczno-przyrodniczym.

**I. Komisya fizyograficzna.**

**Przewodniczący:**
Feliks Kreutz.

**Sekretarz:**
Władysław Kulczyński.

**Członkowie:**

Leopold Adametz
Ks. Ant. Andrzejowski (Skała)
Ernest Bandrowski
Franciszek Bartonec (Siersza)
Andrzej Batycki (Staremiasto)
Franciszek Bieniasz
Lud. Birkenmajer (Czernichów)
Francisek Błocki (Lwów)
Franciszek Błoński (Plisków na Ukrainie, p. Lipowiec)
Kazimierz Bobek
Józef Bocheński
Adolf br. Brunicki (Lubień)
Julian br. Brunicki (Podhorce)
Andrzej Bryk (Chyrów)
Józef Brzeziński
Odo Bujwid
Gejza Bukowski (Wiedeń)
F. Chłapowski (Poznań)
T. Ciesielski (Lwów)
Edward Claus (Żywiec)
Julian Cofalka (Jaworzno)
Napoleon Cybulski
Jan Czarnecki (Kaczanówka)
Franciszek Czarnomski
J. Czerkawski (Lwów)
Franciszek Czerny
Emil Dunikowski (Lwów)
Włodzimierz hr. Dzieduszycki (Lwów)
Henryk Dziedzicki (Warszawa)
Józef Dziędzielewicz (Lwów)
B. Eichler (Międzyrzec, gub. siedlecka)
Adolf Engel (Rzeszów)
Zygmunt Fischer
Walenty Głowiński (Jarosław)
Emil Godlewski
Józef Grzybowski
Leon Gańkiewicz (Wadowice)
Bronisław Gustawicz
Roman Gutwiński (Podgórze)
Franciszek Hahn (Bochnia)
W. Hankiewicz (Lwów)
Julian Hawrysiewicz (Ożydów, Galicya)
J. Jachno (Stanisławów)
Leopold Jacobi (Pilzno)
Edward Janczewski
Antoni Jaworowski (Lwów)
Walery Jaworski
Konstanty Jelski
Stefan Jentys
Franciszek Karliński

Waleryan Klecki
Mikołaj Kobryn (Turka)
Karol Kolbenheyer (Bielsk)
S. Kontkiewicz (Dąbrowa)
Bolesław Kotula (Innsbruck)
Jan Krawczyk (Biała)
Feliks Kreutz
Franciszek Krysta (Zawoja)
Karol Krzyżanowski (Libusza)
Władysław Kulczyński
Wacław Laska (Lwów)
Józef Leigert (Dzikowiec)
Leon Lemoch (Stryj)
Władysław Lubomęski
Michał Łempicki (Sielce)
Maryan Łomnicki (Lwów)
Andrzej May
Władysław Montresor (Kozin)
Arnulf Nawratil (Lwów)
Julian Niedźwiedzki (Lwów)
Aleksander Nowicki
Fr. Nowosielski (Sambor)
Karol Olszewski
Stan. Olszewski (Gorlice)
Godfryd Ossowski (Tomsk)
St. Przybyłowski (Krzyworównia w Galicyi)
Maryan Raciborski (Monachium)
Bronisław Radziszewski (Lwów)
Jan Ralski (Tarnów)
Antoni Rehman (Lwów)
Konstanty Romer (Jodłownik)
Józef Rostafiński
Maurycy Rudzki
Michał Rybiński
Jan Nep. Sadowski
Wład. Satke (Tarnopol)
Fryderyk Schille (Rytro)
Tomasz Schwetter (Bohorodczany)
Władysław Ściborowski
Józef Siemiradzki (Lwów)
Antoni Ślósarski (Warszawa)
Marceli Sławiński (Kołomyja)
Tomasz Słomski (Kołomyja)
Jan Śnieżek (Cieszyn)
Gustaw Steingraber
Stefan Stobiecki
H. Strzelecki (Lwów)
St. Strzelecki (Wieliczka)
Zenon Surzycki (Dukla)
Leon Soroczyński (Lwów)
Władysław Szajnocha
Jan Sznabl (Warszawa)
Jan Sztolcman (Warszawa)
Kazimierz Szulc (Dublany)
Ignacy Szyszyłowicz (Dublany)
Wawrzyniec Teisseyre (Lwów)
Franc. Tondera (Stanisławów)
J. Trejdosiewicz (Warszawa)
Kar. Trochanowski (Czernichów)
Władysław Tyniecki (Lwów)
Wiktor Uhlig (Praga)
Adam Uznański (Poronin)
Leopold Wajgiel (Lwów)
Henryk Walter
Antoni Wałecki (Warszawa)
M. Wąsowicz (Lwów)
Jan Werchratski (Lwów)
Daniel Wierzbicki
Antoni Wierzejski
Tadeusz Wiśniowski (Chyrów)
August Witkowski
Ks. Leon Wojtowicz (Smolnik)

Eustachy Wołoszczak (Lwów)
Józef Wyczyński (Truskawiec)
Józef Zaborski (Obertyn)
Hugo Zapałowicz (Wiedeń)
Stanisław Zaręczny
Bronisław Znatowicz (Warsz.)
Rudolf Zuber (Lwów)
K. Żukowski (Podmonasterek).

Prace tej Komisyi są rozdzielpne na 5 sekcyj pod kierunkiem: 1) *meteorologiczna*, prof. Karlińskiego; 2) *geologiczna*, prof. Kreutza; 3) *botaniczna*, prof. Rostafińskiego; 4) *zoologiczna*, prof. Kulczyńskiego; 5) *rolnicza*, prof. Janczewskiego.

## II. Komisya antropologiczna.

Przewodniczący:
Lucyan Malinowski.

Sekretarze:
Władysław Demetrykiewicz
Roman Zawiliński.

Członkowie:

Jan Baudouin de Courtenay
Jan Biela (Drohobycz)
Gerson Blatt (Brody)
Jan Buszek
Franciszek Bylicki
Jan Bystroń
Stanisław Ciszewski (Warsz.)
Napoleon Cybulski
Adolf Černý (Hradec Kralove)
Włodzimierz Demetrykiewicz
Tadeusz Dowgird (Olemborg, gub. Kowieńska)
Władysław Dybowski (Niańków na Litwie)
Włodzimierz hr. Dzieduszycki (Lwów)
Iwan Franko (Lwów)
Zygmunt Glogier (Jeżewo)
Józef Grajnert (Warszawa)
Michał Greim (Kamieniec Podolski)
Wojciech Grzegorzewicz (Stryj)
Henryk Hoyer
Julian Talko-Hryncewicz (Troickosawsk, Syb. wsch.)
Edward Jelinek (Praga czesk.)
Jan Karłowicz (Warszawa)
Władysław Kosiński
Kazimierz Kostanecki
Szcz. hr. Koziebrodzki (Chlebów)
Władysław Kryże (Warszawa)
Władysław Łuszczkiewicz
Józef Majer
Lucyan Malinowski
Leonard Masing (Dorpat)
Karol Mátyás (Tarnobrzeg)

Ernest Muka (Fryburg saski)
Czesław Neymann (Winnica)
Wład. Olechnowicz (Lublin)
Godfryd Ossowski (Tomsk)
Tadeusz Pilat (Lwów)
Bolesław Popowski (Winnica)
Wład. Przybysławski (Uniże)
Zygmunt Radzimiński (Siwki)
Józef Rostafiński
Jan Nep. Sadowski
Jerzy Sauerwein (Banteln w Hanowerze)
Władysław Ściborowski
Ks. Wład. Siarkowski (Kielce)
Ludwik Stieda (Królewiec)
Jan Świętek
Włodzimierz Tetmajer
Maryan Udziela (Janów)
Seweryn Udziela (Wieliczka)
Zyg. Wierzchowski (Ropczyce)
Adam Zakrzewski (Warszawa)
Roman Zawiliński
Michał Żmigrodzki (Sucha).

## Stacya Naukowa w Paryżu.

Biblioteka Polska (6. Quai d'Orléans).

Komitet miejscowy:

Ludomir Gadon, Zastępca Przewodniczącego; Józef Rusteyko, Podskarbi; Władysław Mickiewicz, Sekretarz; ks. Ludwik Lescoeur.

Delegat Akademii: Dr. Józef Korzeniowski.

Adjunkt: Władysław Suzin.

## BIBLIOTEKA.

Bibliotekarz: Dr. Stanisław Windakiewicz.

---

## BIURO AKADEMII.

(Według §. 23 Statutu Biuro znajduje się pod zarządem Sekretarza Generalnego).

(Godziny urzędowe od 10—2).

### SKŁAD.

Adjunkt: Dr. Feliks Koneczny.
Podskarbi: Wilibald Śleczkowski.
Rachmistrz: Bolesław Antoniewicz.
Dyurnista: Henryk Dobrowolski.
Woźny: Ludwik Słowiński.

---

Sprzedaż wydawnictw powierzoną ma:
Księgarnia Spółki Wydawniczej Polskiej w Krakowie (Pałac Spiski).

# POSIEDZENIE PUBLICZNE
# AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI

dnia 13 maja 1896 r.

I.

# PRZEMÓWIENIE

## JEGO EKSCELLENCYI ZASTĘPCY PROTEKTORA

## JULIANA DUNAJEWSKIEGO.

---

Po roku pracy, poświęconej badaniom naukowym, zgromadziliście się, szanowni panowie, aby na wspólnem zebraniu rozpatrzeć to, co już dokonanem, to, co przygotowanem, jakoteż i to, co dalszego przygotowania wymaga.

Sprawozdanie zarządu za rok ubiegły wykazuje dowodnie, jak dzięki niezmordowanej gorliwości światłego waszego zarządu, dzięki pełnej poświęcenia pracy szanownych członków Akademii i jej Komisyj, instytucya nasza wszelkich sił dokłada, aby godnie odpowiedzieć wzniosłym celom, zakreślonym jej przez Najjaśniejszego, najmiłościwiej nam panującego założyciela i tej najłaskawszej opiece, którą ją otacza najdostojniejszy Arcyksiążę Protektor, również i szlachetnym nadziejom społeczeństwa, pragnącego dorównać innym narodom w idealnych nabytkach cywilizacyi zachodniej. Są te idealne dobra jedyną rzetelną miarą wartości

człowieka, są one najtrwalszą podstawą przyszłości narodów, są wreszcie najpewniejszym puklerzem przeciw niebezpieczeństwom, grożącym obecnie społeczności.

Witając szanownych panów w imieniu Jego Ces. i Król. Wysokości Najdostojniejszego Arcyksięcia Protektora, otwieram posiedzenie.

## II.

# PRZEMÓWIENIE

## PREZESA HR. STANISŁAWA TARNOWSKIEGO.

Nie chciałbym powtarzać tych samych zawsze podziękowań za świadczoną Akademii życzliwość. Wdzięczność jak prośba może się stać nużącą, uprzykrzoną, kiedy się często a zawsze tak samo odzywa. W dwóch słowach zatem tylko proszę o wiarę, że Akademia chowa wiernie w pamięci wszelki znak czy akt dobrej woli, z chlubą chowa wspomnienie dobrych świadectw, zwłaszcza kiedy świadectwo oddaje tak dostojna, światu znana powaga i zasługa. Osobne wszakże, a szczególnie gorące słowo podziękowania i powitania, niech mi będzie wolno zwrócić do JE. księcia Namiestnika, którego w tym charakterze pierwszy raz mamy zaszczyt widzieć i przyjmować, a w tym jak w każdym poprzednim czy następnym, z tem przeświadczeniem zupełnem, że wszystko, co dobre i pożyteczne, liczyć może zawsze na jego życzliwość, opiekę i pomoc.

Proszę także o wiarę, że czy mniej czy więcej, Akademia rzetelnie, uczciwie, robi co może, żeby nic nie zaniedbać a wszystko spełnić, co do jej cywilizacyj-

nego zadania i obowiązku należy, że ten obowiązek i czuje i rozumie. Obowiązek prawdziwie cywilizacyjnego, chrześciańskiego posłannictwa, powołanie do wielkiej w Kościele i świecie zasługi, przypomina się dziś żywo a chlubnie i boleśnie. Trzysta lat, jak dokonało się przez nas, z Bożego i Stolicy Śtej natchnienia, wielkie dzieło Unii kościelnej. Pragnie go, tęskni za niem, mówi o niem, jak o zadaniu przyszłości, wzywa go jak błogosławieństwa wielu, a mało kto pamięta, lub chce wspomnieć, jaki to naród, które duchowieństwo, czyj król, spróbował, dał przykład i wzór, w granicach swojej możności. Dziś z dzieła tego nie wiele zostało: to, co zostało, trzyma ta sama opieka Boska i Rzymska, trzyma opieka świecka innego już króla. Ale dla nas zostało zawsze wspomnienie dziejowej zasługi, zostało przypomnienie i przykazanie chrześciańskiego i cywilizacyjnego posłannictwa i działania na każdem jakiembądź polu, bez wyjątku. Przypomnienie nie bez goryczy, skoro wielkie dzieło nie było tak gorliwie, tak roztropnie dalej prowadzonem, jak było zaczętem. A w tem nauka z przeszłości dla teraźniejszości i na przyszłość dla ludzi, dla instytucyi, dla społeczeństw, że grzechy zaniedbania i opuszczenia nie są tak mało ważne i mało szkodliwe, jak się to czasem ludzkiej płochości i wygodności wydaje. Najlepsze ziarno zmarnieć może między cierniami i kamieniami, jeżeli ręka, która je posiała, nie pielęgnuje go statecznie.

Akademia pamiętna tej wielkiej w Kościele i w narodzie rocznicy, uprosiła swego dostojnego członka, a między dziejopisami naszymi jaśniejącego historyka

Unii, żeby zebranie nasze zaszczycić i uświetnić, a fakt z przed trzechset lat uczcić raczył, odczytaniem jednej karty z tych dziejów Unii, w których ma głos pierwszy, jako kapłan, jako biskup i jako uczony.

Najprzewielebniejszy ksiądz biskup sufragan poznański, a zarazem prezes poznańskiego Towarzystwa przyjaciół nauk, niech raczy przyjąć za trud podjęty i za zrobiony nam zaszczyt winny hołd gorącej wdzięczności.

Instytucyom, jak ludziom, może być potrzebnem i zdrowem, żeby zdarzenie jakie od czasu do czasu dodało im otuchy wspomnieniem zasługi, a bodźca przypomnieniem przykładu i obowiązku. Takich wrażeń mamy dziś dwa. Jedno, to dawne, o którem mówiłem, drugie jest świeże. Przed godziną Uniwersytet Jagielloński odsłonił tablicę, którą na murach swoich chciał uwiecznić pamięć Szujskiego. Spełnił on obowiązek wdzięczności i czci względem swojego pierwszego profesora historyi polskiej, a jednego z tych, którzy jego zasługę i chwałę pomnożyli i podnieśli, i w dziejach jego liczyć się będą do najlepszych. Obchód ten musi odezwać się echem zgodnych uczuć i tu, w tej Akademii. Pierwszy jej jeneralny sekretarz, jak do budowania samych jej fundamentów należał, tak później do śmierci być silnym filarem budowy, a wszystkie czynności ożywiał duszą swoją, tyle wzniosły uczuciem, ile rozumem potężny. Dla Akademii także szczęściem było i chlubą, że ręka Szujskiego posuwała wszystkie jej prace, a duch jego wybijał swoje piętno na wszystkich. Że mu wierną została, to o sobie z czystem sumieniem może zaświadczyć. Żyją w naszych pracach i w naszych

4

sercach te hasła, te zasady naukowych, jak wszelkich innych trudów i postępów, które Szujski słowem i pismem, a nieraz i z tego miejsca głosił: „Znaj siebie samego“. — „Biada wiedzy, która nie pomaga wiedzącemu“. — „Prawdzie i pracy nigdy Bóg nie odmówił przyszłości“. — „Treści nam pilnować i istoty! — Treści intelektualnej i moralnej, wiary, wiedzy i charakteru“. — „Reszta w ręku Tego, którego nie obejmie żadna wiedza, a którego żadna potęga nie wstrzyma“.

Tablica pamiątkowa, wizerunek Szujskiego, wznowiły w pamięci dawne, lecz niewygasłe wrażenia jego słów. Pozwoliłem sobie je przytoczyć, na dowód, że to nasz drogowskaz. Wierzymy, że w niego patrząc, nim się kierując, nie zboczymy z drogi i nie zabłądzimy.

III.

# Sprawozdanie Sekretarza Generalnego

z czynności Akademii

od maja 1895 do maja 1896 r.

Wybory, dokonane wczoraj na posiedzeniu pełnem Akademii, wprowadziły do grona członków czynnych dotychczasowego czł. korespondenta Prof. Dr. Karola Olszewskiego, poczet członków korespondentów zaś powiększył się na Wydziale historyczno-filozoficznym wyborem Dr. Bronisława Łozińskiego i Prof. Dr. Józefa Milewskiego, na Wydziale matematyczno-przyrodniczym wyborem Prof. Dr. Kazimierza Kostaneckiego.

W ciągu ubiegłego roku Najjaśniejszy Pan raczył najmiłościwiej zatwierdzić wybory zagranicznych członków, ogłoszone na ostatniem posiedzeniu publicznem, mianowicie czł cz. Henryka Hoyera, Profesora Uniwersytetu warszawskiego i czł. kor. Ernesta Muki w Freiburgu.

Z grona członków czynnych straciliśmy w roku ubiegłym ś. p. Ludwika Pasteura i ś. p. Ludwika Teichmanna.

Pomiędzy wielkimi zdobywcami, którzy w ciągu wieków wydzierali przyrodzie bronią geniuszu najskryt-

sze jej tajniki, imię Pasteura utrzyma trwale jedno z miejsc najzaszczytniejszych. Sięgając, gdzie zwrok nie sięga, odkrył on umysłowi ludzkiemu nieznane światy, zapełnione niezliczonemi armiami najniższych organizmów, podał klucz do rozwiązania najzawilszych zagadnień chemii a zarazem otworzył nowe widnokręgi umiejętnościom lekarskim, które w bakteryologii czerpią coraz więcej światła celem zbadania właściwej istoty chorób i znajdują coraz dzielniejsze środki ochronne. W najszlachetniejszem znaczeniu tego wyrazu, prawdziwy dobroczyńca ludzkości, był chwałą wszystkich korporacyj i instytucyj, które miały prawo zaliczać go do swego składu.

W ś. p. Ludwiku Teichmanie straciliśmy długoletniego Wiceprezesa naszej Instytucyi, jednego z tej szczupłej już dziś liczby najdawniejszych członków, których pierwsze wybory powołały do grona Akademii. Mogliśmy słusznie szczycić się jego zasługami naukowemi. Anatomia ciała ludzkiego zawdzięcza mu liczny szereg doniosłych zdobyczy i spostrzeżeń, które stanowią rzetelne wzbogacenie nauki i w jej postępie zaważyły niemało.

Przerzedził się też zastęp dawnych Członków Towarzystwa Naukowego, którzy po przekształceniu jego na Akademią utworzyli grono członków nadzwyczajnych. W roku ubiegłym zmarli: ś. p. Marceli Jawornicki, Dyrektor kasy Oszczędności, niegdyś skarbnik Towarzystwa Naukowego, bł. p. Józef Oettinger, b. profesor historyi medycyny Uniwersytetu Jagiellońskiego, ś. p. Feliks Szlachtowski, b. Prezydent m. Krakowa, który przez długie

lata z takiem poświęceniem zajmował się zarządem zdrojowiska szczawnickiego, wreszcie ś. p. Michał Zieleniewski, lekarz tak zasłużony około rozwoju zakładu zdrojowego w Krynicy. Jego to fundacya, przeznaczona na popieranie studyów naukowych w dziedzinie balneologii krajowej, ma według ostatniej woli zmarłego przejść pod opiekę Akademii. Jakkolwiek cel tej fundacyi, odnoszący się do medycyny praktycznej, nie wchodzi w zakres właściwych zadań naszej Instytucyi, Akademia ceni sobie ten nowy dowód zaufania, który ją spotkał w rozporządzeniu ostatniej woli ś. p. Michała Zieleniewskiego.

---

Wydział filologiczny wydał w roku ubiegłym dwa tomy Rozpraw, XXII i XXIV; pod prasą znajdują się dwa tomy: XXV i XXVI.

Z dziedziny **Gramatyki obcych języków**, Dr. Jan Rozwadowski złożył rzecz „O celtyckich refleksach zaimkowego pnia *ol-*“ i przygotował do druku wydanie Gramatyki litewskiej drukowanej po raz pierwszy w Wilnie w r. 1737 przez OO. Jezuitów; p. Damian Rolicz Lieder opracował wydanie Gramatyki tureckiej Walentego Skorochoda Majewskiego.

Z zakresu **Filologii klasycznej** czł. cz. Prof. K. Morawski przedstawił rzecz „O manieryzmie w stylu autorów łacińskich srebrnej epoki“, czł. kor. Prof. A. Miodoński rozprawę p. t. „Tradycya rzymska o Herkulesie germańskim“, czł. kor. Prof. L. Sternbach dwie prace: „Kato starszy jako naśladowca Greków“ i „Viu-

centius Bellovacensis w rękopisie greckim", p. Wincenty Lutosławski złożył obszerne studyum „O pierwszych trzech tetralogiach dzieł Platona", p. St. Schneider zaś nadesłał dwie rozprawy: „Socyologiczne poglądy dwóch Antyfontów" i „Czy mądrości i cnoty można nauczyć? Bezimienny traktat z połowy V. w. przed Chrystusem".

Z zakresu **Historyi i Gramatyki języka polskiego** złożono następujące prace członków Akademii: Prof. J. Baudouin'a de Courtenay „Zestawienia etymologiczne i semazyologiczne dotyczące pierwiastku *ba* w języku polskim", Prof. W. Nehringa „Kazania gnieźnieńskie, tekst i glosy", Prof. L. Malinowskiego „Glosy polskie w rękopisie Biblioteki Ossolińskich N. 379 z r. 1438" i „Ewangelia św. Mateusza V. 1—12, kazanie na dzień Wsz. Świętych, zabytki języka polskiego z XV w. z rękopisu D. LII Biblioteki kapitulnej w Pradze", Prof. J. Rostafińskiego „Materyały do staropolskiego słownictwa botanicznego". Prócz tego rozbierano na posiedzeniach Wydziału rozprawy pp. St. Dobrzyckiego p. t. „Przysłówki na *o* i *ê* utworzone od przymiotników w języku staropolskim na podstawie zabytków XIV i XV w." i „O gwarze ludowej we wsi Krzęcinie" oraz K. Nitscha „O pisowni i języku kazań Paterka, z początku XVI wieku, na podstawie materyału zebranego przez prof. L. Malinowskiego".

Dwie prace, przedstawione Wydziałowi, stanowią przyczynki do **Historyi piśmiennictwa ruskiego** oraz do **Literatury indyjskiej**: p. Cyryla Studzińskiego „Geneza

utworów pierwszego poety ruskiego w Galicyi Markiana Szaszkiewicza“ i p. L. Mańkowskiego „Panczatantra jako źródło Hitopadesa“.

Z zakresu **Literatury polskiej i historyi oświaty w Polsce,** czł. cz. Prof. A. Brückner przedstawił rzecz p. t. „Kazania średniowieczne w Polsce. Cz III-a“, p. A. Karbowiak „Szkoły parafialne w Polsce w XIII i XIV w.“, p. L. Rydel „O przekładzie Aryostowego Orlenda Szalonego przez Piotra Kochanowskiego“, czł. kor. J. Tretiak „Do genezy młodzieńczych utworów Bohdana Zaleskiego“, p. F. Hösick „Ustęp z biografii Juliusza Słowackiego; lata 1829—1831“.

Komisya do dziejów literatury i oświaty w Polsce gromadziła według możności dalsze materyały do historyi piśmiennictwa, o ile na to pozwalały szczupłe środki, któremi rozporządza. P. M. Jeszienicki nadesłał rzecz: „O rękopisie Biblioteki uniwersyteckiej w Wrocławiu z r. 1515 i o pismach w nim zawartych“ oraz „*Pauli Crosnensis Rutheni praefationes et carmina nova*“, p. Z. Celichowski kilka nieznanych listów Marcina Kwiatkowskiego z Archiwum królewieckiego. P. St. Windakiewicz podał wiadomość o wyprawie ks. Puccitellego do Włoch, dokonanej z polecenia Władysława IV. celem zebrania śpiewaków do opery królewskiej w Warszawie, p. W. Czermak złożył komunikat o nowych materyałach do biografii Józefa Bartłomieja Zimorowicza z Archiwum miejskiego w Krakowie, p. Jan Leniek przygotował do druku kronikę ks. Izydora Chróścińskiego z lat 1784—1794, p. Zygmunt Wasilewski opracował nieznane materyały do historyi tajnych sto-

warzyszeń na Litwie w trzecim dziesiątku lat bieżącego stulecia p. t. „Promieniści, Filareci i Zorzanie“.

Materyały powyższe będą wydane, w miarę środków Komisyi, w „Archiwum do dziejów literatury i oświaty w Polsce“, którego tom IX, blizki już ukończenia, znajduje się pod prasą.

Wydawnictwo poetów polsko-łacińskich, „*Corpus poetarum polono-latinorum*“, wstrzymane było przez czas pewien dla braku środków; spodziewamy się, że niebawem będzie można przystąpić do druku nowego tomu. Prace wydawnicze postępują: czł. kor. L. Ćwikliński opracowuje Klemensa Janickiego, prof. Br. Kruczkiewicz Roysiusa, ks. Hippler i p. Sas Dantyka.

Podjęto też na nowo przerwane chwilowo z tych samych powodów wydawnictwo Biblioteki pisarzów polskich XVI i XVII w. W roku ubiegłym opuścił prasę jeden tylko tom tej publikacyi: „Mikołaja Reja z Nagłowic Zwierzyniec (1562)“ wydany przez p. Wilhelma Bruchnalskiego.

W dalszym ciągu wydawnictwa Bibliografii polskiej czł. cz. Karola Estreichera wyszły z zasiłkiem Akademii zeszyty 4. i 5. tomu XIV, stanowiące zakończenie III tomu Bibliografii XV do XVIII w. w układzie alfabetycznym (Constitutiones-Czyżykowicz).

Ruch naukowy w gronie **Komisyi historyi sztuki** ożywił się znacznie w ciągu roku całego a wydawnictwa postąpiły naprzód. Najznaczniejsza ilość rozpraw i komunikatów odnosiła się do dziejów architektury w Polsce i poważny w tej mierze plon przyniosła. Prof. Łuszczkiewicz złożył sprawozdanie ze swych badań nad

pierwotną bazyliką romańską w Opatowie i przedstawił szereg opracowanych do niej tablic, rysunków architektonicznych i szczegółów rzeźbiarskich, oraz podał w skróceniu dzieje kościoła od w. XII aż po wiek XVI. P. Zygm. Hendel streścił dalsze wiadomości o świeżo odsłoniętych częściach romańskich klasztoru i kościoła OO. Dominikanów w Krakowie, a zwłaszcza części ścian, odrzwi i okien dawnego refektarza wraz z pięknemi rzeźbionemi motywami. Prof. Piekosiński dostarczył rozprawy o salce z wieku XIV w t. z. „kamienicy hetmańskiej“ w Rynku krakowskim i podał jako ewentualną datę powstania tej ostrołukowej budowy lata 1340—1350, tłómacząc zarazem treść i znaczenie szeregu 12 rzeźb na zwornikach sklepienia i przedstawiając ich dokładne podobizny. Dr. Alex. Czołowski streścił historyą t. z. baszty prochowej na wałach gubernatorskich naprzeciw kościoła Karmelitów we Lwowie i ustalił jako datę jej powstania lata 1554—1556. Prof. Jan Bołoz-Antoniewicz przedstawił pracę swą w dwóch częściach „O architekturze kościelnej i świeckiej oraz ornamentacyi ormiańskiej w Polsce“; w pierwszej części na podstawie planów katedry ormiańskiej we Lwowie wykazał cechy zasadnicze architektury ormiańskiej kościelnej i wyjaśnił dzieje założenia rzeczonej katedry; w części drugiej podał rezultaty swych badań nad budownictwem świeckiem Ormian polskich, dokonanych głównie na starych domach w Jazłowcu, a zarazem streścił główne cechy ornamentacyjnej rzeźby ormiańskiej na tych zabytkach motywami swemi, różniącej się od bizantyńskiej. P. Julian Pagaczewski przedłożył komunikat, oparty na notatach rękopiśmiennych po ś. p. Lud-

wiku Zarewiczu, podający ważne przyczynki do historyi budowy kościoła Kamedułów na Bielanach pod Krakowem w wieku XVII, oraz wiadomości o kamieniarzach włoskich przy tej budowie zajętych. Wreszcie prof. Odrzywolski przyniósł plon poszukiwań swoich w archiwum państwowem w Dreznie nad materyałami do dziejów budownictwa w Krakowie i w Warszawie z początku wieku XVIII i przedstawił, zwłaszcza dwa ważne rysunki wnętrza katedry na Wawelu z tego czasu, między któremi rys poziomy kościoła, wykonany wkrótce po zmianach w budowli za biskupa Łubieńskiego poczynionych, ale zaznaczający liczne ważne zabytki tego wnętrza, które już dziś nie istnieją.

Do dziejów rzeźby w Polsce odnosiła się przedewszystkiem rozprawa prof. Dr. Maryana Sokołowskiego „O nagrobkach średniowiecznych a w szczególności o nagrobku Kallimacha“. Autor wytłómaczył w niej najpowszechniejszą formę średniowiecznego nagrobka, która już w XII wieku zjawia się we Francyi, obrzędem pogrzebowym średniowiecza, oraz mówił o epitafiach malowanych na pergaminie, które nad nagrobkami zamieszczano, i o chorągwiach poświęconych czci zmarłych, poczem rozwiódł się w drugiej części rozprawy nad płaskorzeźbioną spiżową nagrobną płytą Filipa Kallimacha w kościele Dominikanów w Krakowie, scharakteryzował w niej oryginalny portret wielkiego humanisty końca XV wieku, i udowodniwszy podobieństwo ornamentacyi do współczesnych miniatur flandryjskich podał jako rezultat badań swych nad tym nagrobkiem jego niezawodne pochodzenie z giserni Piotra Vischera, ale zarazem wykonanie do niej modelu już

w Norymberdze przez Wita Stwosza, w bliskich z Buonaccorsim zostającego stosunkach. Prof. Sokołowski również zwrócił uwagę w osobnym komunikacie na jeden z najpiękniejszych grobowców w Polsce z końca wieku XV, na rzeźbioną z czerwonego marmuru płytę z postacią biskupa i herbem Różą, wmurowaną w mensę ołtarza przed grobem św. Wojciecha w katedrze gnieźnieńskiej, i w utworze tym stwierdził najbliższe podobieństwo do tego rodzaju współczesnych nagrobków dłuta Tilmana Riemenschneidera. P. Feliks Kopera przedstawił drugą część swej rozprawy (drukowanej następnie w „Przeglądzie Polskim“ w zeszycie z października r. 1895) p. t. „Grobowiec Olbrachta w katedrze na Wawelu i pierwsze prace w stylu odrodzenia na Zamku krakowskim“, w której zastanowił się nad udziałem architekty i rzeźbiarza Franciszka Włocha w budowie renesansowych części Zamku po r. 1505 a przed przybyciem do Krakowa Franciszka della Lora z Florencyi.

Do historyi malarstwa w wieku XV i XVI podał prof. Łuszczkiewicz komunikat o cechu malarskim w Sączu i o ważnych materyałach archiwalnych do dziejów tego cechu w archiwum nowosądeckiem, (na które jego uwagę zwrócił badacz przeszłości Sącza, X. Sygański S. J. i stwierdził istnienie nieznanego dotąd malarza sądeckiego Floryana Benedyktowicza († 1652); p. Adam Chmiel zaś uzupełnił te szczegóły wiadomością o aktach miejskich sądeckich, poczynających się z rokiem 1488, dziś w Krakowie przechowanych a w których znajdują się imiona malarzy sądeckich od XV do XVII w. Prof. Sokołowski streścił rezultat badań

swych nad ołtarzowym tryptykiem Św. Jana Jałmużnika w kościele św. Katarzyny w Krakowie, a rozwiódłszy się nad hagiografią tego, oraz innych świętych greckiego kościoła, z żywotów których malowidła tryptyku są zaczerpnięte, stwierdził jako czas jego powstania lata 1500—1505, fundacyą jego przez Mikołaja Lanckorońskiego, oraz cały związek tego utworu z translacyą zwłok św. Jana Jałmużnika w r. 1489 do Budy, ofiarowanych przez sułtana Bajazeta Maciejowi Korwinowi. Dr. Jerzy hr. Mycielski przedstawił rozprawę o „Janie Triciuszu jako malarzu religijnym", w której naprzód streścił żywot artysty między r. 1620 a 1690, jego studya w Paryżu u Poussina w latach 1641 i 1642 i jego działalność jako nadwornego malarza portretów królów Jana Kazimierza, Michała i Jana III, następnie zaś omówił jedyny dotąd znany religijny obraz, pendzla Triciusa, przedstawiający Chrystusa Ukrzyżowanego, z datą r. 1680 a znajdujący się w kościele parafialnym w Bolechowicach pod Krakowem. Prof. Sokołowski podał do druku w wydawnictwach Komisyi kopie trzech dokumentów z archiwum XX. Czartoryskich w Krakowie, które rzucają nowe światło na życie i rozwój artystyczny malarza Kucharskiego, ucznia w r. 1765 w Paryżu Vanloo i Vien'a, a pensyonarza tamże Stanisława Augusta, robiącego dla króla historyczne obrazy i zostającego dłuższy czas na jego utrzymaniu za granicą. Dr. Jerzy hr. Mycielski uzupełnił tę wiadomości komunikatem o nieznanych w Polsce portretach pendzla Kucharskiego, który kilka razy powtarzał słynny portret królowej Maryi Antoniny w więzieniu z r. 1793, malował portrety królowej w r. 1791, Delfina, dam dworu

Ludwika XVI, był wreszcie wziętym we Francyi miniaturzystą a żył jeszcze w r. 1805.

Do historyi przemysłu artystycznego w Polsce należał naprzód referat prof. Sokołowskiego o misie brązowej rytej, wykopanej w Wieluńskiem, należącej dziś do p. W. Przybysławskiego, a jak jej fotografia stwierdza, liczącej się do szeregu ważnych tego rodzaju mis w ornamencie rytym, w barbarzyński często sposób wykonanym, które datują z wieku XI i XII a znajdowane są od granic Francyi aż do Finlandyi. Prof. Sokołowski również podał komunikat o odlewnictwie armat w Krakowie w wieku XVI, z nowymi szczegółami o „tormentatorze“ króla Zygmunta Augusta, Oswaldzie Baldnerze, który pracował w Polsce między r. 1561 a 1575 i był twórcą wspaniałej armaty z renesansową ornamentacyą, znajdującej się dziś w „Zeughausie“ berlińskim. P. Feliks Kopera przedłożył rękopis p. t. „Materyały odnoszące się do sreber królewskich z r. 1574“, a składające się zwłaszcza z inwentarza sreber stołowych, aparatów kościelnych i kredensu po ucieczce Walezyusza spisanych. P. Julian Pagaczewski podał spis skarbca kościelnego na Bielanach pod Krakowem, opracowany na mocy dawnych inwentarzy, z których najstarszy z r. 1674. Prof. Sokołowski wreszcie streścił rezultat badań swych nad t. z. „pasami przeworskimi“, które z ornamentyką o motywach bizantyńskich od wieków wyrabiano na Rusi i w Polsce, a które jako t. z. pasy rycerskie a później mieszczańskie używane były w Rzpltej aż do końca XVIII wieku.

Rozprawy, przedstawione w roku ubiegłym Wydziałowi historyczno-filozoficznemu odnoszą się wszyst-

kie, z wyjątkiem jednej [1]), do badań w przedmiocie **Historyi polskiej**. Według treści można je rozdzielić na kilka grup. Pierwszą stanowią studya człon. cz. W. Kętrzyńskiego z zakresu krytyki średniowiecznych pomników polskiej historyografii: „O kronice wielkopolskiej“ i „O rocznikach polskich“ kilka przyczynków do najdawniejszej historyi społeczeństwa polskiego złożyli czł. cz. F. Piekosiński w rozprawach „O pradynastach szlachty polskiej“ i „O ludności wieśniaczej w dobie Piastowskiej“, oraz p. K. Potkański w pracach p. t.: „Studya nad pierwotnem osadnictwem Polski. Część II. Bartnictwo i organizacya bartnicza“, „Granice i osiedlenie Podhala“. Dziejów Litwy i unii litewskiej tyczą się dwie monografie czł. cz. A. Prochaski: „O autentyczności listów Gedymina“ i „Podole lennem korony polskiej 1352—1430“, oraz tegoż autora „Przyczynki krytyczne do dziejów Unii“. W zakres historyi prawa polskiego w wiekach średnich wchodzą prace czł. cz. F. Piekosińskiego „O statutach króla Kazimierza Wielkiego“; czł. cz. B. Ulanowskiego: „Proces Jana Pieniążka herbu Jelita, archidyakona gnieźnieńskiego i dziekana łęczyckiego z r. 1466“. Różne zaś przedmioty z dziejów Polski od XVI w. opracowują rozprawy i komunikaty: p. J. Brzezińskiego „O V powszechnym Soborze Laterańskim i jego stosunku do Polski“, czł. kor. T. Korzona „Rodowód Jana III“, czł cz. St. Smolki „Przyczynek do genezy konsty-

[1]) Dr. Włodzimierza Czerkawskiego: „O znaczeniu gospodarstw większych w ekonomii społecznej“.

tucyi 3 maja", p. B. Dembińskiego „Katarzyna II i Rewolucya francuska".

W ciągu ubiegłego roku wyszedł XXXII tom Rozpraw Wydziału historyczno-filozoficznego dwa następne, XXXIII i XXXIV znajdują się pod prasą. Prócz tego wydano osobne dzieło czł. kor. Oswalda Balzera, p. t.: „Genealogia Piastów"; jest to jedna z największych pod względem rozmiaru i najcenniejszych niezawodnie dotychczasowych publikacyj Wydziału.

Zabiegi Komisyi historycznej około gromadzenia materyałów archiwalnych, przyniosły i w tym roku plon wcale obfity, dzięki osobnej subwencyi krajowej i rządowej na poszukiwania w Archiwach Watykańskich. W kampanii archiwalnej roku 1894/5, ś. p. Józef Szczepkowski, gorliwy i sumienny pracownik, przedwcześnie zmarły niebawem po powrocie z Rzymu, wykończył opracowanie aktów Nuncyatury Polskiej z czasów Jana III i uzupełnił je poszukiwaniami w prywatnych bibliotekach rzymskich. Wobec tego byłby już opracowany cały materyał Watykański od wstąpienia Batorego na tron aż do śmierci Jana III, z wyjątkiem czasów Jana Kazimierza, których opracowanie rozpoczęto zaledwie w latach poprzednich. Wypełnienie tej luki stanowi właśnie przedmiot prac archiwalnych bieżącej kampanii, które powierzono p. Bronisławowi Gubrynowiczowi ze Lwowa. W tym roku kończy się lat dziesięć od rozpoczęcia systematycznych badań naszych w Archiwach Watykańskich. Komisya historyczna może z zadowoleniem spoglądać na poważny szereg kilkudziesięciu tek, w których za-

wiera się zebrany materyał, tem bardziej, że uważać może bez przesady za spełnioną najdonioślejszą część zamierzonego zadania. Dalsze poszukiwania służyć będą w przyszłości do zebrania pokłosia z XVI i XVII wieku i do opracowania materyałów z XVIII stulecia, które jednak nie będą mogły prawdopodobnie równać się opracowanym dotąd pod względem doniosłości i wydatności. Wiadomo jednak że t. z. „Expedycya Rzymska“ poprzestawała wyłącznie na opracowaniu materyałów z epoki nowożytnej, zaczem przemawiały rozliczne względy praktyczne i techniczne. Srednie wieki pozostały nietknięte, jeżeli pominiemy cenne sprawozdanie czł. kor. W. Abrahama, złożone Akademii przed laty dziesięciu a mogące służyć za program pracy, jaką należałoby przedsięwziąć w Archiwach Watykańskich w obrębie średniowiecznej epoki. To też Komisya historyczna uważa, że nadeszła obecnie chwila, w której należy zwrócić się w tej pracy archiwalnej ku wiekom średnim i uprosiła w tym celu p. Abrahama, żeby w przyszłej kampanii wziął czynny udział osobisty z współudziałem młodszych sił, które mu będą dodane do pomocy. Tak w dziesięć lat po „Expedycyi Rzymskiej“ z r. 1886 rozszerzy się zakres i spotęguje wydatność pracy na polu tych poszukiwań, co będzie ułatwionem przez pomyślny stosunkowo stan osobnego, na ten cel przeznaczonego funduszu, dzięki oszczędnościom z kilku lat ostatnich.

Poszukiwania w Archiwach Watykańskich zawdzięczają pomyślny swój rozwój przedewszystkiem stałej subwencyi, którą Sejm od lat dziesięciu uchwala w kwocie 1500 fl., oraz zasiłkowi ze Skarbu Państwa

w kwocie 600 fl. Uchwała Sejmu z r. 1895 dozwala nam używać tej subwencyi w pewnej części na uzupełnianie badań Watykańskich poszukiwaniami w innych archiwach.

Komisya historyczna, korzystając z tego pozwolenia, udzieliła w roku ubiegłym zasiłku prof. Alfredowi Halbanowi z Czerniowiec na studya archiwalne w Kijowie, z których niebawem mamy otrzymać sprawozdanie.

Z obfitego materyału Watykańskiego, jaki udało się dotąd zgromadzić w t. z. „Tekach Rzymskich", Komisya historyczna mogła dotąd ogłosić nieznaczną, drobną cząstkę w wydanym przed dwoma laty tomie p. t. *Analecta Romana*. Dalszych wydawnictw w tym rodzaju Komisya przedsięwziąć nie może dla braku środków, na co tem większy nacisk należy położyć, im częściej dochodzi nas, z zagranicy zwłaszcza, wyraz zdziwienia, dlaczego nie przystępujemy do wydawania tych materyałów, które nie tylko wśród naszych ale i wśród obcych historyków budzą tyle zajęcia. Niech nam będzie wolno wyrazić nadzieję, że może ta przeszkody uda się wkrótce przezwyciężyć, dzięki osobnym funduszom, które spodziewamy się wyjednać na cele wydawnictw Watykańskich. Brak środków nie dozwolił również Komisyi rozpocząć wydawnictwa t. z. Taks wojewodzińskich z XVII wieku, po myśli dawno powziętej uchwały, o której już po kilkakroć wspominano w tych Sprawozdaniach, jakkolwiek prace przygotowawcze od lat paru są dokonane. Mimo tych trudności, krępujących na każdym kroku działalność Komisyi historyczuej, zajmowano się energicznie pra-

cami wstępnemi do wielkiego i kosztownego wydawnictwa Laudów sejmikowych i ustalono program gromadzenia materyałów oraz ogólny plan publikacyi, jakkolwiek w obecnych stosunkach trudno łudzić się nadzieją, żeby danem było Komisyi rozpocząć ją w zwykłym czasie.

Z wydawnictw Komisyi wyszły w roku ubiegłym: „Rachunki dworu Jadwigi i Jagiełły“ opracowane przez czł. cz. F. Piekosińskiego (Mon. medii aevi, tom XV) „Spisy urzędników województwa krakowskiego z XV wieku“ ułożone przez K. Federowicza (Arch. Kom. hist. tom VIII), i drugi zeszyt drugiej części Bibliografii historyi polskiej“ prof. Ludwika Finkla.

**Komisya prawnicza** zajęta była w tym roku zbieraniem dalszych materyałów do swych wydawnictw, które obecnie postępować będą szybcej niżeli do tej pory.

Do tomu IV Archiwum przybyła nieznana redakcya niezmiernie ciekawego zabytku „*Constitutiones Lancicienses*“, znanego dotychczas z dwóch tylko rękopisów Sier. IV. i Ptrb. III, dzięki temu, że odszukano w spuściźnie ś. p. Żegoty Paulego nowy kodeks, obejmujący kilka pomników prawnych z XV wieku. Materyał przeznaczony do II i IV tomu Archiwum jest już zupełnie wyczerpnięty, a wydawca czł. cz. Bolesław Ulanowski pracuje nad wstępami oraz indeksami do tej publikacyi, która dostarczy naszym uczonym prawnikom podstawy do dalszych badań nad prawem polskiem XIV i XV stulecia. Piąty tom Archiwum jest

na ukończeniu. P. Ulanowski zamieścił w nim „Najdawniejszy układ systematyczny prawa polskiego z XV wieku“ z rękopisu B. III ś. p. hr. Wiktora Baworowskiego, a czł. kor. O. Balzer, „Średniowieczne prawa Mazowieckiego pomniki“ z kodeksu przechowywanego w Cesarskiej Bibliotece w Petersburgu. P. Ulanowski ma przygotowanych jeszcze kilka znaczniejszych publikacyj do Archiwum Komisyi, a między niemi bardzo interesujące kompendyum prawa polskiego z czasów Zygmunta Augusta, znajdujące się w dwóch rękopisach jednym Bibl. Ossolińskich a drugim Bibl. w Suchej. Ogłoszenie tego kompendyum, dającego obraz ustaw polskich obowiązujących w połowie XVI wieku ułatwi niezmiernie wydanie XI tomu Starodawnych pr. pol. pomników, w którym, jak już w poprzednich Sprawozdaniach wspomniano, pomieszczone będą wyroki ostatniej instancyi z XVI stulecia.

Poszukiwania za księgami gromadzkiemi i źródłami do historyi stosunków włościańskich postępowały bez przerwy, i jeżeli publikacya ta, pomieszczona w X i XII tomie St. P. P. Pomników, dotychczas jeszcze nie ukazała się na widok publiczny, usprawiedliwić to należy ważnymi względami, które nie dozwalały pospieszać z ogłoszeniem zebranych dotąd a nawet wydrukowanych już materyałów. Zbyteczny pośpiech byłby tu rzeczą bardziej niepożądaną i niewłaściwą, aniżeli w jakiemkolwiek innem wydawnictwie, dopóki się nie wyczerpie najważniejszych przynajmniej materyałów, jakie dotąd udało się zgromadzić i będzie można jeszcze zebrać w niedalekiej przyszłości. Im większą przywiązujemy wagę do publi-

kacyi tych źródeł, ze względu na nietkniętą niemal dotąd historyą włościan w Polsce, im pewniej się spodziewamy, że padnie z nich wiele nowego światła na ten niewyjaśniony dotychczas a tyle żywotności mający ustęp naszej przeszłości, tem większy na nas ciąży obowiązek czuwać nad tem starannie, żeby pośpiechem nie uszczuplić pożytku, jaki można sobie słusznie obiecywać po tem wydawnictwie. Puszczając w świat wydrukowane dotąd, i to w znacznej liczbie wydrukowane arkusze, a nie czekając na zebranie pewnego zaokrąglonego kompletu, dałoby się tylko sposobność i zachętę do przedwczesnych, doraźnych wniosków i sądów, któreby mogły nawet przyczynić się więcej do zagmatwania, niźli do wyświecenia prawdy. Tego zaś tem bardziej należy unikać, im więcej żywotności i aktualności może mieć przedmiot tych studyów w obecnej chwili. Do sumiennych, przedmiotowych badań w dziedzinie historyi włościan może dać nierównie pewniejszą podstawę wydawnictwo, które wyczerpywać będzie cały dostępny nam na razie materyał t. z. ksiąg gromadzkich, wydawnictwo, czyniące — ile możności — zadość wymaganiom nauki i powadze Instytucyi, która je podejmuje. Te uwagi nie będą może zbytecznemi wobec pewnego zniecierpliwienia, które objawiało się poniekąd wśród kół naukowych wobec dłuższej zwłoki w ukończeniu tej tak ważnej niezawodnie publikacyi.

W b. r. prócz wielu zabytków mniejszej doniosłości przybyła księga sądowa wsi należących do kustodyi krakowskiej, a między temi wsiami znajdują się bardzo pod każdym względem interesujące Świątniki.

Zbieranie materyałów do krytycznego wydania Vol. Legum postępuje szybko. Niepodobnem jednak rozpoczynać tej publikacyi, nie mając zgromadzonych zabytków przynajmniej z jednego wieku.

Komisya ustanowiona dla obchodu jubileuszu Uniw. Jagiell. powierzyła p. Ulanowskiemu opracowanie wykładów prawa polskiego na tymże Uniwersytecie. Materyał odnoszący się do tego przedmiotu, a sięgający czasów Zygmunta III., miał wejść w skład wydawnictw Komisyi prawniczej i był już w znacznej części przygotowany do druku. Ukaże się on w osobnem wydawnictwie, ale stosownie do metody i planu Komisyi prawniczej.

**Komisya antropologiczna** podjęła na nowo w roku ubiegłym **badania archeologiczne**, w ostatnich latach przerwane. Tym razem program obejmował kurhany w Przemyskiem i Stryjskiem, groby ciałopalne w Tarnobrzeskiem i Niskiem (w kącie między Sanem a Wisłą) oraz zabytki w Lipicy. Rozpoczęte w tym kierunku przez Dra Demetrykiewicza poszukiwania, prowadzone będą w dalszym ciągu z wiosną r. b.

Równocześnie Dr. Demetrykiewicz przedstawił Komisyi na dwu posiedzeniach wyniki dotychczasowych badań nad „Dobą przedhistoryczną Galicyi“. W rozprawie tej, która będzie umieszczona w najbliższym tomie „Materyałów archeologiczno-antropologicznych i etnograficznych“, autor starał się za pomocą studyów porównawczych nad zabytkami krajów ościennych po raz pierwszy chronologicznie uporządkować nagromadzony dotąd materyał źródłowy. Z prac innych do tego działu

nadesłanych i do druku przeznaczonych wymienić należy Dra Wład. Olechnowicza: „Poszukiwania archeologiczne w gubernii lubelskiej“.

Do działu antropologii w ściślejszem znaczeniu należy nadesłana przez p. Adama Zakrzewskiego (z Warszawy) praca p. t. „Ludność miasta Warszawy“, w tomie I. „Materyałów“ już pomieszczona.

W dziale etnologicznym działalność Komisyi objawiła się naprzód w dalszym ciągu badań p. R. Zawilińskiego nad ludnością polską na Węgrzech; owocem ich jest obszerne sprawozdanie wraz z zebranymi materyałami, pomieszczone w t. I. „Materyałów“. Oprócz tego prowadzono wydawnictwo dalszej części nadesłanych dawniej przyczynków lub dzieł osobnych. Z powodu trudności technicznych opóźniło się wyjście t. I. „Ludu Białoruskiego“, monografii kilkotomowej p. M. Federowskiego, a z braku funduszów wejdzie dopiero w wykonanie uchwała Komisyi względem drukowania w niezmienionej formie „Melodyj litewskich“ X. Juszkiewicza. Ponieważ prac zaległych z kilku lat ostatnich znaczna jeszcze znajduje się liczba, nie czyniła Komisya w ubiegłym roku szczególnych starań o pozyskanie nowych, ale pragnąc przyjęte już prace jak najrychlej publikować, wchodziła z autorami w porozumienie, bądźto względem zmian, bądź koniecznych uzupełnień. Do tych ostatnich należą np. p. Bł. Pawłowicza: „Podania, powieści i pieśni z Zalasowej“, jako dodatek do nadesłanych poprzednio: „Kilku rysów“.

Wobec coraz większego zainteresowania się sprawami ludoznawstwa, przez powstałe w ostatnim roku towarzystwa, uznała Komisya za rzecz konieczną opra-

cowanie szczegółowego Kwestyonarza, któryby odpowiadał obecnym wymaganiom nauki i nietylko podawał systematykę, ale przez metodyczne pytania ułatwiał gromadzenie właściwego materyału. Praca w tym kierunku wspólnemi siłami podjęta i między członków Komisyi rozdzielona doprowadzi niezawodnie do pożądanego rezultatu.

W końcu postanowiła Komisya wydać szczegółowy „Index“ do 18 tomów „Zbioru wiadomości“, a jego opracowanie powierzyła swym sekretarzom.

**Komisya fizyograficzna** wydała XXX tom Sprawozdań; w druku jest tom XXXI.

Z Atlasu geologicznego Galicyi wydano dwa zeszyty 5ty i 7-my wraz z tekstem, Zeszyt 5. zawiera pięć map, ściągniętych w druku na cztery karty, wykonanych przez Prof. Dra W. Szajnochę z polecenia Wydziału Krajowego, mianowicie: Biała, Żywiec, Ujsół, Maków, Rabka-Tymbark. Zeszyt 7. opracowany przez Prof. M. Łomnickiego, składa się z 7 map, mianowicie: Steniatyn, Radziechów, Kamionka Strumiłowa, Busk-Krasne, Szczurowice, Brody, Złoczów. W c. i k. Wojskowym Zakładzie geograficznym w Wiedniu znajduje się, oprócz wymienionych siedmiu, 21 map wykonanych przez Prof. F. Bieniasza (Pomorzany, Brzeżany, Buczacz-Czortków, Kopyczyńce, Borszczów, Mielnica, Okopy), Prof. M. Łomnickiego (Waręż, Bełz-Sokal, Żółkiew, Lwów), Prof. Dra W. Szajnochę (Gorlice-Grybów, Muszyna, Jasło-Dukla, Ropianka, Lisko) i Dra W. Teisseyrego (Załoźce, Tarnopol, Trembowla, Podwołoczyska, Skałat-Grzymałów); mapy te stanowić będą 6, 8, 9

i część 10go zeszytu Atlasu geologicznego Galicyi. Od Wydziału Krajowego otrzymała nadto Komisya do wydania w Atlasie geologicznym trzy inne mapy, wykonane przez Prof. Dra W. Szajnochę (Wola Michowa, Wieliczka) i Dra W. Teisseyrego (Bóbrka-Mikołajów).

Z polecenia Sekcyi geologicznej, zostającej pod przewodnictwem Prof. Dra F. Kreutza, czynnymi byli pp. Prof. M. Łomnicki i Dr. W. Teisseyre. Pierwszy prowadził badania geologiczne w okolicach Bełzca i Rawy Ruskiej, celem wykonania dla Atlasu geologicznego Galicyi dwóch map: Bełżec-Uhnów i Rawa Ruska; pracę tę doprowadził tak daleko, że będzie mógł złożyć obydwie te mapy, gotowe do druku, wraz z wykonaną w przeważnej części w r. 1894 mapą „Jaworów-Gródek“ w ciągu wiosny b. r. Dr. W. Teisseyre dokonał zdjęcia geologicznego mapy „Żydaczów-Stryj“; obecnie zajęty jest przeniesieniem zaznaczeń wykonanych w formacie 1:25000, na format Atlasu geologicznego, t. j. 1:75000, i pracę tę ukończy z wiosną b. r. W Sprawozdaniach Komisyi wydano krótkie sprawozdanie Dra Teisseyrego z badań geologicznych przedsięwziętych przez niego z polecenia Wydziału Krajowego w okolicach Rohatyna, Przemyślan, Bóbrki i Mikołajowa.

Sekcya meteorologiczna otrzymała spostrzeżenia meteorologiczne z 37 stacyi, z których jednak tylko 31 czynnemi było przez cały rok. Ubyły stacye w Stryju, Sokalu i Kałuszu, przybyły dwie w Zakopanem, mianowicie w Muzeum Dra Chałubińskiego i w sanatoryum Dra A. Chramca. Ciepłotę powietrza i opad

atmosferyczny obserwowano w 37 miejscach, ciśnienie powietrza w 13, stan zachmurzenia nieba w 36, a kierunek wiatru w 34 miejscach. Obliczeniem i przysposobieniem do druku przysłanego ze stacyi materyału zajmował się Dr. D. Wierzbicki. Tenże, podobnie jak w latach poprzedzających, zestawił zaszłe w r. 1895 w Galicyi gradobicia. Członek Komisyi, dyrektor Wł. Satke nadesłał Sekcyi swoje badania warstwy śniegowej w Tarnopolu podczas zim $189^3/_4$ i $189^4/_5$, które zamieszczone zostaną w Sprawozdaniach Komisyi fizyograficznej.

Liczba stacyj wodoskazowych zmniejszyła się z powodu ubycia wodoskazów na Pełtwi pod Buskiem i na Dniestrze pod Mikołajowem; było ich 100: rządowych 73, krajowych 27, w dorzeczu Wisły 66, Dniestru 29, w dorzeczu Dunaju (na Czeremoszu i Prucie) 5. Obrobieniem materyału zebranego na stacyach wodoskazowych zajmował się, podobnie jak w latach poprzednich, Przewodniczący Sekcyi Prof. Dr. F. Karliński, używając do pomocy stypendysty p. J. Zajączkowskiego, słuchacza Uniw. Jagiell. Ponieważ jednak utworzona została w Monarchii austryackiej długo oczekiwana a nader pożądana służba hidrograficzna, która w rocznikach swego centralnego biura rozpoczęła publikować w całej rozciągłości spostrzeżenia wodoskazowe, przeto rozpoczęte przez Sekcyą przed 29 latami gromadzenie, obliczanie i publikowanie tych spostrzeżeń z Galicyi, od roku 1896 poczynając dalej prowadzone nie będzie.

Spostrzeżeniami pojawów w świecie roślinnym i zwierzęcym zajmowali się, jak w latach poprzedza-

jących, we wschodniej części kraju p. J. Hawrysiewicz w Ożydowie, w zachodniej p. Z. Birkenmajerowa w Czernichowie.

Spostrzeżeń zboczenia i nachylenia igły magnesowej w Krakowie dokonał jak w latach poprzednich członek Komisyi Dr. D. Wierzbicki.

Spostrzeżenia natężenia siły ciężkości, przyrządem wahadłowym pomysłu pułkownika Sternecka, będącym własnością c. k. Obserwatoryum astronomicznego w Krakowie, a kosztem Przewodniczącego Sekcyi meteorologicznej Prof. Dra F. Karlińskiego, wykonał w Krakowie, Czernichowie i Alwerni członek Komisyi Dr. Birkenmajer. Praca ta zamieszczona będzie w Rozprawach Wydziału matematyczno-przyrodniczego.

Badaniami flory krajowej z polecenia Sekcyi botanicznej pod przewodnictwem Prof. Dra J. Rostafińskiego, zajmowali się pp. Prof. R. Gutwiński i Prof. Dr. E. Wołoszczak. P. Gutwiński badał w dalszym ciągu florę glonów w okolicach Skawiec, zwiedzając przedewszystkiem okolice nie uwzględnione w r. 1893; gromadził przytem materyał do zielnika glonów, który złoży Komisyi w r. 1896. Zamierzonych prac dokonał p. Gutwiński, a obecnie zajęty jest jeszcze tylko opisywaniem odkrytych nowych gatunków i odmian. Prof. Dr. Wołoszczak, kończąc swoje przed 10 laty rozpoczęte systematyczne badanie flory Karpat galicyjskich w całej ich rozciągłości, czynnym był w roku ubiegłym na przestrzeni między wyłomem Dunajca i granicą śląską. Jednym z wyników tych poszukiwań jest wykrycie granicy dwóch okręgów roślinnych, oddzielonych od siebie rzeką Rabą. Nieprzewidziane a nieda-

jące się usunąć okoliczności stały się powodem, że Dr. Wołoszczak sprawozdanie z pracy swojej i zielnik zebrany nieco później złoży Komisyi w tym roku, niż w latach poprzednich. Od p. J. Paczoskiego w Dublanach otrzymała Komisya i zamieściła w swoich Sprawozdaniach pracę p. t. „O nowych i rzadszych roślinach flory litewskiej“, zawierającą wyniki poszukiwań podjętych bez pomocy ze strony Komisyi.

Sekcya zoologiczna, której przewodniczył Prof. W. Kulczyński, poleciła zbadanie fauny owadów siatkoskrzydłych na Czarnej Horze p. J. Dziędzielewiczowi, czynnemu na tem polu od lat 30. Z polecenia tejże Sekcyi sprawdzał p. J. Łomnicki oznaczenia w zbiorze chrząszczów śp. Eust. Wróblewskiego, przeważnie litewskich, podarowanym Komisyi pod warunkiem, że Komisya wykona rewizyą i wyda katalog tego zbioru. Zapadłszy na zdrowiu, nie mógł p. J. Łomnicki doprowadzić tej pracy tak daleko, jak było pierwotnie zamierzone. Częściowe oznaczenie zbiorów entomologicznych Komisyi było również zadaniem p. S. Stobieckiego; pracował on mianowicie nad rodziną chrząszczów: Carabidae. — Prof. K. Bobek, który, jak wspomniano w przeszłorocznem sprawozdaniu, podjął rewizyą krajowych owadów dwuskrzydłych (Diptera), opracował już rodziny: Tipulidae, Culicidae, Rhyphidae, Simuliidae i Bibionidae, a rodzinę Chironomidae ma na ukończeniu. W krótkim więc zapewne czasie będzie można przystąpić do ogłoszenia drukiem wyników tej pracy. Sekcya zoologiczna otrzymała do wydania dwie prace wykonane bez jej pomocy, mianowicie: Prof. Dra St. Klemensiewicza „Motyle większe Galicyi“ i Dra

M. Kowalewskiego „Materyały do fauny helmintologicznej pasorzytniczej polskiej, część II". Pierwsza z nich, zawierająca klucz do oznaczania motyli krajowych, zostanie wydana jako dzieło osobne.

Zawiązana w roku zeszłym Sekcya rolnicza, pod przewodnictwem Prof. Dra E. Janczewskiego zajęta była głównie ułożeniem szczegółowego programu swoich prac i kwestyonaryusza dla korespondentów, chcących brać udział w jej czynnościach. Program taki powstał na podstawie szczegółowych elaboratów złożonych przez kilka w tym celu wybranych komitetów, a rozpatrzonych następnie przez całą Sekcyą, i znajduje się obecnie w druku. Sekcya roześle program i kwestyonaryusze wszystkim osobom, po których może się spodziewać, że zechcą ją wesprzeć w zbieraniu pożądanych materyałów fizyograficznych. Nadto poczyniła Sekcya przygotowania do wykreślenia szczegółowej mapy leśnej Galicyi.

Muzeum Komisyi fizyograficznej wzbogaciło się darami c. k. Namiestnictwa we Lwowie, Towarzystwa zoologicznego francuskiego, c. k. Państwowego Zakładu geologicznego w Wiedniu, Redakcyi Pamiętnika fizyograficznego w Warszawie, tudzież pp. Franciszka Gartnera, Romana Ingardena, spadkobierców śp. Winc. Jabłońskiego, Dra Henryka Lgockiego, Jarosława Łomnickiego, Sławomira Odrzywolskiego, Józefa Paczoskiego w Dublanach, Dra Roberta Siegera w Wiedniu i Maryana Witalińskiego. Ze zbiorów nagromadzonych w Muzeum Komisyi korzystali w r. z. zagraniczni specyaliści: Prof. Dr. Gürich we Wrocławiu, i Prof. Wetstein w Pradze.

Porządkowaniem zbiorów Komisyi zajmował się, jak w latach poprzednich, kustosz p. Konstanty Jelski, przy pomocy stypendystów: pp. Hendrychowskiego, Łomnickiego i Simona, a później Gartnera i Niezabitowskiego. Prócz robót bieżących muzealnych przystąpiono w Muzeum do założenia nowych inwentarzy w myśl Regulaminu muzealnego, uchwalonego przez Komisyą d. 22 lutego 1895 r., a zatwierdzonego przez Zarząd Akademii Umiejętności. W pracy tej brał udział sekretarz Komisyi Prof. W. Kulczyński.

Wydział **matematyczno-przyrodniczy** rozbierał na swych posiedzeniach 32 prac, z których postanowiono drukować 27.

Z pomiędzy tych rozpraw dwie należą do zakresu **Astronomii**; są to prace czł. L. Birkenmajera. Jedna ma tytuł: „O wpływie temperatury na ruch zegarów a zwłaszcza chronometrów,“ druga zaś: „Wyznaczenie długości wahadła sekundowego w Krakowie oraz dwu innych miejscowościach W. Ks. Krakowskiego“.

Z **Matematyki** ogłosił Wydział dwie prace, jedną Dr. S. Kępińskiego pod tytułem: „O funkcyach Fuchsa dwu zmiennych zespolonych,“ drugą czł. W. Zajączkowskiego: „O inwolucyi punktów na liniach tworzących powierzchnię prostokreślnej skośnej“. Do historyi nauk matematycznych odnosi się rozprawa czł. S. Dicksteina: „Wiadomości o korespondencyi Kochańskiego z Leibnitzem“.

Pięć prac z dziedziny **Fizyki** dostarczyli pp: T. Estreicher: „O ciśnieniach nasycenia tlenu,“ czł. W.

Natanson: „O prawach zjawisk nieodwracalnych,“ czł. K. Olszewski: „Wyznaczenie temperatury krytycznej i temperatury wrzenia wodoru“, p. M. Rudzki: „Przyczynek do teoryi fal“ i czł. A. Witkowski: „O własnościach termodynamicznych powietrza“.

Z siedmiu prac z dziedziny **Chemii** jedna p. S. Jentysa podaje rzecz: „O wpływie tlenu na rozkład związków azotowych w odchodach zwierzęcych“, druga p. S. Niementowskiego: „O chinakrydynie“, trzecia p. K. Radziewanowskiego: „O zastosowaniu glinu metalicznego do syntez węglowodanów aromatycznych“, czwarta p. W. Syniewskiego: „O metylowęglanach wielowartościowych fenolów“, piąta czł E. Bandrowskiego: „O świeceniu podczas krystalizacyi“, szósta p. F. Polzeniusza: „O działaniu chlorku benzoilowego na kwasy tłuszczowe, oraz ich bezwodniki“, siódma p. L. Marchlewskiego: „Synteza cukru trzcinowego“.

Czł. F. Kreutz ogłosił pracę z **Mineralogii** pod tytułem: „O zmianach w kilku minerałach i solach pod wpływem promieni katodowych“.

Dwie prace należą do **Paleontologii**. Jedna p. J. Grzybowskiego: „Mikrofauna otwornic czerwonych iłów z Wadowic“, druga p. W. Teyssereg o: „O charakterze fauny kopalnej miodoborów“.

Trzy rozprawy odnoszą się do **Botaniki**. Rozprawa p. B. Dębskiego ma tytuł: „O budowie i czynności kolanka u morantowatych“. Pan R. Gutwiński złożył rzecz pod tytułem: „Flora algarum aliciensis“, czł. E. Godlewski: „O nitryfikacyi“, p. M. Raciborowskiego: „Pseudogardenia, nowy rodzaj Loganiaceów“.

Prac z **Zoologii** jest pięć. Jedna p. M. Kowalewskiego: „Spostrzeżenia i uzupełnienia pracy o Bilharzia polonica“, druga p. K. Kostaneckiego: „Badania nad zapłodnionemi jajkami Jeżowców“, trzecia p. W. Kulczyńskiego: „Attideae mus. Varsov. in Sibiria orientali collecti,“ dwie ostatnie p. J. Nussbauma: „Lyssa i szczątki podjęzyka u psa“, oraz „Przyczynki do historyi rozwoju podniebienia, przewodów Stensona i Jacobsona oraz hypofyzy u psa“.

Praca p. J. Prussa: „O ciałkach Russella“ należy do zakresu **Anatomii patologicznej**.

Z działu **Fizyologii** przyjął Wydział dwie prace. Jedną czł. N. Cybulskiego i p. A. Becka: „Dalsze badania zjawisk elektrycznych w krwi mózgowej“, drugą p. J. Zanietowskiego: „O zmianach elektrotonicznych w pobudliwości nerwów“.

---

W ubiegłym roku przywrócona została napowrót zwichnięta chwilowo równowaga w budżecie Akademii a zarazem wyrównano przekroczenia z lat 1891—1894 spowodowane silniejszym popędem wydawnictw w latach ostatnich. Cel ten dało się osięgnąć głównie oszczędnościami, rozłożonemi proporcyonalnie na wszystkie rubryki budżetu, w znacznej zaś części zawdzięczamy ułatwieniu tego zadania podwyższeniu stałej dotacyi ze Skarbu Państwa, o którem wspominano już z wdzięcznością w poprzedniem sprawozdaniu a które od roku przeszłego zwiększyło stałe dochody Akademii o 4000 fl.

W przeszłorocznem sprawozdaniu nadmieniono też o pięknym zapisie ś. p. Konstantego Kmity,

obywatela ze Żmudzi. Ś. p. Kmita, umierając w Warszawie w grudniu 1894 r., mianował Akademią swoją spadkobierczynią i zobowiązał ją wypłacić na rzecz gimnazyum polskiego w Cieszynie połowę sumy, którąby zrealizowano z jego ruchomego majątku po potrąceniu kilku drobnych legatów. Co do funduszu, przeznaczonego dla Akademii, polecił go używać na cele wydawnictw historycznych i w ogólności naukowych, w polskim języku. W ciągu ubiegłego roku zdawało się chwilowo, że los tego zapisu był zachwiany. Udało się jednak przełamać wszystkie zapory i w lutym b. r. wypłacono nam, po potrąceniu legatów i należytości skarbowych, sumę 22.836 rs., której połowę oddaliśmy Towarzystwu Macierzy Polskiej w Cieszynie, z drugiej zaś połowy utworzono fundusz osobny w kwocie 15.000 zł., którego odsetki obracane będą na cele przez ś. p. Kmitę wskazane. Niech nam tu wolno będzie wyrazić głęboką wdzięczność Akademii egzekutorom testamentu ś. p. Kmity, a w szczególności jednemu z nich, który nietylko osobistym wpływem nakłonił ś. p. Kmitę do tego zapisu, ale nie szczędził znacznych ofiar i trudów, by doprowadzić sprawę do pomyślnego końca, a wreszcie własny legat, który mu w testamencie był przekazany, dołączył do zapisu. Imię jego obok imienia ś. p. Kmity, pozostanie w wdzięcznej pamięci Akademii, również jak zasługi p. Józefa Polczyńskiego, adwokata w Warszawie, który bezinteresownie a z poświęceniem prawdziwem zastępował Akademią w tej sprawie.

Z stypendyów, przeznaczonych na dopełnienie studyów za granicą, a oddanych pod opiekę Akademii,

przyznano w roku ubiegłym stypendyum im. Śniadeckich fundacyi ś. p. Seweryna Gałęzowskiego w kwocie 5.000 fr. Dr. Władysławowi Szymonowiczowi, a stypendyum fundacyi ś. p. Zenona Pileckiego w kwocie 1.200 fl. p. Zenonowi Przesmyckiemu.

Od ostatniego posiedzenia publicznego następujące instytucye naukowe weszły w stały stosunek z Akademią: Uniwersytety w Marburgu i w Coimbra, Biblioteka miejska w Gdańsku, Towarzystwo starożytnicze „Prussia“ w Królewcu, Copernicus-Verein w Toruniu, Czeskie Muzeum etnograficzne w Pradze, Towarzystwo archeologiczne w Moskwie, Obserwatoryum magnetyczne i meteorologiczne w Moskwie, Instytut meteorologiczny w Bukareszcie.

Bibliografia wydawnictw przeszłorocznych wykazuje 16 tomów oprócz 3 tomów publikacyj sprawozdawczych; pod prasą znajduje się 22 tomów.

Nie do nas należy oceniać wartość przeszłorocznego plonu; niech nam wolno będzie jednak wyznać, iż z szczególniejszem zadowoleniem spoglądamy na kilka wydawnictw, które tu leżą przed nami, ponieważ doczekaliśmy się w nich spełnienia niektórych zadań, od dawna na nauce polskiej ciążących, w różnych dziedzinach wiedzy. Dobrze, że nam dane było je spełnić, że nas w nich nie zastąpił i nie uprzedził kto inny. Z otuchą też patrzymy na wzmagający się z każdym rokiem ruch naukowy na posiedzeniach wszystkich trzech Wydziałów; nieraz objawia się na nich przepełnienie porządku dziennego, liczba rozpraw

się mnoży i coraz większa zachodzi potrzeba, ograniczać działalność Komisyj, a temsamem powstrzymywać gromadzenie i opracowywanie materyałów, aby Wydziałom Akademii nie brakło środków do rychłej publikacyi rozpraw, które autorowie przedstawiają osobiście na posiedzeniach lub nadsyłają z zewnątrz.

Objaw to w każdym razie pomyślny, z wiarą więc w przyszłość rozpoczynamy rok nowy, po którego upływie Akademia dosięgnie pierwszej ćwierci wieku swego istnienia. Jeśli patrzymy wstecz, na skromne jej początki, na nieustający przez pierwszą ćwierć wieku rozwój, tem gorętsze budzi się w nas uczucie wdzięczności ku Wspaniałomyślnemu Monarsze, jej Najdostojniejszemu Założycielowi, im żywiej to nam się uprzytomni w obecnej chwili, co byłoby z polską nauką, gdyby nie ten akt dla nas wiekopomny, którym Najmiłościwiej nam panujący Cesarz i Król dnia 4 maja 1872 powołał Akademią do życia. Pomni zaszczytnych obowiązków, jakie Najjaśniejszy Pan raczył przed 24 laty włożyć na grono ówczesnych członków, dziś już stopniałe do czwartej ledwie części pierwotnego składu, na nas i na naszych następców, czujemy dobrze całe brzemię ciążącej na nas odpowiedzialności. Skupić wszystkie siły naszego społeczeństwa, pracujące na polu nauki, zorganizować je rozważnie, według możności wydatność ich działania podniecić, a nienaruszając indywidualności niczyjej, skierować je o ile środki starczą, ku najnaglejszym i najdonioślejszym zadaniom, jakie nauka polska spełniać winna i wobec społeczeństwa własnego i wobec potrzeb, celów powszechnej nauki, a tak w miarę możności stawać się tym organem,

przez który społeczność polska opłacać winna należny dług cywilizacyjnym zadaniom ludzkości: oto program naszej służby, którą pełnimy. Jednem ogniwem w szeregu tych obowiązków, ogniwem w położeniu naszem szczególnie ważnem, jest praca nad wyświeceniem przeszłości narodu, cywilizacyjnej zwłaszcza jego przeszłości. Przez ćwierć wieku wydobyto i opracowano w wydawnictwach naszych wiele nieznanych materyałów, a ilekroć pamiątka donioślejszego jakiegoś zdarzenia dziejowego nasuwała szczególniejszą sposobność jego rozpamiętywania, czyniliśmy to i w wydawnictwach naszych i na tych dorocznych posiedzeniach publicznych, wybierając po kolei na temat odczytów: Kopernika, Długosza, Kochanowskiego, zasługę cywilizacyjną Odsieczy wiedeńskiej, unii Korony z Litwą, Konstytucyą 3 Maja. Dzisiaj święcimy pamięć Unii brzeskiej, spieszę więc z zakończeniem tego sprawozdania, aby ustąpić miejsca Dostojnemu Prelegentowi, który raczył swą pracą i obecnością zaszczycić nasze zebranie.

# DODATEK DO SPRAWOZDANIA.

## Wydawnictwa Akademii Umiejętności

od 1. maja 1895 do 30. kwietnia 1896.

**Rozprawy** Akademii Umiejętności. Wydział filologiczny. Serya II, tom II. Ogólnego zbioru dwudziesty drugi, lex 8⁰, str. 392.

Treść: A. Brückner: Średniowieczna Poezya łacińska w Polsce. (str. 1—62). J. Bystroń: O użyciu genetiwu w języku polskim. Przyczynek do historycznej składni polskiej (str. 63—148). I. Radliński: Słownik narzeczy ludów kamczackich. V. Słownik narzecza Koryaków wschodnich, ze zbiorów Prof. B. Dybowskiego (str. 149—229). L. Malinowski: Ewangelia św. Mateusza R. V, 1—12. Kazanie na dzień wszech świętych. Zabytki języka polskiego z wieku XV, z rękopisu DLII Biblioteki kapitulnej w Pradze (str. 230—318). L. Malinowski: Glosy polskie w kilku rękopisach łacińskich wieku XV w Bibliotekach kapitulnej i uniwersyteckiej w Pradze (str. 319—349). L. Malinowski: Glosy polskie w rękopisie Biblioteki Zakładu Narodowego Osolińskich z r. 1438 N. 379 (str. 350—392).

**Rozprawy** Akademii Umiejętności. Wydział filologiczny. Serya II, tom IV. Ogólnego zbioru dwudziesty czwarty, lex. 8⁰, str. 390, z dwiema tablicami.

dawstwa królewskiego i wojewodzińskiego w przedmiocie handlu i ustanawiania cen (str. 37—144). Trzy zabytki do historyi parlamentaryzmu w Polsce w XV w. (str. 145—168). Liber formularum ad ius Polonicum necnon canonicum spectantium in codice Regiomontano asservatarum (str. 169—256). Forma processus iudiciarii an. 1533 conscripta e codice Petropolitano deprompta (str. 257—324). Materyały do historyi ustawodawstwa synodalnego w Polsce w XVI w. (str. 325—556).

**Archiwum Komisyi prawniczej**. Tom trzeci, wydał Fr. Piekosiński. 8o, str. 492.

Treść: Tłumaczenia polskie statutów ziemskich. Kodeks dzikowski (str. 1—172). Kodeks Działyńskich (str. 173—220). Kodeks Swiętosławów (str. 221—334). Kodeksy Stradomskiego, Swiętojerski, Wislicya (str. 335—476). Wykaz synoptyczny artykułów zawartych w kodeksach: Dzikowskim, Działyńskich I, Swiętosławowym i Stradomskiego (str. 477—492).

*Antoni Rehman: Ziemie dawnej Polski i sąsiednich krajów słowiańskich opisane pod względem fizyczno-geograficznym. Część pierwsza: Karpaty 8-o, str. XIII i 657 z trzema mapami.

---

**Rozprawy** Akademii Umiejętności. Wydział matematyczno-przyrodniczy. Serya II, tom VIII. Ogólnego zbioru dwudziesty ósmy; z pięcioma tablicami i trzema figurami w tekscie, lex. 8⁰, str. 449.

Treść: K. Żórawski: O wielkościach zasadniczych ogólnej teoryi powierzchni (str. 1—7). J. Kowalski: O prawie zgodności termodynamicznej w zastosowaniu do roztworów potrójnych (str. 8—12). S. Niementowski: Syntezy pochodnych chinoliny (13—43). L. Silberstein: Porównanie pola elektromagnetycznego z ośrodkiem sprężystym (str. 44—52). F. Mertens: Przyczynek do rachunku całkowego (str·

53—66). Tenże: O zadaniu Malfattego (str. 67—92). J. Nusbaum: Przyczynek do kwestyi powstawania środbłonków i ciałek krwi w zarodkach kręgowców (str. 93—148). E. Bandrowski: O utlenieniu parafenilenodwuaminu (str. 149—161). B. Eichler et R. Gutwiński: De nonnullis speciebus algarum novarum (str. 162—178). R. Załoziecki: O terpenowych węglowodorach w nafcie (str. 179 — 191). A. Baranowski: O wzorach służących do obliczenia liczby liczb pierwszych nieprzekraczających danej granicy (str. 192 — 219). W. Natanson: O rozprężaniu adiabatycznem w pobliżu stanu krytycznego (str. 220—231). K. Żórawski: O całkach niezmiennych ciągłych grup przekształceń (str. 232 — 273). R. Gutwiński: Prodromus florae algarum galiciensis (str. 274—440).

**Rozprawy** Akademii Umiejętności. Wydział matematyczno-przyrodniczy. Serya II, tom IX., ogólnego zbioru dwudziesty dziewiąty; z dziewięcioma tablicami, 1 mapą i 11-ma rycinami w tekscie, lex. 8⁰, str. 412.

Treść: L. Wachholz: O oznaczaniu wieku ze zwłok na podstawie kostnienia główki kości ramieniowej (str. 1—44). S. Jentys: Studya nad rozkładem i przyswajalnością związków azotowych w odchodach zwierzęcych str. 45 — 157). J. Niedźwiedzki: Przyczynek do geologii pobrzeża karpackiego w Galicyi zachodniej (str. 158—170). W. Natanson: O znaczeniu kinetycznem funkcyi dysypacyjnej (str. 171—180). J. Grzybowski: Mikrofauna karpackiego piaskowca z pod Dukli (str. 181—214). J. Szyszyłowicz: Diognoses plantarum novarum a cl. d. Const. Jelski in Peruvia lectarum (str. 215 — 239). K. Żórawski: Iteracye i szeregi odwracające (str. 240 — 249). Tenże: O linii wskazującej krzywiznę powierzchni (str. 250—265). E. Romer: Geograficzne rozmieszczenie opadów atmosferycznych w krajach karpackich. Z mapą izohijetów rocznych (str. 266—282). S. Tołłoczko: O utlenianiu mentenu i o chemicznej budowie tego węglowodoru (str. 283—307). A. Beck

i W. A. Gluziński: Wpływ podwiązania moczowodu na czynności nerki. Przyczynek do teoryi wydzielania moczu (str. 308—329). W. A. Gluziński: O wpływie podwiązania tętnic wieńcowych (art. coron. cordis sinistra) na narząd nerwowo-ruchowy serca (str. 330—348). M. Kowalewski: Studya helmintologiczne I. (str. 349—367). L. Silberstein: Twierdzenie hydrokinematyczne (str. 368—371). M. Kowalewski: Studya helmintologiczne. II. Przyczynek do histologicznej budowy skóry niektórych przywr (str. 372—390). W. Szymonowicz: O budowie zębiny (str. 391—398). M. P. Rudzki: Przyczynek do teoryi fal (str. 399—403). K. Olszewski: Oznaczenie temperatury krytycznej i temperatury wrzenia wodoru (str. 404—412).

**Sprawozdanie Komisyi fizyograficznej** obejmujące pogląd na czynności dokonane w ciągu roku 1894, oraz Materyały do fizyografii krajowej. Tom trzydziesty, w 8ce, str. XXIII, 276 i 287, z trzema tablicami.

Treść: *A*) Sprawozdania z czynności, funduszów i zbiorów Komisyi (str. I—XXIII). *B*) Materyały do fizyografii krajowej. Część I. Materyały zebrane przez Sekcyą meteorologiczną: Fr. Karliński: Wypadki spostrzeżeń meteorologicznych dokonanych w Galicyi w roku 1894, zestawione w c. k. Obserwatoryum astronomicznem krakowskiem (str. 3—197). D. Wierzbicki: Grady w Galicyi w roku 1894 (str. 198—203). Tenże: Pioruny w Galicyi w roku 1894 (str. 203). Fr. Karliński: Wykaz stanu wody na rzekach galicyjskich w r. 1894 (str. 204—243). Wł. Satke: Dzienny przebieg ciśnienia powietrza w Tarnopolu i jego zależność od reszty czynników meteorologicznych oraz uwagi nad powodami tego zjawiska (str. 244—275). D. Wierzbicki: Wyniki spostrzeżeń magnetycznych zrobionych w Krakowie w r. 1894 (str. 276). Część II. Materyały zebrane przez Sekcye: botaniczną i zoologiczną: J. Dziędzielewicz: Zestawienie zapisków o owadach siatkoskrzydłych w Tatrach podczas pobytu w latach 1891

i 1892 (str. 1—40), J. Nusbaum: Sprawozdanie z poszukiwań nad fauną robaków dokonanych w lecie r. 1893 (str. 41—44). R. Gutwiński: Flora glonów okolic Tarnopola (str. 45—173). E. Wołoszczak: Zapiski botaniczne z Karpat Sądeckich (str. 174—206). Fr. Schille: Fauna lepidopterologiczna doliny Popradu i jego dopływów (str. 207—287).

---

**Atlas geologiczny Galicyi**. Zeszyt V. opracował Dr. Władysław Szajnocha. Kart cztery. Biała i Bielsko (I. 5), Żywiec i Ujsoły (I. 6, 7), Maków (II. 6), Rabka i Tymbark (III. 6). Wielkie folio podłużne. Tekst do zeszytu piątego, 8$^0$, str. IV i 82.

Zeszyt VII, opracował Maryan Łomnicki, Kart siedm. Steniatyn, Radziechów, Kamionka Strumiłowa, Buk = Krasne (XII, 2, 3, 4, 5), Szczurowice, Brody, Złoczów (XIII. 3, 4, 5). Tekst do zeszytu siódmego, 8$^0$, str. 128.

---

**Rocznik** Akademii Umiejętności w Krakowie. Rok 1894/5, w 8-ce mniejszej, str. 119 i 8 tablic.

**Sprawozdania z posiedzeń**. Rok 1895, w 8ce, str. VII, 69, 28 i 66.

**Bulletin** international de l'Académie des Sciences de Cracovie, Comptes-rendus de séances de l'année 1895, w 8ce, str. 336.

**Anzeiger** der Academie der Wissenschaften in Krakau, Jahrgang 1895, w 8ce, str. 336.

---

Nadto z kilku tomów Rozpraw znajdujących się pod prasą wyszły następujące odbitki:

Stanisław Schneider: Czy mądrości i cnoty można nauczyć? Bezimienna rozprawka z połowy w. V przed Chr. (Z Rozpraw Wydziału filologicznego, tom XXVI, str. 1—30).

Cyryl Studziński: Geneza poetycznych utworów Markiana Szaszkiewicza. (Z Rozpraw Wydziału filologicznego, tom XXVII, str. 1—40).

Wojciech Kętrzyński: O kronice Wielkopolskiej. (Z Rozpraw Wydziału historyczno-filozoficznego, tom XXXIII, str. 1—54).

Antoni Prochaska: Przyczynki krytyczne do dziejów Unii. (tamże, str. 55—122).

A. Mars i J. Nowak: O budowie i rozwoju łożyska ludzkiego (Z Rozpraw Wydziału matematyczno-przyrodniczego, tom XXX, str. 1—81 z tablicą I. II i III).

W. Teisseyre: O charakterze fauny kopalnej Miodoborów (tamże, str. 82—92).

J. Zanietowski: Poszukiwania nad zmianami elektrotonicznemi w pobudliwości nerwów wykonane za pomocą kondensatora, (tamże, str. 93—139, z tablicą VI i VII, oraz 18 rycinami w tekscie).

Tadeusz Estreicher: O ciśnieniach nasycenia tlenu (tamże, str. 140—157, z 2 rycinami w tekscie).

E. Godlewski: O nitryfikacyi amoniaku i źródłach węgla podczas żywienia się fermentów nitryfikacyjnych (tamże, str. 158—210, z dwiema rycinami w tekscie).

S. Kępiński: O funkcyach Fuchsa dwu zmiennych zespolonych (tamże, str. 211—221).

Stefan Niementowski: Syntezy związków chinolinowych z kwasu antranilowego i tłuszczowych aldehydów, podług doświadczeń Stefana Niementowskiego i Bonifacego Orzechowskiego (tamże, 222—260).

J. Grzybowski: Otwornice czerwonych iłów z Wadowic (tamże, str. 261—308, z czterema tablicami).

E. Bandrowski: O świeceniu podczas krystalizacyi. (Z Rozpraw Wydziału matematyczno-przyrodniczego, tom XXXI, str. 1—10).

M. Siedlecki: O budowie leukocytów oraz o podziale ich jąder u jaszczurów (tamże, str. 11—40, z tablicą I).

Mieczysław Kowalewski: Studya helmintologiczne III. Bilharzia polonica sp. nov. (tamże, str. 31 — 70, z tablicą II).

Kazimierz Kostanecki: Badania nad zapłodnionemi jajkami jeżowców. (Z Rozpraw Wydziału matematyczno-przyrodniczego, tom XXXII, str. 1—44, z tablicą I).

Lad. Kulczyński: Attidae Musei zoologici Varsoviensis, in Siberia orientali collecti (tamże, str. 45 — 98, z tablicą II).

J. Prus: O ciałkach Russella (tamże, str. 99 — 118, z jedną tablicą).

Kornel Radziewanowski: O zastosowaniu glinu metalicznego do syntez węglowodorów aromatycznych (tamże, str. 119 —127).

A. W. Witkowski: O własnościach termodynamicznych powietrza (tamże, str. 128—173, z dwiema tablicami i sześcioma rysunkami w tekscie).

A. Beck i N. Cybulski: Dalsze badania zjawisk elektrycznych w korze mózgowej (tamże, str. 174 — 257, z 17 rycinami w tekscie i jedną tablicą).

Józef Nusbaum: Lyssa i szczątki podjęzyka zwierząt mięsożernych (tamże, str. 258—278, z jedną tablicą podwójną).

## IV.

## Nagrody.

Akademia przyznała następujące nagrody:

1) Nagrodę im. ś. p. Probusa Barczewskiego za pracę historyczną w kwocie 1125 złr. a. w. prof. Dr. Oswaldowi Balzerowi Rektorowi Uniwersytetu lwowskiego, za dzieło p. t. „*Genealogia Piastów*“.

2) Nagrodę im. ś. p. Probusa Barczewskiego za dzieło malarskie w kwocie 1125 złr. a. w. prof. Wojciechowi Gersonowi w Warszawie za obraz „*Spoczynek*“.

Zarazem uchwalono przekazać dzieło J. Wolffa p. n. „*Kniaziowie litewsko-ruscy*“ do uwzględnienia przy przyznawaniu nagrody w roku przyszłym, w myśl §. 6 Ordynacyi o nagrodach im. Barczewskiego.

Zresztą nie przyznano żadnych nagród konkursowych, ponieważ wszystkie konkursa, ogłoszone dawniej, upływają dopiero z końcem b. r. albo też w ciągu r. 1897 i 1898.

Przedmioty, warunki szczegółowe i termina wszystkich tych konkursów, zestawiono świeżo w Nr. 1 „Sprawozdań z czynności i posiedzeń Akademii Umiejętności w Krakowie,“ za styczeń 1896 r.

# DODATEK.

## Sprawozdanie
## w przedmiocie nagród imienia Barczewskiego.

### 1. Za pracę historyczną.

W szeregu dzieł historycznych, wydanych w r. 1895, Komitet wyznaczony dla przedstawienia Akademii wniosków co do przyznania nagrody im. Barczewskiego musiał wyróżnić przedewszystkiem dwa dzieła, z powodu ich wewnętrznej wartości, a mianowicie:

Józefa Wolffa, Kniaziowie litewsko-ruscy od końca XIV. wieku, (Warszawa, 1895 wielkie 8-vo, stron XXVI + 698) tudzież

Oswalda Balzera, Genealogia Piastów, (Kraków, 1895, 4-to stron XV + 574).

Treść obu tych dzieł jest tego samego rodzaju, zajmują się one badaniami stosunków genealogicznych, jedno najdawniejszej polskiej dynastyi, drugie rodzin kniaziowskich Litwy i Rusi, czyniąc przez to zadość ważnej potrzebie naukowej i wypełniając luki, które się dotąd dotkliwie w pracy nad dawniejszemi dziejami naszemi odczuwać dawały. Daty i fakta genealogiczne są bowiem, zwłaszcza dla badacza dziejów dawniejszych, podstawą, na której obraz dziejowy oprzeć musi; jeśli one niepewne lub błędne, i dziejów prawdziwie przedstawić nie można.

P. Józef Wolff zajmuje się już od kilkunastu lat z zamiłowaniem badaniami genealogicznemi, dowodem tego cały szereg cennych prac w tym rodzaju przez niego wydanych, jak mianowicie: „O kniaziach Kobryńskich“ (Rozpr. Akad. Umiej. tom XVII), 1883; „Senatorowie i dygnitarze w. księstwa litewskiego“, 1885; „Pacowie“, 1885; „Ród Gedymina, Dodatki i poprawki do dzieł K. Stadnickiego“, 1886. Dzieło obecnie wydane „Kniaziowie litewsko-ruscy“ jest z pomiędzy tych prac J. Wolffa największem i najważniejszem. Z licznie rozrodzoną rzeszą kniaziów na Litwie i Rusi, mającą dynastyczne pochodzenie, najważniejszą i najwpływowszą, historyk dotąd z trudnością mógł sobie poradzić, nie umiejąc często, z powodu niedostateczności źródeł, zdać sobie sprawy z ich wzajemnego stosunku do siebie, do kraju i do monarchów; dawniejsze zaś prace w tym kierunku podejmowane albo są bałamutne i niekrytyczne, albo nie rozporządzały dostatecznym zasobem materyałów źródłowych. P. Wolff podjął tę pracę na nowo na szerokie rozmiary, wyzyskał skrzętnie nie tylko wszystkie odnośne źródła drukowane nasze i obce, ale przeszukał w tym celu także archiwa, zwłaszcza Metrykę litewską. Była to praca olbrzymia a niezmiernie żmudna, wymagająca długiego czasu, prawdziwego zamiłowania i cierpliwości. Zdołał też p. Wolff opanować w zupełności nagromadzony w ten sposób a niełatwy do pokonania materyał i spożytkować go do swego celu umiejętnie, z potrzebną ścisłością i sumiennością. Podał nam w alfabetycznym porządku genealogią wszystkich rodzin kniaziowskich, opartą na wiarogodnych źródłach, różne nazwy tych samych osobi-

stości i rodzin, po źródłach napotykane, sprowadził do jednej właściwej, która się ostatecznie utrzymała, wykazał pochodzenie różnych rodzin i rozdzielił od siebie rodziny litewskie, ruskie, przybyłe z Moskwy, od Tatarów i Czerkiesów, tudzież rodziny, które sobie niesłusznie tytuły kniaziów przywłaszczyły; podał wreszcie krótką historyę każdej z tych rodzin i osobistości, tudzież ich zmieniających się w ciągu czasu posiadłości, stworzył wogóle genealogią pierwszych rodzin litewsko-ruskich, która tak ze względu na zasób źródeł jak i na opracowanie wszystkie dawniejsze prześcignęła.

Przy tak ogromnym materyale i trudnościach zadania, trudno, aby dzieło nie miało stron ujemnych. Znaczna część źródeł, z których autor korzystał, nie jest dla ogółu dostępną, stąd kontrola ich wartości i wiarogodności, jak nie mniej ich właściwego zużytkowania jest niemożliwa; autor zaś nic nie uczynił, aby nam tę kontrolę choćby tylko w pewnej mierze umożebnić, twierdzenia jego są zwykle kategoryczne z prostem powołaniem się na źródło a bez podnoszenia nastręczających się wątpliwości i trudności. Sprawiedliwość każe uznać, że takie, chociaż potrzebne, opracowanie materyału źródłowego było dla autora z niepokonanemi może trudnościami połączone i rozszerzyłoby zresztą znacznie rozmiary samego dzieła; z drugiej znowu strony wszędzie, gdzie czytelnik autora skontrolować może, przekonywa się o staranności i sumienności jego przy traktowaniu i zużytkowaniu źródeł. Mimo więc tej strony ujemnej dzieło ma wartość naukową niepospolitą i zasługiwałoby zwłaszcza ze względu na długoletnią poprzednią pracę autora w tym samym kierunku, na odznaczenie nagrodą im. Barczewskiego.

Atoli jeszcze bardziej zasługuje na to „Genealogia Piastów“ O. Balzera. Genealogii tej dynastyi, któraby choć w skromnej mierze czyniła zadość potrzebie naukowej, nie posiadaliśmy dotąd żadnej; jest bowiem tylko niemiecka Genealogia Piastów Grotefenda, ale tylko Piastów śląskich. Podjął się tej pracy p. Balzer mimo trudności, jakie nastręczała, i wywiązał się z niej znakomicie. Zebrał więc najpierw wszystkie możliwe, mogące się w tym celu przydać, wiadomości, drukowane po rozmaitych naszych i obcych wydawnictwach; sięgnął do archiwów, już to osobiście, już to przez inne osoby, gdzie tylko się dowiedział o istnieniu w nich potrzebnych mu wskazówek; porozumiewał się z uczonymi, naszymi i obcymi, gdzie potrzebował od nich informacyi, lub rozstrzygnięcia jakiej wątpliwości, której sam rozstrzygnąć nie mógł; uczynił wogóle wszystko, aby w materyale, którym miał rozporządzać, niczego nie brakło, co się tylko dało wynaleźć.

Lecz trudności, z któremi p. Balzer miał do walczenia, polegały nie tyle na ilości, ile na jakości materyału. Świadectw źródłowych bezpośrednich, któreby się dały wprost do genealogii Piastów zużytkować, jest stosunkowo niewiele i najczęściej są one tylko szczątkowe lub pośrednie, które tylko przez zestawianie, kombinowanie i wnioskowanie mogą być do rzeczonego celu przydatne. Ażeby z takich źródeł stworzyć choć w przybliżeniu zupełną i pewną genealogię, potrzeba znajomości wszystkich wogóle źródeł do Historyi Piastów się odnoszących, potrzeba wielkiej nieraz erudycyi, bystrości i daru kombinacyjnego; potrzeba podejmować i rozstrzygać kwestye najróżnorodniejsze, które z genealogią

jako taką nie mają bezpośredniej łączności. P. Balzer nie cofnął się przed żadną z tych kwestyi i przed żadną trudnością. Dzieło jego składa się właściwie tylko z tablic genealogicznych i objaśnień do nich, ułożonych według osób w tablicach wymienionych. Co do każdej mianowicie osoby autor stara się wykazać sprawę jej pochodzenia, starszeństwa wieku w stosunku do rodzeństwa, jej małżeństwa, datę urodzin, zaręczyn, zaślubin i zgonu. Wciąga zaś w zakres swoich poszukiwań wszystkich Piastów wogóle tudzież księżniczki obce, które przez małżeństwa z Piastami weszły w skład dynastyi, jakoteż te osoby, które dotąd błędnie za Piastów uważano. Lecz ponieważ autor, aby wykazać to co zamierzał, musiał często różne kwestye niegenealogiczne poruszać, roztrząsać i rozstrzygać, stąd dzieło jego pod skromną nazwą genealogii, prócz ustalenia dat i stosunków genealogicznych, zawiera cały szereg rozpraw zasadniczej nieraz wartości, które też do rozjaśnienia ogólnych dziejów piastowskich w znakomity sposób się przyczyniają. Wyborna zaś metoda, jaką się autor w tych poszukiwaniach posługuje, wszechstronność przy ujęciu przedmiotu, bystrość i zręczność w kombinacyach i talent pisarski pomogły autorowi osiągnąć nadzwyczaj cenne, nieraz zdumiewające rezultaty, i stworzyć wogóle jedno z najlepszych dzieł, jakie się w ostatnich latach w literaturze historycznej okazały.

Z założenia dzieła p. Balzera wynikły główne jego wady, których pominąć nie można, choć mają one tylko formalne znaczenię — a to mianowicie: najpierw brak przejrzystości ze względu na treść, którą dzieło

zawiera, albowiem najważniejsze nieraz rozprawy kryją się pod nic nie mówiącemi imionami, które często dopiero autor z zapomnienia wydobył i które dla tego niczem wskazać nie mogą, jaka treść pod niemi się mieści. Tę ujemną stronę wszystkich prac genealogicznych tego rodzaju mogą po części wynagrodzić tylko dokładne indeksy, zwłaszcza rzeczowe, lub inne wskazówki zewnętrzne, których jednak w tej książce niema. Ubolewać także należy, że autor nie wciągnął do swojej pracy Piastów śląskich; wprawdzie powody, jakie w przedmowie przytacza, wystarczają zupełnie, aby zrozumieć trudności, z jakiemi tu autor miał do walczenia; ale bądź co bądź stwierdzić należy, że dzieło pozostało niezupełnem. Mimo tych braków formalnych praca p. Balzera pozostanie dziełem znakomitem, któremu pierwszeństwo przed dziełem p. Wolffa przyznać należy.

Na podstawie powyżej wyłuszczonych motywów Komitet wnosi, aby Akademia zechciała:

1) Nagrodę za najlepszą pracę historyczną w roku 1895 przyznać P. O. Balzerowi za dzieło: Genealogia Piastów.

2) Dzieło P. J. Wolffa: Kniaziowie litewsko-ruscy, przekazać do uwzględnienia przy przyznawaniu nagrody historycznej w roku przyszłym, w myśl §. 6 Ordynacyi o nagrodach im. Barczewskiego.

## 2. Za dzieło malarskie.

Komitet nagrody imienia Barczewskiego za najpiękniejsze dzieło malarskie z r. 1895, pod przewodnic-

twem Prezesa Akademii hr. Stanisława Tarnowskiego, złożony z PP. Dra Maryana Sokołowskiego, Dra Stanisława Tomkowicza, Władysława Łuszczkiewicza i hr. Jerzego Mycielskiego przyszedł do przekonania, że z całego szeregu wystawionych w roku zeszłym w Krakowie utworów malarstwa dało się wybrać zaledwie kilka cennych prac, które ze względu na warunki wyższe sztuki, ze względu na czas wykonania wskazany regulaminem, mogły wejść w rachubę przy wyborze do nagrody Akademickiej. Komitet stwierdza zarazem, iż z pośród tych wyróżniających się dzieł malarstwa nie znalazło się ani jedno, wzbudzające ciepłe uznanie członków, któreby doprowadziło do jednomyślności w głosowaniu. Jednomyślności przy głosowaniu żaden z obrazów nie zyskał, najwięcej głosów bo trzy na czterech wotujących, gdyż piąty członek wstrzymał się od głosowania, otrzymał obraz profesora Wojciecha Gersona, tak zwany „Spoczynek“.

Obraz też ten Komitet przedstawia Akademii do nagrody imienia Barczewskiego za rok 1895, motywując jak następuje:

Większość członków Komisyi przyznaje, że jakkolwiek praca ta profesora Gersona ma charakter studyum z natury ciała kobiecego, mimo to jest ono podniosłem i szlachetnem i odpowiada w zupełności zadaniu, jakie sobie artysta postawił, przeprowadzając to studyum przez głębią uczuć swych artystycznych. Studyum to świadczy o młodzieńczej sile wytrawnego artysty zarówno przeprowadzeniem modelunku, pełnością a delikatnością srebrzystej karnacyi, subtelną i dziwnie szlachetną obserwacyą natury, szlachetnym realizmem

dalekim od chorobliwego nastroju idealizmu lub zimnej stylizacyi, ile w szerokim traktowaniu mass bez suchości konturowej: oto zasługi obrazu najświeższego prof. Gersona. Studyum to wytrzymać może porównanie z pracami tego rodzaju francuskich malarzy; stoi ono w bezpośrednim związku z niemi i nic dziwnego, że dla nieznających wzniosłego usposobienia prof. Gersona, może budzić w pewnych sferach podejrzenie o posłużenie się motywem tamtych artystów co do pozy modelu. Komitet tego przekonania nie dzieli, ale musi przyznać, że proponując do nagrody obraz ten, miał na myśli całą czynność artystyczną i wysoką a bogatą pomysłowość zasłużonego artysty, a przedewszystkiem nie może Komitet zapoznać jego olbrzymich zasług nauczycielskich. Profesorowi Gersonowi przyznaje świat polski rzetelny wpływ na rozwój dzisiejszej naszej sztuki. Akademia Umiejętności, nagradzając dzieło malarskie pana Gersona, złoży dowód, że o tych zasługach jego wie i im oddaje cześć. Drugiej sposobności czekać jej przyjdzie trudno. Znajdzie Akademia jeszcze nie raz okazyą do przyznania po raz drugi nagrody za obraz panu Malczewskiemu, którego piękne dzieło „Trzy pokolenia — widzenia artysty", zwracało uwagę zeszłego roku oryginalnością pomysłu i poetycznością swoją. Gdy jednak zdaniem przeważnej części członków Komitetu, obraz ten nie był dociągniętym w pomyśle do jakiegoś w sposób wszystkim zrozumiały doprowadzenia myśli, niezyskał potrzebnej większości głosów dla przedstawienia go Akademii Umiejętności do nagrody imienia Barczewskiego za rok 1895.

# SPRAWOZDANIE

## ZE STANU I UŻYCIA FUNDUSZÓW

### W R. 1895.

(7 tablic).

# Tablica I.

# Zestawienie rachunków za rok 1895.

## Fundusz obrotowy (wspólny).

**Przychód**

| Preliminowano Złr. | ct. | Przedmiot | Wpłynęło Szczegółowo Złr | ct. | Wpłynęło Kategorye Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | **Dotacye** | | | | |
| 16000 | — | Uposażenie ze Skarbu Państwa . . | 20000 | — | | |
| 26000 | — | » z funduszu krajowego . | 26000 | — | | |
| 500 | — | Zasiłek gminy miasta Krakowa . . | 500 | — | 46500 | — |
| 4500 | — | **Odsetki** | | | | |
| | | Od funduszu żelaznego . . . . . | 4563 | 13 | | |
| | | » » obrotowego . . . . . | 1371 | 59 | 5934 | 72 |
| | | **Sprzedaż publikacyj** | | | | |
| 1000 | — | Od księgarni Spółki wyd. polskiej . | | | 1745 | 33 |
| | | **Nieprzewidziane** | | | | |
| | | Przekazane z zapisu Stobnickiego złr. 640.89 użyto, w myśl uchwały Walnego Zebrania z d. 11 listopada 1894, na umorzenie przekroczeń. | | | — | — |
| | | **Do rozporządzenia Wydziału I i II** | | | | |
| 500 | — | Dochód z domu Wereszczyńskiego w Szczawnicy . . . . . . . . . . | 500 | — | | |
| 207 | — | Odsetki od Funduszu Brodczakowej . | 207 | — | 707 | — |
| 48707 | — | | | | 54887 | 05 |

**Rozchód**

| Preliminowano Szczegółowo Złr. | ct. | Preliminowano Razem (Kategorye) Złr. | ct. | Przedmiot | Wydano Szczegółowo Złr. | ct. | Wydano Pozycye Złr. | ct. | Wydano Kategorye Złr. | ct. | Przekroczenia Złr. | ct. | Oszczędzono Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | **I. Wydatki administracyjne** | | | | | | | | | | |
| 7300 | — | | | 1. Płace i wynagrodzenia . . | | | 7300 | — | | | | | | |
| 1000 | — | | | 2. Dyety . . . . . . . . . . | | | 1187 | 37 | | | | | | |
| 900 | — | | | 3. Kancelarya i ekspedycya: | | | | | | | | | | |
| | | | | Potrzeby kancelaryjne . . . . . | 164 | 40 | | | | | | | | |
| | | | | Księgi kasowe . . . . . . . . | — | — | | | | | | | | |
| | | | | Nadzwyczajne czynności kancelar. . | 13 | 50 | | | | | | | | |
| | | | | Druki administracyjne . . . . . | 70 | 10 | | | | | | | | |
| | | | | Litografowanie cyrkularzy . . . | 41 | 20 | | | | | | | | |
| | | | | Porta i frachty . . . . . . . | 450 | 05 | | | | | | | | |
| | | | | Oprawy ozdobne dla Najj. Pana itd. | 120 | 10 | 859 | 35 | | | | | | |
| 450 | — | | | 4. Opał i światło: | | | | | | | | | | |
| | | | | Oświetlenie . . . . . . . . . | 107 | 70 | | | | | | | | |
| | | | | Zakupno węgli . . . . . . . | 240 | — | 347 | 70 | | | | | | |
| 1000 | — | | | 5. Porządki domowe i wydatki nieprzewidziane: | | | | | | | | | | |
| | | | | Drobne wydatki na porządki domowe | 388 | 93 | | | | | | | | |
| | | | | Roboty stolarskie . . . . . . | 31 | — | | | | | | | | |
| | | | | » ślusarskie . . . . . . | 4 | 16 | | | | | | | | |
| | | | | Umundurowanie służby . . . . | — | — | | | | | | | | |
| | | | | Abonament telefonu . . . . . | 25 | — | | | | | | | | |
| | | | | Wieńce i nabożeństwa żałobne . . | 15 | — | | | | | | | | |
| | | | | Wynagrodzenia dodatkowe . . . | 365 | 70 | 829 | 79 | | | | | | |
| 300 | — | | | 6. Ciężary domowe . . . . . | | | 286 | 86 | | | | | | |
| — | — | 10950 | — | 7. Nadzwyczajne . . . . . . | | | — | — | 10811 | 07 | | | 138 | 93 |
| | | | | **II. Wydatki naukowe.** | | | | | | | | | | |
| 300 | — | | | 8. Biblioteka: | | | | | | | | | | |
| | | | | Zakupno książek . . . . . . . | 138 | 19 | | | | | | | | |
| | | | | Oprawy . . . . . . . . . . | 219 | 90 | 358 | 09 | | | 58 | 09 | | |
| 300 | — | | | 9. Rocznik: | | | | | | | | | | |
| | | | | Druk . . . . . . . . . . . | 253 | 01 | | | | | | | | |
| | | | | Broszurowanie . . . . . . . . | 22 | — | 275 | 01 | | | | | 24 | 99 |
| 2000 | — | | | 10. Sprawozdania: | | | | | | | | | | |
| | | | | Biuletyn: honorarya . . . . . | 407 | — | | | | | | | | |
| | | | | » druk . . . . . . . | 977 | 65 | | | | | | | | |
| | | | | » broszurowanie . . . . | 88 | 65 | | | | | | | | |
| | | | | » rozsyłka . . . . . . | 210 | 76 | | | | | | | | |
| | | | | Sprawozdania (polskie) druk . . . | 307 | 11 | 1991 | 17 | | | | | 8 | 83 |
| 450 | — | | | 11. Biblioteka pisarzy polskich | | | | | | | | | | |
| | | | | Honorarya . . . . . . . . . | 196 | — | | | | | | | | |
| | | | | Wynagrodzenie Sekretarza . . . | — | — | | | | | | | | |
| | | | | Druk . . . . . . . . . . . | 191 | 30 | | | | | | | | |
| | | | | Klisze . . . . . . . . . . . | — | — | | | | | | | | |
| | | | | Broszurowanie . . . . . . . | 40 | 45 | 427 | 75 | | | | | 22 | 25 |
| 1000 | — | | | 12. Subwencye na dzieła obszerniejsze . . . . . | | | 600 | — | | | | | 400 | — |
| 300 | — | | | 13. » » Przewodnik bibliograficzny . . . | | | 300 | — | | | | | | |
| 1200 | — | | | 14. » » Bibliografią Estreichera . . . . . | | | 1200 | — | | | | | | |
| 500 | — | | | 15. Dotacya funduszu Majera . | | | 500 | — | | | | | | |
| 14957 | — | | | 16. » Wydziału I i II . . | | | 14957 | — | | | | | | |
| 14250 | — | 35257 | — | 17. » » III . . . | | | 14250 | — | 34859 | 02 | | | | |
| 2500 | — | 2500 | — | 18. Na pokrycie przekroczeń . . . . | | | | | 2500 | — | | | | |
| | | 48707 | — | | | | | | 48170 | 09 | | | | |
| | | | | Oszczędność w Wydatkach wspólnych | | | | | 536 | 91 | 58 | 09 | 595 | — |

# Tablica II.

## Fundusze Wydziałów.

### *A)* Wydział I i II.

| Preliminowano Złr. | ct. | | Wydano Złr. | ct. | Złr. | ct. | Przekroczenie Złr. | ct. | Oszczędzono Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 3300 | — | 1. **Publikacye Wydziału I** (i Komisya literacka) | | | | | | | | |
| | | Honorarya . . . . . . | 1349 | 70 | | | | | | |
| | | Rewizya językowa . . . | 200 | — | | | | | | |
| | | Druk . . . . . . . . | 1098 | 33 | | | | | | |
| | | Broszurowanie . . . . | 97 | 70 | 2745 | 73 | | | 554 | 27 |
| 2800 | —[1] | 2. **Publikacye Wydziału II** | | | | | | | | |
| | | Honorarya . . . . . . | 922 | 08 | | | | | | |
| | | Rewizya językowa . . . | 200 | — | | | | | | |
| | | Druk . . . . . . . | 1607 | 22 | | | | | | |
| | | Tablice i ryciny . . . | — | — | | | | | | |
| | | Broszurowanie . . . . | 70 | 70 | 2800 | — | — | — | — | — |
| 1400 | — | 3. **Komisya historyi sztuki** | | | | | | | | |
| | | Honorarya . . . . . . | 116 | 51 | | | | | | |
| | | Wynagrodzenie Sekretarza | 200 | — | | | | | | |
| | | Reprodukcye . . . . . | 190 | 49 | 507 | — | | | 893 | — |
| 3007 | — | 4. **Komisya historyczna** | | | | | | | | |
| | | Koszta przepisywania . . | 330 | — | | | | | | |
| | | Honorarya . . . . . . | 340 | — | | | | | | |
| | | Wynagr. Dyrekt. Wydaw. | 400 | — | | | | | | |
| | | Druk . . . . . . . . | 617 | 75 | | | | | | |
| | | Broszurowanie . . . . | — | — | 1687 | 75 | | | 1319 | 25 |
| 750 | — | 5. **Komisya prawnicza** | | | | | | | | |
| | | Honorarya . . . . . . | 602 | 69 | | | | | | |
| | | Druk i broszurowanie . | 147 | 31 | 750 | — | — | — | — | — |
| 600 | — | 6. **Sekretarz Wydziału I** | | | 600 | — | — | — | — | — |
| 200 | —[2] | 7. **Sekretarz Wydziału II** | | | 200 | — | — | — | — | — |
| 400 | — | 8. **Korekta** | | | 400 | — | — | — | — | — |
| 2500 | — | 9. **Pokrycie dawnych przekroczeń** | | | 2500 | — | — | — | — | — |
| 14957 | — | | | | 12190 | 48 | | | | |
| | | Oszczędność Wydz. I. i II. . . . . . . | | | . . . | . . | . . . . | . . | 2766 | 52 |

[1] Dołączono Złr. 400. — z funduszu do rozporządzenia Wydziału II
[2] z Funduszu do rozporządzenia Wydziału II.

### *B)* Wydział III.

| Preliminowano Złr. | ct. | | Wydano Złr. | ct. | Złr. | ct. | Przekroczenie Złr. | ct. | Oszczędzono Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 6100 | — | 1. **Publikacye Wydziału** | | | | | | | | |
| | | Honorarya . . . . . | 1355 | — | | | | | | |
| | | Rewizya językowa . . | 660 | — | | | | | | |
| | | Druk . . . . . . . | 2655 | 70 | | | | | | |
| | | Tablice i ryciny . . . | 834 | 96 | | | | | | |
| | | Broszurowanie . . . . | 103 | — | 5608 | 66 | | | 491 | 34 |
| 4500 | — | 2. **Komisya fizyograficzna** | | | | | | | | |
| | | Wycieczki naukowe . . | 982 | — | | | | | | |
| | | Honorarya . . . . . | 329 | 75 | | | | | | |
| | | Potrzeby sekcyi meteorol. | 306 | 25 | | | | | | |
| | | Druk »Sprawozdań« . . | 1400 | — | | | | | | |
| | | Tablice i ryciny . . . | 111 | — | | | | | | |
| | | Muzeum: | | | | | | | | |
| | | Zakupno przedm. muz. | | | | | | | | |
| | | Utrzymanie . . . . | 100 | — | | | | | | |
| | | Porządkowanie . . . | 150 | — | | | | | | |
| | | Kustosz . . . . . . | 600 | — | | | | | | |
| | | Wynagrodzenie Sekretarza | 300 | — | | | | | | |
| | | Broszurowanie . . . . | 80 | 85 | 4359 | 85 | | | 140 | 15 |
| 2750 | — | 3. **Komisya antropologicz.** | | | | | | | | |
| | | Wycieczki naukowe . . | 600 | — | | | | | | |
| | | Honorarya . . . . . | 441 | — | | | | | | |
| | | Druk wydawnictw . . . | 1547 | 61 | | | | | | |
| | | Tablice i rysunki . . . | 23 | 54 | | | | | | |
| | | Broszurowanie . . . . | 27 | 70 | | | | | | |
| | | Muzeum: | | | | | | | | |
| | | Utrzymanie . . . . . | — | — | | | | | | |
| | | Kustosz . . . . . . | 315 | — | | | | | | |
| | | Wynagrodzenie Sekretarza | 200 | — | 3154 | 85 | 404 | 85 | | |
| 600 | — | 4. **Sekretarz Wydziału III** | | | 600 | — | | | | |
| 300 | — | 5. **Korekta Wydawnictw** | | | 300 | — | | | | |
| 14250 | — | | | | 14023 | 36 | | | | |
| | | Oszczędność Wydz. III. . | | | 226 | 64 | 404 | 85 | 631 | 49 |

| | | |
|---|---|---|
| Prelimiarz budżetu wspólnego na rok 1895 wynosił według uchwały z dnia 11 listopada 1894 . . . . . . . | 48000.— | |
| Dochód wynosi (jak tabl. I.) . . . | 54180.05 | |
| Przewyżka dochodów wynosiła . . . . . . | | 6180.05 |
| Oszczędności wynosiły: | | |
| W wydatkach wspólnych . . . . | 536.91 | |
| W Wydziale I i II . . . . . . | 2766.52 | |
| W » III . . . . . . . . | 226.64 | 3530.07 |
| Razem oszczędności do rozporządzenia | | 9710.12 |

## Tablica III.

### Przekroczenia z lat dawnych.

| | Złr. | ct. | Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|
| Przekroczenia wynosiły z dniem 31 grudnia 1894 . | | | 14612 | 12 |
| Użyto na umorzenie w 1895 r.: | | | | |
| Resztę zapisu Stobnickiego. . . . . . . . | 640 | 89 | | |
| Preliminowane pokrycie z Funduszu wspólnego | 2500 | — | | |
| » » » » Wydz. I i II | 2500 | — | 5640 | 89 |
| Pozostaje z dn. 31 grudnia 1895 do umorzenia . . . . . . | | | 8971 | 23 |

# Tablica IV.

# Zestawienie rachunków za rok 1895.

## Fundusze osobne.

## I. Fundusze na wydawnictwa i badania naukowe.

### 1. Fundusz Atlasu geologicznego.

| Przedmiot | Przychód Walory Złr. | ct. | Przychód Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Rozchód Walory Złr. | ct. | Rozchód Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Pozostałość 1 stycznia 1895 . . . . . . . . . . . | — | — | 1667 | 34 | Druk i broszurowanie . . . . . . . . . . . . . | — | — | 658 | 38 |
| Subwencya krajowa za 1894/1895 r. . . . . . . . | — | — | 5000 | — | Mapy . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . | — | — | 1124 | 64 |
| | | | | | Pozostałość 31 grudnia 1895 . . . . . . . . . . | — | — | 4884 | 32 |
| | | | 6667 | 34 | | | | 6667 | 34 |

### 2. Fundusz Bełzy.

| Przedmiot | Przychód Walory Złr. | ct. | Przychód Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Rozchód Walory Złr. | ct. | Rozchód Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Pozostałość 1 stycznia 1895 . . . . . . . . . . . | 6100 | — | 184 | 48 | Pozostałość 31 grudnia 1895 . . . . . . . . . . | — | — | 464 | 13 |
| Kupony za 1895 . . . . . . . . . . . . . . . . | — | — | 258 | 75 | oraz w 4% oblig. poż. kraj. galic. . . . . . . . | 4200 | — | — | — |
| Różnica przy zamianie wylos. obligacyi . . . . . | — | — | 20 | 90 | w $4\frac{1}{2}$% „ „ „ „ . . . . . . . | 1900 | — | — | — |
| | 6100 | — | 464 | 13 | | 6100 | — | 464 | 13 |

### 3. Fundusz Brodczakowej.

| Przedmiot | Przychód Walory Złr. | ct. | Przychód Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Rozchód Walory Złr. | ct. | Rozchód Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Pozostałość 1 stycznia 1895 . . . . . . . . . . . | 4600 | — | 37 | 50 | Wypłacono Komisyi historycznej . . . . . . . . | — | — | 207 | — |
| Kupony za 1895 . . . . . . . . . . . . . . . . | — | — | 185 | 75 | Pozostałość 31 grudnia 1895 . . . . . . . . . . | — | — | 35 | 63 |
| Różnica na wylos. oblig. . . . . . . . . . . . . | — | — | 19 | 38 | oraz 4% listy Tow. kredyt. galic. . . . . . . . | 4000 | — | — | — |
| | | | | | „ 4% obligacye poż. kraj. galic. . . . . . . . | 500 | — | — | — |
| | | | | | „ $4\frac{1}{2}$% „ „ „ „ . . . . . . . | 100 | — | — | — |
| | 4600 | — | 242 | 63 | | 4600 | — | 242 | 63 |

### 4. Fundusz Curzydły.

| Przedmiot | Przychód Walory Złr. | ct. | Przychód Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Rozchód Walory Złr. | ct. | Rozchód Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Pozostałość 1 stycznia 1895 . . . . . . . . . . . | 40000 | — | 2126 | 61 | Wydatki na wydawnictwo badań historycznych . . | — | — | 1141 | 52 |
| Kupony za 1895 . . . . . . . . . . . . . . . . | — | — | 1600 | — | Pozostałość 31 grudnia 1895 . . . . . . . . . . | — | — | 2670 | 09 |
| Różnica na wymianie wylos. obligacyi . . . . . . | — | — | 85 | — | oraz 4% oblig. propinac. galic. . . . . . . . | 40000 | — | — | — |
| | 40000 | — | 3811 | 61 | | 40000 | — | 3811 | 61 |

### 5. Fundusz im. Kolberga.

| Przedmiot | Przychód Walory Złr. | ct. | Przychód Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Rozchód Walory Złr. | ct. | Rozchód Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Pozostałość 1 stycznia 1895 . . . . . . . . . . | — | — | 1290 | 37 | Pozostałość 31 grudnia 1895 . . . . . . . . . . | — | — | 1290 | 37 |

### 6. Fundusz na inwentaryzacyę zabytków.

| Przedmiot | Przychód Walory Złr. | ct. | Przychód Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Rozchód Walory Złr. | ct. | Rozchód Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Pozostałość 1 stycznia 1895 . . . . . . . . . . . | — | — | 149 | 06 | Pozostałość 31 grudnia 1895 . . . . . . . . . . | — | — | 149 | 06 |

### 7. Fundusz hr. Konst. Przezdzieckiego.

| Przedmiot | Przychód Walory Złr. | ct. | Przychód Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Rozchód Walory Złr. | ct. | Rozchód Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Pozostałość 1 stycznia 1895 . . . . . . . . . . . | — | — | 667 | 50 | Pozostałość 31 grudnia 1895 . . . . . . . . . . | — | — | 1667 | 50 |
| Otrzymano . . . . . . . . . . . . . . . . . . | — | — | 1000 | — | | | | | |
| | | | 1667 | 50 | | | | 1667 | 50 |

### 8. Fundusz im. hr. Janusza Rostworowskiego.

| Przedmiot | Przychód Walory Złr. | ct. | Przychód Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Rozchód Walory Złr. | ct. | Rozchód Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Pozostałość 1 stycznia 1895 . . . . . . . . . . | — | — | 3664 | 81 | Wypłacono za papier . . . . . . . . . . . . | — | — | 113 | 70 |
| Narosłe procenta . . . . . . . . . . . . . . . | — | — | 131 | 55 | Wypłacono za prace do Słownika polskiego . . . | — | — | 420 | — |
| | | | | | Pozostałość 31 grudnia 1895 . . . . . . . . . . | — | — | 3262 | 66 |
| | | | 3796 | 36 | | | | 3796 | 36 |

### 9. Fundusz Ekspedycyi Rzymskiej.

| Przedmiot | Przychód Walory Złr. | ct. | Przychód Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Rozchód Walory Złr. | ct. | Rozchód Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Pozostałość 1 stycznia 1895 . . . . . . . . . . | — | — | 1912 | — | Dyety i koszta podróży . . . . . . . . . . . . | — | — | 1358 | 49 |
| Otrzymane zasiłki . . . . . . . . . . . . . . . | — | — | 2100 | — | Pozostałość 31 grudnia 1895 . . . . . . . . . . | — | — | 2653 | 51 |
| | | | 4012 | — | | | | 4012 | — |

## Tablica V.

| Przedmiot | Przychód | | | | Przedmiot | Rozchód | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Walory | | Gotówka | | | Walory | | Gotówka | |
| | Złr. | ct. | Złr. | ct. | | Złr. | ct. | Złr. | ct. |

### 10. Fundusz Waltera.

| Przedmiot | Walory Złr. | ct. | Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Walory Złr. | ct. | Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Otrzymano 4% Listy gal. Tow. kred | 20000 | — | — | — | Wypłacone legata | — | — | 3300 | — |
| „ za 5% „ „ B-ku hipot. | | — | 1024 | 72 | „ koszta pogrzebu i notaryalne | | | 450 | 35 |
| „ „ książeczkę Kasy Oszczęd. | — | — | 508 | 83 | Pozostałość 31 grudnia 1895: | | | | |
| „ „ kupony | | | 1700 | — | 4% Listy galic. Tow. Kred. Ziems. | 20000 | — | — | — |
| Awans z dniem 31 grudnia 1895 | | | 516 | 80 | | | | | |
| | 20000 | — | 3750 | 35 | | 20000 | — | 3750 | 35 |

### 11. Fundusz dodatkowej subwencyi krajowej.

| Przedmiot | Walory Złr. | ct. | Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Walory Złr. | ct. | Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Otrzymano | | | 1500 | — | Wydano na wydawnictwa | | | 714 | 16 |
| Narosłe procenta | | | 27 | 08 | Pozostałość 31 grudnia 1895 | | | 812 | 92 |
| | | | 1527 | 08 | | | | 1527 | 08 |

## II. Fundusze na zbiory naukowe.

### Fundusz ks. Lubomirskiego.

| Przedmiot | Walory Złr. | ct. | Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Walory Złr. | ct. | Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Awans z dniem 31 grudnia 1895 | — | — | 2323 | 52 | Awans z dniem 31 grudnia 1894 | — | — | 2234 | 15 |
| | | | | | Doliczone odsetki | — | — | 89 | 37 |
| | | | 2323 | 52 | | | | 2323 | 52 |

## III. Fundusze na nagrody.

### 1. Fundusz Bieleckiego.

| Przedmiot | Walory Złr. | ct. | Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Walory Złr. | ct. | Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Pozostałość 1 stycznia 1895 | 1800 | — | 555 | 94 | Wypłacono nagrody | — | — | 410 | — |
| Kupony za 1895 | — | — | 78 | 25 | Pozostałość 31 grudnia 1895 | — | — | 446 | 59 |
| Wniesione przez Arcybractwo Miłosierdzia | — | — | 211 | 50 | oraz 4½% Oblig. poż. kraj. galic. | 700 | — | — | — |
| Różnica na zmianie wylos. oblig. | — | — | 10 | 90 | 4% „ „ „ „ | 1100 | — | — | — |
| | 1800 | — | 856 | 59 | | 1800 | — | 856 | 59 |

### 2. Fundusz Barczewskiego.

| Przedmiot | Walory Złr. | ct. | Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Walory Złr. | ct. | Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Pozostałość 1 stycznia 1895 | 50426 | 09 | 2104 | 98 | Wypłacono nagrody | — | — | 3375 | — |
| Kupony za 1895 | — | — | 2268 | — | Pozostałość 31 grudnia 1895 | — | — | 997 | 98 |
| | | | | | oraz 4½% Listy Banku krajowego | 50400 | — | — | — |
| | | | | | i książeczka Kasy Oszczędności, Lwów. | 26 | 09 | — | — |
| | 50426 | 09 | 4372 | 98 | | 50426 | 09 | 4372 | 98 |

### 3. Fundusz Jakubowskiego.

| Przedmiot | Walory Złr. | ct. | Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Walory Złr. | ct. | Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Pozostałość 1 stycznia 1895 | 8700 | — | 2981 | 79 | Wydano wylos. 4½% List Banku krajowego | 50 | — | — | — |
| Kupony za 1895 | — | — | 388 | 25 | „ na kupno listu galic. j. o. | — | — | 100 | 52 |
| Otrzymano za wylos. list Banku krajowego | — | — | 50 | 94 | Pozostałość 31 grudnia 1895 | — | — | 3342 | 14 |
| Różnica przy wymianie wylos. listu | — | — | 21 | 68 | oraz 4½% Listy Banku krajowego | 7650 | — | — | — |
| Otrzymano 4% List Pow. Kred. Ziem. galic. | 100 | — | — | — | „ 4% „ galic. Tow. Kred. Ziem. | 1100 | — | — | — |
| | 8800 | — | 3442 | 66 | | 8800 | — | 3442 | 66 |

### 4. Fundusz im. Kopernika.

| Przedmiot | Walory Złr. | ct. | Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Walory Złr. | ct. | Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Pozostałość 1 stycznia 1895 | — | — | 1200 | — | Pozostałość 31 grudnia 1895 | — | — | 1300 | — |
| Wniesione przez gminę miasta Krakowa | — | — | 100 | — | | | | | |
| | | | 1300 | — | | | | 1300 | — |

### 5. Fundusz X. Biskupa Krasińskiego.

| Przedmiot | Walory Złr. | ct. | Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Walory Złr. | ct. | Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Pozostałość 1 stycznia 1895 | 10000 | — | 2360 | — | Wydano wylosowane papiery | 10000 | — | — | — |
| Otrzymano za wylos. 6% Listy G. Z. K. Z. | — | — | 10000 | — | „ na kupno walorów | — | — | 9866 | 25 |
| „ kupione 4% Oblig. poż. kraj. galic. | 7100 | — | — | — | Pozostałość 31 grudnia 1895 | — | — | 2897 | 10 |
| „ „ 4% Listy gal. Tow. Kred. ziem. | 3000 | — | — | — | oraz 4% Lisry galic. Tow. Kred. Ziems. | 3000 | — | — | — |
| Kupony za 1895 | — | — | 403 | 35 | „ 4% Oblig. poż. kraj. galic. | 7100 | — | — | — |
| | 20100 | — | 12763 | 35 | | 20100 | — | 12763 | 35 |

### 6. Fundusz Kretkowskiego.

| Przedmiot | Walory Złr. | ct. | Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Walory Złr. | ct. | Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Pozostałość 1 stycznia 1895 | — | — | 721 | 25 | Pozostałość 31 grudnia 1895 | — | — | 750 | 38 |
| Narosłe procenta | — | — | 29 | 13 | | | | | |
| | | | 750 | 38 | | | | 750 | 38 |

# Tablica VI.

| Przedmiot | Przychód Walory Złr. | ct. | Przychód Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Rozchód Walory Złr. | ct. | Rozchód Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **7. Fundusz im. JExc. Majera.** | | | | | | | | | |
| Pozostałość 1 stycznia 1895 | — | — | 500 | — | Pozostałość 31 grudnia 1895 | — | — | 1000 | — |
| Uposażenie z funduszów Akademii | — | — | 500 | — | | | | | |
| | | | 1000 | — | | | | 1000 | — |
| **8. Fundusz Radwańskiego.** | | | | | | | | | |
| Pozostałość 1 stycznia 1895 | — | — | 212 | 10 | Pozostałość 31 grudnia 1895 | — | — | 225 | 20 |
| Rata z funduszu obrotowego | — | — | 13 | 10 | | | | | |
| | | | 225 | 20 | | | | 225 | 20 |
| **9. Fundusz Warschauera.** | | | | | | | | | |
| Pozostałość 1 stycznia 1895 | 3800 | — | 688 | 11 | Pozostałość 31 grudnia 1895 | — | — | 873 | 51 |
| Kupony za 1895 | — | — | 155 | — | oraz 4½% Oblig. poż. kraj. galic. | 600 | — | — | — |
| Narosłe procenta | — | — | 30 | 40 | 4% " " " " | 3200 | — | — | — |
| | 3800 | — | 873 | 51 | | 3800 | — | 873 | 51 |
| **10. Fundusz Kretkowskiego (II-gi).** | | | | | | | | | |
| Otrzymano książeczkę Kasy Oszczędności | 500 | — | — | | Pozostałość 31 grudnia 1895 | — | — | — | — |
| Narosłe procenta | 6 | 66 | — | — | Książeczka Kasy Oszczędności | 506 | 66 | — | — |
| | 506 | 66 | | | | 506 | 66 | | |
| **11. Fundusz Lindego.** | | | | | | | | | |
| Pozostałość 1 stycznia 1895 Rubli | 6042 | 80 | 74 | 51 | Pozostałość 31 grudnia 1895 w gotówce Rubli | 418 | 93 | 74 | 51 |
| Kupony za 1895 r. " | 276 | 13 | — | — | oraz 4½% List polski zast. T. K. Kr. Pol. " | 500 | — | — | — |
| | | | | | 5% Listy m. Warszawy " | 5400 | — | — | — |
| Rubli | 6318 | 93 | 74 | 51 | Rubli | 6318 | 93 | 74 | 51 |
| **12. Fundusz Augustynowicza.** | | | | | | | | | |
| Pozostałość 1 stycznia 1895 | — | — | 9604 | 22 | Pozostałość 31 grudnia 1895 | — | — | 9992 | 23 |
| Narosłe procenta | — | — | 388 | 01 | | | | | |
| | | | 9992 | 23 | | | | 9992 | 23 |
| **13. Fundusz ks. Lubomirskiego.** | | | | | | | | | |
| Otrzymane od ks. Maryi Lubomirskiej | — | — | 2000 | — | Pozostałość 31 grudnia 1895 | — | — | 2071 | 28 |
| Narosłe procenta | — | — | 71 | 28 | | | | | |
| | | | 2071 | 28 | | | | 2071 | 28 |

## IV. Fundusze stypendyjne.

| Przedmiot | Przychód Walory Złr. | ct. | Przychód Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Rozchód Walory Złr. | ct. | Rozchód Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **1. Fundusz Drybuszewskiego.** | | | | | | | | | |
| Pozostałość 1 stycznia 1895 | — | — | 981 | 98 | Pozostałość 31 grudnia 1895 | — | — | 1021 | 65 |
| Narosłe procenta | — | — | 39 | 67 | | | | | |
| | | | 1021 | 65 | | | | 1021 | 65 |
| **2. Fundusz Katarzyńskiego.** | | | | | | | | | |
| Pozostałość 1 stycznia 1895 | 21300 | — | 464 | 99 | Wydano wylos. papiery | 5600 | — | — | — |
| Kupony za 1895 | — | — | 912 | 59 | Wypłacone stypendya | — | — | 900 | — |
| Otrzymano 4% listy galic. Tow. Kred. Ziem. | 5600 | — | — | — | Wydano na kupno 4% listów Tow. Kred. Ziem. | — | — | 5478 | 80 |
| " za wylos. 4½% List Banku kraj. | — | — | 5000 | — | Wydano " " 4% oblig. galic. krajow. | — | — | 99 | 10 |
| " " " 4½% Oblig. poż. kraj. gal. | — | — | 600 | — | Pozostałość 31 grudnia 1895 | — | — | 499 | 68 |
| " 4% Oblig. poż. kraj. gal. | 100 | — | — | — | oraz 4½% listy Banku krajowego | 5000 | — | — | — |
| | | | | | 4½% Oblig. poż. kraj. galic. | 200 | — | — | — |
| | | | | | 4% listy gal. Tow. Kredyt. | 11100 | — | — | — |
| | | | | | 4½% listy gal. Banku hipotecznego | 5000 | — | — | — |
| | | | | | 4% Oblig. poż. kraj. gal. | 100 | — | — | — |
| | 27000 | — | 6977 | 58 | | 27000 | — | 6977 | 58 |

# Tablica VII.

### 3. Fundusz Konarskiego.

| Przedmiot | Przychód Walory Złr. | ct. | Przychód Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Rozchód Walory Złr. | ct. | Rozchód Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Pozostałość 1 stycznia 1895 | 8400 | — | 248 | 25 | Wypłacone stypendya | — | — | 360 | — |
| Kupony za 1895 | — | — | 354 | 50 | Pozostałość 31 grudnia 1895 | — | — | 242 | 75 |
| | | | | | oraz 4% listy galic. Tow. kred. ziems. | 2700 | — | — | — |
| | | | | | 4½% listy Banku krajowego | 1500 | — | — | — |
| | | | | | 4½% Oblig. poż. kraj. galic. | 1700 | — | — | — |
| | | | | | 4% „ „ „ „ | 2000 | — | — | — |
| | | | | | 4½% List gal. Banku hipot. | 500 | — | — | — |
| | 8400 | — | 602 | 75 | | 8400 | — | 602 | 75 |

### 4. Fundusz im. Mickiewicza.

| Przedmiot | Przychód Walory Złr. | ct. | Przychód Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Rozchód Walory Złr. | ct. | Rozchód Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Pozostałość 1 stycznia 1895 | 20800 | — | 1299 | 76 | Wypłacone stypendya | — | — | 1160 | — |
| Kupony za 1895 | — | — | 832 | — | Pozostałość 31 grudnia 1895 | — | — | 1000 | 15 |
| Narosłe procenta | — | — | 28 | 39 | oraz 4% listy gal. Tow. kred. | 20800 | — | — | — |
| | 20800 | — | 2160 | 15 | | 20800 | — | 2160 | 15 |

### 5. Fundusz Dra Pileckiego.

| Przedmiot | Przychód Walory Złr. | ct. | Przychód Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Rozchód Walory Złr. | ct. | Rozchód Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Pozostałość 1 stycznia 1895 | 30000 | — | 1176 | 10 | Wypłacone stypendya | — | — | 1200 | — |
| Kupony za 1895 r. | — | — | 1257 | 50 | Wydano 4½% Oblig. poż. kraj. galic. | 1000 | — | — | — |
| Nadwyżka przy wymianie wylos. obl. poż. kraj. | — | — | 9 | 90 | Pozostałość 31 grudnia 1895 | — | — | 1243 | 50 |
| Otrzymano 4% oblig. poż. kraj. galic. | 1000 | — | — | — | oraz 4½% listy Banku krajow. | 10000 | — | — | — |
| | | | | | „ 4½% Oblig. poż. kraj. galic. | 1000 | — | — | — |
| | | | | | „ 4% „ „ „ „ | 9000 | — | — | — |
| | | | | | „ 4% listy gal. Tow. kredyt. | 10000 | — | — | — |
| | 31000 | — | 2443 | 50 | | 31000 | — | 2443 | 50 |

### 6. Fundusz Sawickiego.

| Przedmiot | Przychód Walory Złr. | ct. | Przychód Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Rozchód Walory Złr. | ct. | Rozchód Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Pozostałość z 1 stycznia 1895 | 7700 | — | 225 | 57 | Wypłacone stypendya | — | — | 340 | — |
| Kupony za 1895 r. | — | — | 346 | 50 | Pozostałość 31 grudnia 1895 | — | — | 232 | 07 |
| | | | | | oraz 4½% listy Banku krajow. | 7700 | — | — | — |
| | 7700 | — | 572 | 07 | | 7770 | — | 572 | 07 |

### 7. Fundusz im. Wereszczyńskiego.

| Przedmiot | Przychód Walory Złr. | ct. | Przychód Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Rozchód Walory Złr. | ct. | Rozchód Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Pozostałość 1 stycznia 1895 | — | — | 372 | — | Pozostałość 31 grudnia 1895 | — | — | 790 | 50 |
| Procent od skapitalizowanego funduszu | — | — | 418 | 50 | | | | | |
| | | | 790 | 50 | | | | 790 | 50 |

## V. Fundusze na cele humanitarno-naukowe.

### 1. Fundusz Liwskiego.

| Przedmiot | Przychód Walory Złr. | ct. | Przychód Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Rozchód Walory Złr. | ct. | Rozchód Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Pozostałość 1 stycznia 1895 | 22400 | — | 1192 | 38 | Wydano na kupno 4% Listu gal. Tow. Kred. | — | — | 979 | — |
| Kupony za 1895 r. | — | — | 940 | 73 | Wypłacono p. Dubieckiemu | — | — | 199 | 20 |
| Narosłe procenta | — | — | 17 | 06 | Wydano 4½% oblig. poż. kraj. | 400 | — | — | — |
| Otrzymano 4% Oblig. poż. kraj. galic. | 400 | — | — | — | Pozostałość 31 grudnia 1895 | — | — | 975 | 87 |
| „ dopłatę do powyższych | — | — | 3 | 90 | oraz 4½% oblig. poż. kraj. galic. | 1700 | — | — | — |
| „ 4% Listy Tow. Kred. Ziems. | 1000 | — | — | — | 4% listy gal. Tow. Kred. Ziems. | 21200 | — | — | — |
| | | | | | 4% oblig. poż. kraj. galic. | 500 | — | — | — |
| | 23800 | — | 2154 | 07 | | 23800 | — | 2154 | 07 |

### 2. Fundusz im. Maryi Sienkiewiczowej.

| Przedmiot | Przychód Walory Złr. | ct. | Przychód Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Rozchód Walory Złr. | ct. | Rozchód Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Pozostałość 1 stycznia 1895 | 20000 | — | 251 | 43 | Wypłacono zapomogi | — | — | 800 | — |
| Kupony za 1895 r. | — | — | 800 | — | Pozostałość 31 grudnia 1895 | — | — | 251 | 43 |
| | | | | | oraz 4% listy Tow. Kred. Ziems. | 20000 | — | — | — |
| | 20000 | — | 1051 | 43 | | 20000 | — | 1051 | 43 |

## VI. Kwoty depozytowe.

### 1. Fundusz grobów królewskich.

| Przedmiot | Przychód Walory Złr. | ct. | Przychód Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Rozchód Walory Złr. | ct. | Rozchód Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Pozostałość 1 stycznia 1895 | 4707 | 92 | 107 | 13 | Pozostałość 31 grudnia 1895 | — | — | 107 | 13 |
| Narosłe procenta | 190 | 14 | — | — | oraz 3 książeczki Kasy Oszczędności | 4898 | 06 | — | — |
| | 4898 | 06 | 107 | 13 | | 4898 | 06 | 107 | 13 |

# Tablica VIII.

### 2. Fundusz budowy szpitala w Krynicy.

| Przedmiot | Przychód Walory Złr. | ct. | Przychód Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Rozchód Walory Złr. | ct. | Rozchód Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Pozostałość 1 stycznia 1895 | 6657 | 16 | 31 | 33 | Pozostałość 31 grudnia 1895 | — | — | 32 | 59 |
| Narosłe procenta | 268 | 86 | 1 | 26 | oraz 2 książeczki Kasy Oszczędności | 6926 | 02 | — | — |
| | 6926 | 02 | 32 | 59 | | 6926 | 02 | 32 | 59 |

### 3. Fundusz Niewiadomego.

| Przedmiot | Przychód Walory Złr. | ct. | Przychód Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Rozchód Walory Złr. | ct. | Rozchód Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Pozostałość 1 stycznia 1895 | — | — | 1248 | 74 | Wydano | — | — | 777 | 33 |
| Złożono | — | — | 2000 | — | Pozostałość 31 grudnia 1895 | — | — | 2513 | 12 |
| Procenta | — | — | 41 | 71 | | | | | |
| | | | 3290 | 45 | | | | 3290 | 45 |

### 4. Fundusz szpitala w Szczawnicy.

| Przedmiot | Przychód Walory Złr. | ct. | Przychód Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Rozchód Walory Złr. | ct. | Rozchód Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Pozostałość 1 stycznia 1895 | 1417 | 69 | 2067 | 93 | Pozostałość 31 grudnia 1895 | — | — | 2151 | 47 |
| Narosłe procenta | 54 | 82 | 83 | 54 | oraz książeczka Kasy zaliczkowej | 60 | — | — | — |
| | | | | | „ „ „ Oszczędności | 1412 | 51 | — | — |
| | 1472 | 51 | 2151 | 47 | | 1472 | 51 | 2151 | 47 |

### 5. Fundusz Szczawnicki.

| Przedmiot | Przychód Walory Złr. | ct. | Przychód Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Rozchód Walory Złr. | ct. | Rozchód Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Pozostałość 1 stycznia 1895 | — | — | 3428 | 13 | Procent od pożyczki z fund. żelaznego | — | — | 3850 | — |
| Czynsz dzierżawny ze Szczawnicy | — | — | 6500 | — | Inne procenta | — | — | 418 | 50 |
| Narosłe procenta | — | — | 202 | 03 | Wydatki bieżące za 1895 | — | — | 1016 | 04 |
| Dochód ze sprzedaży wody | — | — | 225 | 92 | „ nieprzewidziane | — | — | 55 | 92 |
| | | | | | Pozostałość przeniesiono do Rezerwy Szczawnickiej | — | — | 5015 | 62 |
| | | | 10356 | 08 | | | | 10356 | 08 |

### 6. Rezerwa Szczawnicka.

| Przedmiot | Przychód Walory Złr. | ct. | Przychód Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Rozchód Walory Złr. | ct. | Rozchód Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Nieużyta reszta pożyczki Szczawnickiej | — | — | 3201 | 25 | Wydatki na sprawy sporne | — | — | 125 | 17 |
| Przeniesiono z fund. Szczawnickiego j. w. | — | — | 5015 | 62 | Kupno gruntów | — | — | 576 | 54 |
| Narosłe procenta | — | — | 120 | 41 | Pozostałość 31 grudnia 1895 | — | — | 7635 | 57 |
| | | | 8337 | 28 | | | | 8337 | 28 |

# Fundusz żelazny.

| Przedmiot | Przychód Walory Złr. | ct. | Przychód Gotówka Złr. | ct. | Przedmiot | Rozchód Walory Złr. | ct. | Rozchód Gotówka Złr. | ct. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Pozostałość 1 stycznia 1895 | 25600 | — | 4372 | 55 | Dopłacono przy wymianie papierów | | | 2 | 57 |
| Pożyczka Szczawnicka | | | 73798 | 75 | Wydano wylosowane 4½% Oblig. poż. kraj. galic. | 500 | — | | |
| Otrzymano kupione 4% Oblig. poż. kraj. galic. | 500 | — | — | — | „ „ 4½% Listy Banku krajowego | 500 | — | | |
| „ „ 4½% Listy gal. Bank. hipot. | 500 | — | — | — | Pozostałość 31 grudnia 1895 | | | 1567 | 59 |
| | | | | | „ w pożyczce Szczawnickiej | | | 76601 | 14 |
| | | | | | oraz 4½% Listy Banku krajowego | 7300 | — | | |
| | | | | | 4½% „ „ hipot. galic. | 6000 | — | | |
| | | | | | 4½% Oblig. poż. kraj. galic. | 4800 | — | | |
| | | | | | 4% „ „ „ „ | 7500 | — | | |
| | 26600 | — | 78171 | 30 | | 26600 | — | 78171 | 30 |

W Krakowie, dnia 12 kwietnia 1896.

**Śleczkowski**
Podskarbi.

**B. W. Antoniewicz**
Rachmistrz.

**Kreutz**
Zastępca Sekretarza

Za zgodność z księgami i dowodami kasowymi

*Komisya rewizyjna*

***N. Cybulski.*** ***F. Kasparek.*** ***W. Zajączkowski.***

## VI.

## Sprawozdanie Delegata Akademii
### o czynnościach
### Stacyi Naukowej w Paryżu.

**odczytane na posiedzeniu uroczystem Stacyi dnia 3. maja 1896 r.**

Gdyśmy, przed trzema przeszło laty, obejmowali na znanych warunkach wspaniałą spuściznę Towarzystwa Historyczno-Literackiego, świadomi byliśmy celów naszych, jasno i otwarcie nakreślonych, świadomi byliśmy także, lecz tylko ogólnikowo, bogatych zasobów, którymi dano nam rozporządzać. Chodziło o wybranie najlepszego sposobu, aby myśl ową w czyn wprowadzić oraz, aby dać trwałą podstawę i zapewniony kierunek instytucyi, opartej na tak świetnej niegdyś przeszłości. Na pierwszem publicznem posiedzeniu Stacyi Naukowej, gdy sprawy zdawać nie było jeszcze z czego, mówiliśmy o naszych celach; już w rok później mogliśmy stwierdzić przyjęcie się myśli i działalność, a więc tyle pożądany rozwój Stacyi Naukowej. Treścią dzisiejszego sprawozdania delegata Akademii Umiejętności będzie streszczony przegląd ubiegłego roku i trzechlecia, tudzież program pracy na przyszłość.

Główną podstawą działalności Stacyi jest i będzie Biblioteka polska; jej zatem w sprawozdaniu pierwsze przypada miejsce. Suche zestawienie cyfr, lepiej niż dźwięczne słowo, objaśni o postępach pod tym względem. W 1895 roku korzystało ze zbiorów bibliotecznych osób różnych 176; odwiedza Bibliotekę przeciętnie na dzień osób 7 (w 1894 r. cyfra ta wynosi 5, przed trzema laty ledwo 1); na miesiąc pracowników i czytelników jest około 150, rocznie najmniej 1.500. Stosunek pracowników naukowych do czytelników gazet i innych (belletrystyki i t. d.) ma się jak 1 do 5. Inwentarz przybytków wykazuje cyfrę 741 dzieł w 907 tomach; zinwentaryzowano razem 2.850 dzieł w 3.500 tomach, t.j. mniej więcej dwudziestą część naszej biblioteki, która liczy dzisiaj około 60.000 tomów (jednostek bibliotecznych). Biblioteka polska, jak wiadomo, wbrew obyczajom innych paryskich zakładów równorzędnych, pożycza wyjątkowo książki do domu, poświęcając na ten użytek publiczny dużo czasu i sił służbowych. W ubiegłym roku wypożyczono dzieł 588, tomów 708, przeważnie z działu literatury pięknej, jedną czwartą jednak tej cyfry stanowi literatura naukowa wszelkich gałęzi wiedzy. Od objęcia Biblioteki przez Akademią, t.j. przez 3 lata i 3 miesiące, udzielono tą drogą dzieł 1.736 w przeszło 2.000 tomów. Biblioteka była otwartą codziennie od 11tej do 4tej, z wyjątkiem niedziel, sobót i świąt konkordatowych; zamyka się na wakacye letnie w miesiącu sierpniu, na święta Bożego Narodzenia i Wielkiej Nocy.

Tyle co do strony zewnętrznej. Ale biblioteki mają jeszcze inną stronę, inne życie, własne, wewnętrz-

ne. Rozwija się ono w niezmiernych przestrzeniach myśli, chociaż ludzie, co sądzą z pozorów, dają mu ciasne granice suchego, zawiędłego życia wśród książkowego pyłu. Tak nie jest. Przypatrzmy się nieco tej stronie, znanej tylko rzadszym wśród szerokiej publiczności miłośnikom wiedzy i słowa pisanego. Jak każde jestestwo żywotne, biblioteki publiczne rozwijają się stosownie do warunków założenia i do losów społeczeństwa, do którego należą. Nasza, zrodzona — nie z powierzchownego amatorstwa, lecz z myśli ogólnej, stworzona zapobiegliwą pamięcią i prawdziwą potrzebą, gdzie każdy, skądkolwiek, dokładał, co mógł: nie jest głuchym cmentarzem minionych rojeń, trudów i usiłowań, ani kurzem zapomnienia przysypaną kostnicą, lecz bogatym skarbcem doświadczeń i duchowych zdobyczy przeszłości. Celem jego jest, by zeń teraźniejszość pełną dłonią czerpała dobro wszelkiego rodzaju na pożytek przyszłych pokoleń. Z tego punktu widzenia jest Biblioteka nasza zwierciadłem społecznem; w niem odbijały się główniejsze objawy życia kilku pokoleń polskich, wszystkie prace i starania, co z różnych stron występowały i różnemi chodziły drogami, lecz kierunkiem do jednego podniosłego zmierzały celu. To jest jej rola w obec nas i w obec naszej nauki. Ale jest ona także w obec obcego społeczeństwa pomnikiem naszej wielkiej przeszłości duchowej, naszej niepożytej żywotności i naszego prawa do bytu; żywem źródłem, z którego cudzoziemiec czerpie wiedzę o odległych krajach i rzeczach słowiańskich, w których polska umysłowość od wieków pierwsze trzyma miejsce i na które po dziś dzień przynależny jej wpływ wywiera. To jest

jej druga, nie mniej ważna rola. Aby jedną i drugą wypełnić mogła w całym rozmiarze danych środków, powinna działać wszystkimi swymi zasobami; m u s i być, jak machina parowa, w błyszczącym porządku. Tej więc pracy wewnętrznego uporządkowania, badania treści i sił Biblioteki, oddali się urzędnicy Stacyi, i to co na tem polu zrobiono, pozwolę sobie wykazać kilkoma słowami.

Z najprzeróżniejszych darów powstała, z większych spuścizn i zapisów, jak senatora Macieja Wodzińskiego, generała Tadeusza Tyszkiewicza, Kazimierza Szulca, Karola Sienkiewicza, jak z drobnych darów i pozostałości po zmarłych na obczyźnie Polakach, przedstawiałaby niewątpliwie nasza Biblioteka dziwne zbiorowisko rozrzuconych członków, niezasługujące na nazwę wielkiego księgozbioru, gdyby nie miała tego szczęścia, że przez długie lata stał na jej czele niezmordowany pracownik, uczony dziejopis i człowiek silnego, nieugiętego charakteru, jakim był Karol Sienkiewicz, najlepszy może, od czasów Janockiego, z Biblioteki Narodowej im. Załuskich, bibliotekarz polski. Umiał on te *disjecta membra* zebrać w jedną całość, organicznie związać, obudzić zamiłowanie do niej, niewielkimi środkami, kupnem, gdy darem nie można było zgromadzić naprawdę obfity zbiór, który dziś może się pochlubić rzadkościami pierwszego rzędu, zdolnemi obudzić zazdrość u niejednego sceptycznego bibliomana. Łatwiej może było, stosunkowo, zasłużonym naszym zbieraczom: Ossolińskiemu (dla dzisiejszego Zakładu Narodowego Ossolińskich we Lwowie), Czackiemu (dla jego biblioteki Poryckiej, dziś przepięknej biblioteki

Czartoryskich w Krakowie), Tarnowskiemu dla Dzikowa, Działyńskiemu dla Kórnika, Lindemu czy Gołębiowskiemu zbierać wspaniałe biblioteki na ziemiach polskich, niż założycielom naszej Biblioteki polskiej na ziemi obcej, wśród codziennych kłopotów życia bez wyjścia politycznych niedobitków skupiać w piękną całość, ziarno po ziarnie, ten zamożny śpichlerz umysłowego dorobku. Na każdym kroku, wśród pracy bibliotecznej spotyka my ślady cichej i wytrwałej działalności Sienkiewicza. Powrócić do jego tradycyi uważaliśmy za najpierwszy nasz obowiązek.

Uporządkowano tedy, ściągnięto w całość jedną, książki polskie z XVI wieku, ten prawdziwy pomnik wielkiej naszej tradycyi umysłowej, przedmiot podziwu dla cudzoziemca. Budzi się w niem uszanowanie dla narodu naszego i literatury naszej, gdy mu się pokaże rzadkie druki krakowskie Hallerów, Vietorów, Łazarzów, druki wileńskie, poznańskie, pińczowskie czy inne. Dowiaduje się on wtedy i o Zygmuntach naszych, i o Kochanowskim czy Górnickim, o Sokołowskim i złotoustym Skardze, o Kromerze i Hozyuszu i o ognistym Orzechowskim i patrząc na te skarby ducha i bujną przeszłość, co dotąd tętni w sercach naszych, rozumie, że nam nie świeciło słońce ze Wschodu, żeśmy byli, bośmy mieli prawo i mogli być jego nauczycielami. Rozumie wtedy także, że nam tęskno powrócić i do naszych stron i do naszych obowiązków.

Uporządkowano kilka innych działów odrębnych i ważnych: druki rakowskie Socynianów, niezmiernie rzadkie dzisiaj, zbiór dzieł Hoene-Wrońskiego, którym się poszczycić możemy, zbiór dzieł Mickiewicza, Kra-

sińskiego i Słowackiego i literatury o nich uporządkowano tak, że już dziś można się spodziewać, że przy staraniu i pamięci da się doprowadzić do takiego kompletu, jaki Biblioteka Polska w Paryżu, której Mickiewicz był niegdyś konserwatorem, posiadać była powinna; zajęto się wreszcie zebraniem i utworzeniem osobnej całości z nieprzeliczonego mnóstwa t. z. literatury emigracyjnej, t. j. czasopism, dzieł, broszur, ulotnych kartek wszelakiej treści, drukowanych od 1831 roku poza granicami ziem polskich, przez Polaków lub innych, po polsku lub o rzeczach polskich. Znawca lub zbieracz, rzadki już teraz, tej literatury, wie, że jęczały niegdyś prasy, drukując polskie czasopisma i broszury w Agen czy w Châteauroux, w Besançon czy w Awinionie, w Hawrze, w Mont-de-Marsan, w Poitiers i Clermont-Ferrand i tylu innych miastach i miasteczkach gościnnej Francyi; wie on także, że każda z tych broszurek, odrębnie wzięta, żadnej prawie niema wewnętrznej wartości, ale całość ich jest bardzo ciekawym objawem życia jednego odłamu społeczności polskiej, jakiego inne narody, na szczęście, nie znają. Biblioteka Polska z natury rzeczy jest powołana do tego, by w jak największym, o ile możności, komplecie i porządku przechowywała ślady tego objawu. Udostępnienie tego zbioru, t. j. przyprowadzenie go do rzeczywistego ładu, jest na najlepszej drodze. Długa to praca i trudna, końca jej nie widzimy jeszcze, lecz bez niej przyszły historyk „emigracyi polskiej“ we Francyi, i w ogóle w zachodniej Europie, nie dałby sobie rady. Nie zapominamy również o t.z. Archiwum emigracyjnem, t. j. o aktach różnych instytucyj publicznych na wychodź-

twie i o papierach osobistych po wielu zmarłych tutaj Polakach. Dział ten wciąż powiększa się i uzupełnia, a Biblioteka z wdzięcznością przyjmuje i przechowywa starannie wszystkie składane jej w tym celu ofiary.

Ogólna inwentaryzacya objęła przeważnie działy historyi i polityki francuskiej, nauki matematyczno-fizyczne oraz część działu teologicznego. Uporządkowano dalej zbiór polskich rycin (obfity dział sztychów obcych i duży zbiór numizmatów czekają na specyalistę, któryby się ich sprawdzeniem i systematycznem ułożeniem zajął), zaczęto układać duży i cenny dział map geograficznych. W najbliższej przyszłości mamy zamiar zająć się zbiorem rękopisów, w których pokłosie może niejeden jeszcze nieznany szczegół na jaw wydobyć, pragniemy wreszcie wprowadzić ład w bogaty i ciekawy oddział rosyjskiej historyi i literatury.

I tak, cegłę po cegle, dokłada się do tej budowy a materyału do pracy starczy na lata. Krzepi nas przekonanie, że robimy to, czego wymaga istotna potrzeba, a przyświeca nadzieja, że jeżeli zasiew już teraz zaczyna skromne przynosić owoce, to w niedalekiej przyszłości tem obficiej się nakład wynagrodzi.

Nie moglibyśmy oczywiście do żadnych dojść wyników, gdybyśmy nie czuli poza sobą opieki i pomocy z jednej strony Akademii Umiejętności w Krakowie, z drugiej zaś całego szeregu ludzi dobrej woli, którzy pamiętają o nowej instytucyi. Gorące podziękowanie raczą przyjąć ofiarodawcy na rzecz Biblioteki, a mianowicie: W y d z i a ł k r a j o w y Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. X. Krakowskiem; Zarządy Towarzystw i Zakładów naukowych polskich; A k a-

demia Rumuńska i Smithsonian Institution w Waszyngtonie, oraz Ministerstwo Oświaty Publicznej we Francyi, za którego pośrednictwem otrzymujemy te wydawnictwa; Szanowne Redakcye dzienników i czasopism polskich; pp. księgarze i nakładcy polscy z Krakowa, Lwowa, Poznania i Warszawy; panowie i panie: baron d'Avril, Bobynin, Celichowski, Dembiński, Dethens, Dickstein, Erami, Estreicher, Finot, Gasztowt, Gorecka, Grossé, Haumant, Hösick, Jaworski, Jełowicki, Klecki, Kosiakiewicz, Kraushar, Lorentowicz, Łopaciński, Mickiewicz, Narkiewicz-Jodko, Ocasian, Pierling, Popowski, Poradowska, Rusteyko, Smolka, Struszyński, Stryjeński, książę Sturdza, Suzin, Szczubin, Waliszewski, Wierzbowski, Wodziński, Wrześniewska — dwaj bezimienni wreszcie dobroczyńcy, z których jeden z Szwajcaryi i Austryi nam książki przysyłał, drugi pieniężnym darem umożliwił posunięcie naprzód inwentaryzacyi. Osobne dzięki należą się członkowi Komitetu Miejscowego Stacyi, p. Władysławowi Mickiewiczowi, który wspierał nas nieustannie i radą i czynem, uzupełniając ze swych bogatych zbiorów braki biblioteczne.

Kończąc tę część sprawozdania o Bibliotece Polskiej winienem wspomnieć o jej urzędnikach. Bibliotekarz, p. Dr. Edward Porębowicz, został zwolniony na własne żądanie przez Zarząd Akademii, z obowiązków adjunkta Biblioteki. We wszystkich wy-

mienionych pracach brał p. Porębowicz czynny udział. Jemu to zwłaszcza zawdzięcza Biblioteka wydzielanie nader licznego balastu, nieuniknionego w zbiorze, który głównie z darów powstał, uporządkowanie działu nauk matematycznych, francuskiej historyi, polityki i historyi literatury francuskiej, której jest wytrawnym znawcą. Publiczność, która przez przeszło 3 lata z nim głównie się stykała, umiała ocenić jego uprzejmość i dobrą chęć, przymioty niezbędne u urzędnika biblioteki publicznej. Delegat Akademii znajdował u swego kolegi chętnego współpracownika i towarzysza trudów. Mam nadzieję, że niezadługo powitamy p. Porębowicza na wybitniejszem stanowisku naukowem, na które powołają go jego literackie i naukowe zasługi. Adjunktem Biblioteki został mianowany p. Władysław Suzin.

Czynności Stacyi Naukowej na zewnątrz były różnolite a działalność jej wcale żywa. Jak wiadomo, zadaniem jej jest: pośredniczyć między kołami naukowemi, służyć informacyami polskim i cudzoziemskim uczonym, popierać i ułatwiać stosunki naukowe, robić wreszcie, w miarę środków, samoistne poszukiwania. Stacya rozwinęła swą działalność we wszystkich kierunkach objętych instrukcyą Akademii. Obcy i swoi zgłaszali się do nas, nie jedna książka już wyszła, niejedna rozprawa, oparta przeważnie lub częściowo na studyach, w których Stacya do zaszczytnej pomocy była powołana. Niepodobna mi wyliczać tu wszystkich,

i nie o to tu chodzi, pozwolę sobie tylko wspomnieć kilka faktów, które dadzą poznać, jak i gdzie Stacya Naukowa mogła się okazać użyteczną.

Wiadomo ogólnie, że od kilka lat już trwa we Francyi silny ruch książkowy i artystyczny dążący do szczegółowego poznania epoki Napoleońskiej. Naród nasz odegrał w niej zbyt wybitną rolę, by mimo chwilowych niepamięci miano zupełnie zapomnieć o udziale polskiego społeczeństwa, o tryumfach polskiego oręża. Nader żywo więc zaczęto zajmować się historyą legij polskich we Włoszech i nad Dunajem, z zapałem i korzyścią zwracano się do nieznanych cudzoziemcom źródeł naszych, do pamiętników najwybitniejszych osób tej epoki i prac monograficznych, książek, rękopisów i rycin głównie naszej biblioteki lub innych źródeł przez nią dostarczonych. PP. Castanić, Coltrean, Marmottan, a zwłaszcza generał Vauson, który pracuje nad osobną monografią o polskich pułkach w armii Napoleona I., niejedną cenną wiadomość zawdzięczają zbiorom Biblioteki. Miło mi wspomnieć, że młody polski malarz, p. Gembarzewski, bodaj najwięcej się zasłużył około rozbudzenia interesu do tych specyalnych badań i u nas i w archiwum Ministerstwa Wojny.

Seminaryum Historyczne Uniwersytetu Jagiellońskiego zyskało, za pośrednictwem Stacyi, zupełnie wyjątkowy przywilej na zebranie dużego „materyału“ do nauki paleografii i dyplomatyki z wydawnictw będących, własnością i chwałą znakomitej tutejszej Ecole des Chartes. Oprócz niej — i teraz naszego Seminaryum — żadna szkoła history-

czna nie posiada tego materyału. Dopełniam nader przyjemnego obowiązku, składając niniejszem podziękowanie p. Pawłowi Meyer, członkowi Instytutu francuskiego i dyrektorowi Ecole des Chartes, za jego wielką uprzejmość, którą przy dokonaniu tej sprawy okazać raczył.

Do drugiego tomu doskonałego podręcznika historyi cywilizacyi, wydawanego przez p. Parmentier a przeznaczonego dla francuskich szkół średnich, dostarczyliśmy licznych informacyj i źródeł o sztuce i kulturze polskiej od XI do końca XV wieku. Wielka ilość ilustracyj wziętych z fotografij i reprodukcyj naszych zabytków z Gniezna, Poznania, Płocka, Krakowa, Warszawy, ozdobi to wydawnictwo, uprzytomni i utrwali w pamięci młodym Francuzom naszą przeszłość, odkryje nieznane im i zapoznawane strony. Pierwszy to raz, zdaje mi się, wchodzi polska sztuka do podręcznika szkolnego. Miejmy nadzieję, że już jej stamtąd nic nie wyruguje.

Pośród wielu innych pracowników, którym Stacya pomocy udzielała, pozwolę sobie wymienić JE. ks. Biskupa Likowskiego, historyka Unii, której trzechsetny jubileusz w roku bieżącym obchodzimy, uczonego Benedyktyna Dom Guépin (do powtórnego wydania jego dzieła o św. Józafacie Kuncewiczu patrona Unii); O. Pawła Pierling'a członka Akademii Umiejętności w Krakowie; barona d'Avril, p. Gutierrez, p. Aleksandra Kraushara, p. de Maulde la Clavière; profesorów i docentów Creizenacha, Fijałka, Haumanta, Kallenbacha, Krzyżanowskiego, Morel-

Fatio, Nehringa, Rambauda, Smolkę, Sokołowskiego.

Jak w latach poprzednich, tak i w ubiegłym roku otrzymywali młodzi polscy uczniowie tutejszej Szkoły Nauk Politycznych chętną poradę i wskazówki do prac naukowych, wchodzących w zakres ich studyów. Znakomity ich profesor i historyk a członek naszej Akademii Umiejętności, p. Albert Sorel pozostawia wybór tematów i przygotowań do prac tych porozumieniu się swych uczniów z Delegatem Akademii. Zaszczytne wyróżnienie prac pp. Bartoszewicza i Grabskiego w 1894 roku wykonanych w tej szkole a opartych na chętnej i żywej pomocy Stacyi Naukowej, daje sprawozdawcy otuchę, że i prace ubiegłego roku wyróżnią się tem, co cechuje dzisiejszego historyka polskiego, t. j. ścisłością metody, opartej na krytycznem zbadaniu materyału źródłowego, jędrną konstrukcyą oraz trzeźwością sądu i jego niezależnością od względów postronnych jakiegokolwiek bądź rodzaju.

Pp. Uczestnicy stypendyów zagranicznych, poleceni przez Akademią Umiejętności, którzy przyjeżdżają tu dla badań naukowych, mają zapewnioną ochotną pomoc i poradę Stacyi. W ubiegłym roku korzystali z niej: docent Uniwersytetu Jagiellońskiego Dr. P. Bieńkowski, który następnie poparciu naszej instytucyi zawdzięczał ułatwienia wyjątkowe w British Museum; Dr. Klecki, który interesujące poszukiwania prowadził w Instytucie Pasteura; — w bieżącym roku pp. Dr. Przesmycki i Dr. Sieradzki. Stypendyum im. Faucher uzyskali w myśl przedstawienia

komitetu bibliotecznego pp. Dembiński i Szelągowski.

Uczyniono zadość w roku sprawozdawczym, jak i lat poprzednich, zaszczytnemu obowiązkowi utrzymywania grobów Kniaziewicza i Niemcewicza w Montmorency i urządzania nabożeństwa żałobnego w miesiącu maju. Niechaj mi będzie wolno przy tej sposobności złożyć szczere podziękowanie zacnym naszym kapłanom: O. Orpiszewskiemu, C. R., i ks. Wilczyńskiemu, którzy wśród tylu zajęć zawodowych z całą gotowością spieszą na naszą prośbę. Przyjęto także obowiązek nowy opieki nad grobem generała Tadeusza Tyszkiewicza na cmentarzu Père Lachaise, wielkiego niegdyś dobroczyńcy Biblioteki.

---

Prace samoistne i poszukiwania naukowe, do których w myśl instrukcyi Stacya jest obowiązana, nie mogły być prowadzone systematycznie, dla braku czasu, który się tłomaczy wyżej wzmiankowanemi czynnościami. Należało z samego początku zdać sobie jasno sprawę z tego, że w pierwszych latach istnienia Stacyi trzeba oddać się prawie całkowicie żmudnym i długim pracom porządkowania naszego księgozbioru, który miał być najwalniejszym środkiem działania Stacyi. Wygodniej i milej byłoby prowadzić badania naukowe w bogatych tutejszych archiwach i bibliotekach, wydawało się nam jednak, że trwalsza korzyść będzie dla samej Stacyi gdy naprzód zrobimy ład u siebie. W miarę środków jednakże i czasu starał się sprawozdawca wypełniać i tę drugą część swego zadania. Tak więc,

w końcu maja przeszłego roku miał odczyt na dorocznem publicznem posiedzeniu Towarzystwa Historyi Dyplomatycznej o pamiętniku księcia Stanisława Poniatowskiego, który przed rokiem na tem miejscu pokrótce scharakteryzował. Odczyt ten ogłosiła uprzejmie tutejsza Revue des Revues a pamiętnik sam został wydany w Revue de l'Histoire Diplomatique. Równocześnie zajmował się naukowem spożytkowaniem ciekawej korespodencyi króla Stanisława Augusta do księdza Piattolli, jednego ze współpracowników króla przy przygotowaniu konstytucyi 3-go maja. Korespondencya ta wyświeca nieznane stosunki między królem a bardzo mało znaną dotąd, tajemniczą według Kalinki, postacią Piattolego, a odnosi się do głównych spraw z lat 1792—1794, do starań o uznanie konstytucyi przez obce rządy, o przyjęcie korony przez Elektora saskiego, misyi Londrianiego i Bischofswerdera i początków Targowicy.

W czerwcu i lipcu — dzięki szlachetnej inicyatywie i obywatelskiej ofiarności na cele nauki hr. Benedykta Tyszkiewicza, za co niniejszem pozwalam sobie wyrazić mu najszczersze podziękowanie — udałem się ze zlecenia Akademii do król. hiszpańskiego Archiwum Centralnego w Simancas, celem przekonania się o istnieniu tamże polskiego oddziału i ogólnej informacyi o rzeczach polskich, któreby się tam mogły znaleść. Miałem bowiem pewne dane do przypuszczania, że część źródeł, których swego czasu nadaremnie szukałem w Watykańskiem Archiwum znajduje się w Simancas w dziale zwanym Libros de Verçosa. Poszukiwania me zostały uwieńczone pomyślnym skutkiem i o nich pozwolę sobie wspomnieć w końcu mego sprawozdania.

O jedenaście kilometrów drogi od Valladolid, jednej z dawnych stolic Hiszpanii, w prowincyi Starej Kastylii, wznosi się starożytny obronny zamek Simancas. W niem składano już od czasów Henryka IV, następcy Jana II, w połowie XV wieku, najważniejsze dokumenta państwowe. Według tradycyi archiwum państwowe znajdowało się pierwotnie w Alcázar de Segovia, oraz w Castillo de la Mota w Medina del Campo. Od czasów Filipa II, który bardzo często przebywał w Valladolid, w Simancas i w pobliskiem Tordesillas scentralizowano w zamku Simancas wielkie, ogólne archiwum polityczne monarchii hiszpańskiej. Znana jest ogólnie rola tego państwa w końcu XVI stulecia i przez cały wiek XVII, nie będę więc podnosił, jak ważnem było dla historyka polskiego zwiedzić to archiwum i przekonać się co się, tam kryje dla naszych dziejów. Trudności niemałego rodzaju, odległość, itd. sprawiły, że tylko jeden z naszych mistrzów i kolegów po zawodzie, prof. Adolf Pawiński mógł przed kilkoma laty zwiedzić ogólnikowo to archiwum, liczące się do największych w świecie, obok watykańskiego, wiedeńskiego, weneckiego i paryskiego. Dzięki uprzejmości hiszpańskiego ministerstwa del Fomento oraz zarządu Archiwum, a zwłaszcza dyrektora p. Claudio Perez y Gredilla, którym winne podziękowanie składam, mogłem w krótkim stosunkowo czasie rozejrzeć się w najważniejszych działach interesujących mię, stwierdzić istnienie obfitego działu korespondencyi dyplomatycznej między dworem polskim i hiszpańskim od początków XVIII wieku, przejrzeć ogólnikowo kilka innych działów, z których liczne wypisy stwierdzają, że połów się udał,

zbadać wreszcie zupełnie szczegółowo owe interesujące Libros de Verçosa. Jest to pozostałość jednej z ciekawszych instytucyj państwowych Filipa II, z Archiwum hiszpańskiego w Rzymie. Miało ono, według założenia, przechowywać w odpisach bulle, brewia i inne akta zawarte w Rzymie a odnoszące się do Hiszpanii. Od 1558 r. starał się o to król; za pośrednictwem ambasadorów D. Juan de Figneroa i D. Francisco de Vargas założono osobne archiwum hiszpańskie w Rzymie niedaleko od kościoła Santiago degli Spagnuoli, kosztem 74.000 dukatów. Pierwszym archiwistą został Aragończyk D. Juan de Verçosa w 1562 r. Verçosa pojął swe zadanie na wielką skalę, kopiował lub streszczał wszystko, co spotkał w ciągu 9-cio letniego urzędowania w Rzymie. Skupował i zbierał oryginały lub kopie autentyczne aktów odnoszących się nietylko do Hiszpanii, lecz w ogóle do spraw politycznych wszystkich państw europejskich, przeszłych i współczesnych. Tak zwłaszcza zbierał i kopiował pamiętniki o conclaviach, korespondencye dyplomatyczne, instrukcye i sprawozdania poselskie, tajne i jawne układy, akty urzędowe, mowy, listy i inne dokumenty soborowe, itd. Umarł w 1574 r. Przesłane zaraz do Hiszpanii po jego śmierci kopie są dziś w Archiwum w Simancas, w dziale Secretaria de Estado, legajos 2002—2022. Podobno nie są to jednak wszystkie. W jednym więc z tych olbrzymich kopiaryuszy, Nr. 2008, udało się odszukać pierwszorzędnego dla historyi polskiej znaczenia korespondecyą Alojzego Lipomano, biskupa Werony, pierwszego nuncyasza w Polsce od 1555 do 1557, z sekretarzem stanu ówczesnym, kardynałem Karolem Carafą, Antonim Carafą

i księciem di Palliano. W ogóle Libros de Verçosa uzupełniają przykrą lukę w Archiwum Watykańskiem z czasów pontyfikatu Pawła IV. — Tej korespondencyi Lipomana szukała nadaremnie przez dwa lata Ekspedycya Rzymska. Dla dziejów Polski jest to chwila wielkiego znaczenia. Jest to moment, gdy zdawało się, że opuszczenie Rzymu przez Polskę jest tylko kwestyą czasu, gdy protestantyzm czekał tylko na jedno słowo królewskie. Słowa tego Zygmunt August nie wyrzekł, nie dopuścił ani soboru narodowego, ani Komunii pod obiema postaciami, ani żadnego ze sławnych w naszych dziejach czterech punktów. Polska została kotolicką, a w 40 lat później, w 1596 r. postawiła sobie Unią Brzeską jeden z najpiękniejszych pomników w dziejach cywilizacyi. Chwila missyi Lipomana, t. j. chwila najwyższego napięcia umysłów w epoce reformacyjnej, da się zbadać dopiero teraz, na podstawie znalezionych w Simancas źródeł.